

Kalpataru Vidya Samsthe (R), Tiptur

Kalpataru First Grade Science College

Pallagatti Adavappa Arts and Commerce College

Reaccredited by NAAC

Tiptur-572201, Tumkur District, Karnataka

Department of Languages

Organize One-day National Seminar on

**The Language of the Soul:
Vachanas, Sufi and Zen Buddhism**

Date: Friday, 12 September 2025

Editor

Dr. Saraswathi

Co - Editor

Vinutha B.C.

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಪತ್ರಿಕೆ
LITERATURE, CULTURE - RESEARCH QUARTERLY
PEER - REVIEWED JOURNAL
ISSN: 2320-9941

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕರು: ಪ್ರಾ. ಸರಸ್ವತಿ - ಸಂಪಾದಕರು: ವಿನುತಾ ಬಿ.ಸಿ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಕರು

ಕೊಡು-ಕೊಟ್ಟುಕೊಡು ಸಂಕರ..

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಪತ್ರಿಕೆ
literature, culture - Research Quarterly Peer - Reviewed journal

ISSN: 2320-9941

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ
ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಕರ

PRATHISPANDA

An Exchange of creative Impulse

SPECIAL EDITION

Kalpataru First Grade Science College
Pallagatti Adavappa Arts and Commerce College
Reaccredited by NAAC - Tiptur-572201, Tumkur District, Karnataka

Department of Languages
Organize One-day National Seminar on
The Language of the Soul : Vachanas, Sufi and Zen Buddhism

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕರು

ಕೆ. ಆರ್. ಬಸವರಾಜು

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಪ್ರಕಟಣೆ :

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ
ತೋಟದ ಮನೆ ನಂ 107(25)
ಕಂಚಾಘಟ್ಟ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ
ತಿಪಟೂರು 572201

e-mail: prathispanda@gmail.com

website : <https://prathispandha.wordpress.com/>

ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿ PEER REVIEW COMMITTEE

ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ
ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹುಳಿಯಾರು - ಕೆಂಕರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Saraswati K. B

Associate Professor, English Department
BMS Govt. First Grade College, Huliya - Kenkere
Tumkur District, Karnataka

ಡಾ. ಎಂ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಚೆನ್ನೈ, ತಮಿಳುನಾಡು

Dr. M. Rangaswamy

Assistant Professor,
Kannada Department
University Of Madras,
Chennai, Tamil Nadu

ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೊರಟಗೆರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Jyoti K. B.

Professor, English Department
Govt. First Grade College, Koratagere,
Tumkur District, Karnataka

ಡಾ. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಎಂ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಮಧುಗಿರಿ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Govindaraya M.

Professor
Kannada Department
Govt. First Grade College, Madhugiri
Tumkur District, Karnataka

ಅನಿತ ಕೆ. ವಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮೌಂಟ್ ಕಾರ್ಮಲ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ವಾಯತ್ತ, ವಸಂತನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ

Anitha K. V.

Assistant Professor, Kannada Department
Mount Carmel College Autonomous, Vasanthnagar
Bengaluru, Karnataka

ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಕ್ರಿಸ್ತು ಜಯಂತಿ ಡೀಮ್ಡ್ ಟು ಬಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಕೆ. ನಾರಾಯಣಪುರ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Ravishankar A. K.

Assistant Professor, Kannada Department
Kristu Jayanti Deemed to be University,
K. Narayanapura
Bengaluru, Karnataka

ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಡಿ. ಎಂ

ಪದವೀಧರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ
ಬಾಡೇನಹಳ್ಳಿ, ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲ್ಲೂಕು
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Siddaramaiah D. M

Graduate Primary Teacher
Government Higher Primary School
Baadenahalli, Gubbi Taluk,
Tumkur District, Karnataka

ಶ್ರೀ. ರಾಮು ಟಿ. ಡಿ.

ಪದವೀಧರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ
ಕಾತ್ರಿಕೆಹಾಲ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Ramu T. D

Graduate Primary Teacher
Government Higher Primary School
Kathrikehal, C N Halli Taluk
Tumkur District, Karnataka

ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಾರರು

ಪೃಥ್ವಿ ಸೂರಿ

ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ವಕೀಲರು

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಭಾರತವೊಂದು ಸಂಗಮ. ಈ ಸಂಗಮವನ್ನು ನೂಲೆಳೆಯಂತೆ ಒಂದಾಗಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಜ್ಞೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅರ್ಥಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರೂಪವಿಹೀನ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆದರೆ ಸುಪ್ತ. ಸರ್ವದಲ್ಲೂ ಲಘುವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿರುವ ಗಮಲು. ನಾಟ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಹಾಸ್ಯ, ಕಲೆ, ಪಾಕ, ತಾಳ, ಲಯ, ಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಲೆಕ್ಕ, ವೈದ್ಯ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ವ್ಯಾಪಕ ಶಕ್ತಿ. ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡದ, ಕಾಣಲೇಬೇಕಾದ ಆದರೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾದರೂ ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸಖಿ.

ಭಾರತವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಎದುರಾಗುವುದು ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯ. ತಿಪಟೂರಿನ ಕಲ್ಪತರು ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯ ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಬುಕ್ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ದಿನಾಂಕ 12-09-2025ರಂದು "ವಚನಗಳು, ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅಂತರಂಗದ ಭಾಷೆ" ಕುರಿತಾದ ಒಂದು ದಿನದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವ ವಚನ, ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಲೇಖನಗಳು ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳ (ಆದಿಮ, ಆರಾಧ, ಸಿದ್ಧ, ಅವಧೂತ, ನಾಥ, ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಮೂಲಹಂದರ, ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ಆದಿಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಏಕತಾನದಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳ ಮೂಲವಾದ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸೃಜನಶಕ್ತಿಯು ಸಾಗರದಂತಹದ್ದು. ಕುರುಡರಾದವರು ಆನೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆನೆಯಂತಹದ್ದುದೇನನ್ನೋ ವರ್ಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೇಗೆ ಅಸಫಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವಾಗ ಆಗುವ ಗೊಂದಲ ಸಹಜ.

ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗಿರುವ, ಇಂದಿಗೂ ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಹುಜನರು ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು, ಅದರ ಭಾಗವಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬಹುಮುಖ. ಇಂತಹ ಸೃಜನಶೀಲ ನಿವೇದನೆಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ, ಸೂಫಿ ಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಜೆನ್ ಹಯಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡುವ ಈ ಯಾವ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತಾದ ಸತ್ಯ/ಮಿಥ್ಯಗಳ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಜೀವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ, ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರೇಮ ವಿಲಾಪ ಸೂಫಿಗಳ ಜೀವಾಳ. ಬೌದ್ಧರಿಗೆ ತರ್ಕದ ಮೂಲಕ ಒದಗಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಜೀವಪರಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಸಹಜ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಹುಡುಕಾಟವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿರುವ, ದುರಂತ ಕಂಡಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ. ಆಚರಣೆಗಳು ಮೌಢ್ಯವಾಗಿ, ಶೋಷಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಡೆ-ತಡೆ, ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ನಿಲುಕುವಷ್ಟು, ನಮ್ಮ ತಯಾರಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಷ್ಟೇ ನಮ್ಮದು. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಜ್ಜಾಗಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಪತರು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದ ತಂಡವು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತದೆ.

– ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

National Seminar - 2025

The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism

In a time when the world is increasingly fragmented by boundaries—both visible and invisible—the need to revisit spiritual and literary traditions that transcend such divisions becomes ever more urgent. This special edition of Prathispanda is born out of that very impulse: to explore the profound resonances between Kannada Vachana literature, Sufi mysticism, and Zen Buddhist philosophy.

The National Seminar titled “The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism”, jointly organized by the Department of Languages of Kalpataru First Grade Science College and Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade College, Tiptur, in collaboration with Book Brahma, is a celebration of these timeless traditions. Scheduled for Friday, 12th September 2025, this unique day-long event is envisioned as a space for academics and the wider community to engage with the profound spiritual and literary traditions of Vachana literature in Kannada. More than a scholarly gathering, it is a celebration of the soul’s language—one that transcends boundaries of caste, creed, class, and gender.

Vachana Sahitya, born out of the twelfth-century movement led by Basavanna and a host of vachanakaras such as Allama Prabhu, Akka Mahadevi, and Devara Dasimayya, marked a radical shift in the cultural politics of Southern India. These voices challenged the hierarchical, hide-bound, and exploitative social systems of their time, ushering in a magnificent revolution rooted in spiritual equality and social justice. It spoke directly to the soul, in language stripped of ornamentation but rich in insight. In parallel, Sufi poetry and Zen teachings offered similar pathways to transcendence—emphasizing inner awakening, simplicity, and the dissolution of ego.

What makes this seminar truly special is its interdisciplinary and global approach. By forging connections between Vachanas, Sufi writings, and Zen Buddhist thought, we aim to highlight the shared spiritual ethos and progressive ideas that emerged across these traditions. These movements—though distinct in geography and form—resonate with one another in their emphasis on inner transformation, simplicity, and the rejection of rigid dogma. Their relevance remains undiminished in today’s world.

We are honored to host eminent scholars in the fields of Vachana literature, Sufism, and Buddhism, including Dr. Rajendra Chenni, Dr. Nataraj Budhal, Dr. Sukanya Kanaralli, and Dr. Sreedhara, whose insights will enrich our understanding of these traditions. Alongside them, students, researchers, and young scholars will present papers and participate in meaningful discussions, ensuring that the seminar becomes a vibrant space for dialogue and reflection.

I would like to take this opportunity to express my heartfelt gratitude to the Office Bearers of Kalpataru Vidya Samathe, with special thanks to Sri G.P. Deepak, Vice-President, and Sri H.G. Sudhakar, Secretary, for their unwavering support. My sincere appreciation also goes to our resource persons, paper presenters, and contributors to this special edition.

A special note of thanks to Dr. Saraswathi, Editor of Prathispanda, and Dr. Ravishankar A.K., whose dedication and editorial guidance have been instrumental in bringing this edition to life. I also extend my gratitude to our Principals, Dr. G.N. Umesh and Dr. T.R. Vijaya Kumari, for their constant encouragement.

Finally, I thank all faculty members, non-teaching staff, and my dearest students who have actively participated in organizing this seminar and ensuring the timely release of this special edition.

May this edition serve as a bridge—between traditions, between generations, and between the soul and the word.

Warm regards,

Vinutha B.C.

Associate Professor of English
Coordinator, National Seminar

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಭಾರತೀಯ ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳು – ಕೆಲವು ಸಮಾನ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು
– ಎಸ್ ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು 1–5
2. ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ
– ಡಾ. ಕೆ. ಬಿ. ಸರಸ್ವತಿ 6–11
3. Caste and the Cost of Reform: A Reading of Tale-Danda and Oor Iravu
– B.C.Vinutha¹, Dr. Pooja Halyal² 12–16
4. Culture of Worshipping Human Soul- Practices of Veerashaiva Community
– Dr. Jyothi K.B. 17–19
5. Vachana Literature: Poetry, Protest, and Social Philosophy
– Archana Venkatesh 20–23
6. Importance of Basavanna's Vachanas In Contemporary Society
– Lokeshwaraiah C M S ¹, Pooja J K ² 24–28
7. No Caste, Only Brotherhood: Social Vision in Basavanna's Vachanas
– Vishweshwara Srikantha Ullagaddi 29–33
8. Voices of Dissent: Examining the Social Impact of Basavanna,
Allamaprabhu and Kanakadasa
– Ms. H. G. Sarvamangala¹, Ms. Madhushalini² 34–37
9. Concept of Creation and God
– Dr. Rekha kowshik. P.R 38–46
10. Vachana Literature – A Rebellion Against Social Evils
– Lakshmi A. Hiremath 47–49
11. VACHANAS OF BASAVANNA
– Dr. G N Umesh 50–52
12. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ
– ಡಾ. ರೇಣುಕಾ ಡಿ. 53–56
13. ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ನೀನೆನಗುಂಟು
– ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ 57–62
14. ಶರಣ ಅಂದರೆ ಯಾರು....?
– ಡಾ. ರೇಣುಕಪ್ರಸಾದ್ ಬಿ.ಆರ್. 63–66
15. ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಢಂಬನೆಯ ಸ್ವರೂಪ
– ರವಿ. ಎನ್. 67–70

16. ಬುಧ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ : ತೌಲನಕ ತಾತ್ವಿಕತೆ
- ಶ್ರೀಮತಿ ಯಶೋಧ ಎಸ್. ಪಿ	71-74
17. ಶರಣರ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು
- ಡಾ. ರತ್ನಮಂಜರಿ ಕೆ. ಜಿ.	75-80
18. ಶಿವಶರಣೆಯರ ಕಾಯಕ ಮೀಮಾಂಸೆ
- ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ಮಿತಾ ಹೆಚ್. ಎಸ್.	81-84
19. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು
- ಕಲ್ಪನ ಪಿ.	85-89
20. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ
- ಎ. ಎಂ. ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರ	90-92
21. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
- ಡಾ. ನಳಿನ ಎನ್	93-98

ಭಾರತೀಯ ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳು - ಕೆಲವು ಸಮಾನ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು

ಶೂದ್ರ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಆಜೀವಿಕ, ನಾಥ, ಕಾಳಾಮುಖಿ, ಅವಧೂತ, ಸಿದ್ಧ, ಸೂಫಿ, ವಚನಕಾರ ಮುಂತಾದ ಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಗಮಭೂಮಿ. ಅಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಿದ್ಧರು, ಅವಧೂತರು, ಆರೂಢರು, ಅಚಲಿಗರು, ಗುರುಮಕ್ಕಳು, ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, ಶಿವಶರಣರು, ಅದ್ವಯ ಸಾಧಕರು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನೇಕ ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಈ ಧಾರೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾನ ತಾತ್ವಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಬಹುದು:

1. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗುರುಪಂಥಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುವೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವೊಬ್ಬ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಗುರು ಶಿವ(ಮಂಗಲ) ಸ್ವರೂಪಿಯಾದವನು. ಅರಿವಿನ ಮೂರ್ತರೂಪ. ವ್ಯಕ್ತಿರೂಪದ ಗುರು ಸಂಕೇತಮಾತ್ರ, ನಿಜವಾಗಿ ಅರಿವೇ ಗುರು.
2. ಈ ಧಾರೆಗಳ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಧರ್ಮದ, ಜಾತಿಯ, ಭಾಷೆಯ ಗಡಿಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ-ಧರ್ಮದ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವರದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ವಚನಕಾರರು, ತತ್ವಪದಕಾರರು, ಅವಧೂತರು ಇತ್ಯಾದಿ.
3. ಇದೊಂದು ನಡೆ-ನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಂಪರೆ. ಮೊದಲು ನಡೆ ನಂತರ ನುಡಿ.
4. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಧಕ ಪಂಥಗಳು. ಅನ್ವಯಗೊಳ್ಳದ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.
5. ಇವೆಲ್ಲ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಸುಬು, ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಶ್ರಮವನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತವೆ.
6. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಂಥಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ.
7. ಇವೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಅರಿವೇ ಗುರು. ಮೂರನೆಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಲ್ಲ.

ಎಸ್ ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು
ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರು
ತುಮಕೂರು

8. ಎಲ್ಲ ಧಾರೆಗಳೂ ಶಬ್ದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ.
9. ಯಾವ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಶೂದ್ರ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಶೂದ್ರ ಧರ್ಮದ ಎಲ್ಲ ಧಾರೆಗಳ ಸಂಗಮಭೂಮಿಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ, ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ತತ್ವಪದ ಧಾರೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ. ಮೊದಲಿಗೆ

ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆ :

ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ :

ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ನಾಥ ಪಂಥದ ಆರಂಭವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ನೆಲದಿಂದ ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಮಂಗಳೂರಿನ ಕದಿರಿ, ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸ್ಥಳಗಳು ಬೌದ್ಧನಾಥಪಂಥದ ಮೂಲಸ್ಥಾನಗಳೆಂದೂ, ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ, ಬನವಾಸಿ, ಸನ್ನತಿ, ಮಾನ್ಯಖೇಟ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ನಾಗಾರ್ಜುನಕೊಂಡಗಳು ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಯಾನದ ಆದಿ ನೆಲಗಳೆಂದೂ ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಯಾನವು ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದದ್ದು ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಿಂದ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇದು ದೂರಾನ್ವಯದ ಸಂಗತಿಯಿರಬಹುದೆಂಬ ಅನಿಸಿಕೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾರಮಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು (ಇವುಗಳನ್ನು ವೈಪುಲ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳು ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ) ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಆಕರಗಳೆಂದು ಎಲ್ಲ ತಾತ್ವಿಕರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅಧೋಲೋಕದ ಒಡೆಯನಾದ ಮಹಾನಾಗನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ, ನಾಗಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಅವುಗಳು ದೊರೆತುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮಹಾಯಾನವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದನೆಂದೂ ರೈಸ್ ಡೇವಿಡ್ಸ್, ಕಲೂಪಹಾನ, ಕೆ ಕೆ ಇನಾದ ಮುಂತಾದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾನಾಗ ಯಾರು, ಅಧೋಲೋಕವೆಂಬುದು ಯಾವುದು? ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉತ್ತರಗಳಿಲ್ಲ. (ಸನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶೋಕನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಸ್ತೂಪಕ್ಕೆ ಅಧೋಲೋಕ ಮಹಾಚೈತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ!) ಬೌದ್ಧ ಮಧ್ಯಮಕ ಅಥವಾ ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಆರಂಭದ ನೆಲವೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನೂ ಅದರ ಪ್ರಧಾನ ಆಚಾರ್ಯನೆಂದು ನಾಗಾರ್ಜುನನನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದಂತೂ ವಾಸ್ತವ. ಸಾತಕರ್ಣಿಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಸ್ನೇಹ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಆ ದೊರೆಗೆ ಪತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಗಾರ್ಜುನನು ಬರೆದ ಸಹ್ಯಲೇಖವೆಂಬ ಕೃತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಗ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೂರು ಬೌದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕೋಡಿಮಠದ ಜೊತೆಗೆ (ಇಂದಿನ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ) ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಹೆಸರು ಜೋಡಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ: ಈ ನೆಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇನು?

ಬೌದ್ಧ ಮಾಧ್ಯಮಕದ ನಿಲುವೇನು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರ ಉತ್ತರ ನೀಡುವುದಾದರೆ ಯಾವ್ಯಾವುದು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ನಿಲುವಲ್ಲ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವೀಗ ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪೊಳ್ಳು ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಡು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಬಾಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಇಂದು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಇದಿರಾಗುವವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವೇಕ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸವಾಲುಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋಕೋಶಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಕೇಡುಗಳ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು, ಲೋಕವನ್ನು ಅದಿರುವಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗಿರುವ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರುವುದು. ಅದು ನಮ್ಮ ನಡುವಿಗೆ ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು ನಾವೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುಳ್ಳು ಸಂರಚನೆಗಳು. ಈ ಸಂರಚನೆಗಳು ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ನಡೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ಅದಿರುವಂತೆ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೋಕೋಶಕ್ಕೆ ನಿಜವಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ತುಂಬಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬುದ್ಧ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಂಗತಿಗಳ

ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮೌನತಾಳಿದನು. ಇದು ಉತ್ತರಿಸಲಾರದ ಮೌನವಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಬದುಕಿನ ನಡೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ಪೊಳ್ಳು ಸಂಗತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

1. ಈ ಜಗತ್ತು ಕಾಲಾತೀತವೇ? ಅಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೌದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
2. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಿತಿ ಇದೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೌದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
3. ತಥಾಗತ ಮರಣಾನಂತರ ಬದುಕಿರುತ್ತಾನೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೌದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
4. ಆತ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯೋ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಒಂದೇನೋ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನದ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟರೆ ಅದರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಬುದ್ಧ ಸೂಚಿಸಿದನು. ಯಾವುದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅರ್ಹವಲ್ಲವೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಾರದು. ಪೊಳ್ಳು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸದೆ ಹರಿಯಬಿಡುವುದು. ಇದು ವಿಜ್ಞಾನದ ನಡೆ ಕೂಡ.

ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗಗಳು ಚಲನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದೇ ಸುಳ್ಳು ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಆಚೆಗಟ್ಟಿ ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ. ಅಲ್ಲಮನೂ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ ಹಾಕಿ ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇರುವ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ: ತಡೆಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಬಯಲು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬುದ್ಧಗುರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ: ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಾಳದಿರುವುದು! ಇದು ಇಷ್ಟು ಸರಳವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಠಿಣವೂ ಅಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾಗಿ ಬದುಕಬಾರದು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಸದಾ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡವನನ್ನೇ ಬುದ್ಧನೆನ್ನುವುದು! ಹೀಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿ ಬೆಳಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇದು ತಾನಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ನಾವು ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾರಮಿತ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಲೋಕದುಃಖದ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳೂ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದೇಹವನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳ ಮಹಾಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಾಧಕ ಪಂಥಗಳ ಬಂಡಾಯವು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳ ನಿರಸನದಿಂದಲೇ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಜಾತಿ. ಅಂದರೆ ಹುಟ್ಟುನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯು ದೇಹಕ್ಕೆ ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬುದನ್ನು ತಗುಲಿಸಿ ಅಪಮಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವೂ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳು ಇದನ್ನು ದಾಟುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಳಿಸಲಾಗದ ಈ ರೋಗದಿಂದ ಸಮೂಹದ ಪಾರಾಗುವಿಕೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೆಂದೇ ಸಾಧನಾಪಂಥಗಳು ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ದೇಹವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ದೇಹನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಹುಟ್ಟಿನ ಸೂತಕ ಕಳೆದು ದೇಹಸಾಮಾನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಸಮಾನ ತೀರ್ಥವಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

‘ಅಯ್ಯೋ ಮೂಢ, ಚಾಂಡಾಲನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ

ಉಣ್ಣುವವರೆಗೂ ಇಲ್ಲದ ದೋಷ

ಅಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಬಂದು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆಯೇ?’

(ಸರಹನ ದೋಹಾಕೋಶ)

ಎಂದು ಚುಚ್ಚಿ, ಜಾತಿಯೂ ಒಂದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮನೋಕೋಶವೆಂಬುದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಾಟುವಿಕೆ ಅಧ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಚಾಂಡಾಲನೊಬ್ಬ ಎದುರುಗೊಂಡಾಗ ‘ಮುಟ್ಟಿಯ ಮುಟ್ಟಿಯ..’ ಎಂದು ಮುಡಚಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವ ಒಣತಾತ್ವಿಕತೆಯ ವಂಚನೆಯಲ್ಲ. ಅದು “ಮನ ಅಸ್ತಮಿಸಿದಾಗ, ತನು ಬಂಧಮುಕ್ತವಾದಾಗ, ಸಹಜದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವುಂಟಾದಾಗ ಶೂದ್ರನೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ.” ಎಂಬಂತಾಗಬೇಕಾದ ಮುಕ್ತತೆ. ಬೌದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳು ಚಾಂಡಾಲನನ್ನು ಚಾಂಡಾಲತ್ವದಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬಲ್ಲವು.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಓದಿಕೊಂಡು, ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ರೋಗವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿಸಿ, ರೋಗದ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು,

ಅದನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗವೋ ಅಷ್ಟೇ ಉಪಯೋಗ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಅಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಜಗತ್ತು ಬುದ್ಧನೆಡೆಗೆ ನೋಡಲು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಅವನು ಲೋಕವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದಿರುವಂತೆ ನೋಡಲು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ವಿವರಣೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಲೋಕದೊಡನೆ ಕರುಣೆ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕರುಣಾಮೈತ್ರಿ ಮಾರ್ಗವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿರದೆ ಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ಸರಿಯಾದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮೂಡುವ ಅಂತರ್ವಾಹಿನಿಯಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧಗುರು ಲೋಕವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬುದ್ಧ ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕ ಹಾಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಲೋಕ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲೋಕ ವಿವರಣೆ ಇದು:

1. ಸಜ್ಜೆ ಸಂಖಾರ ಅನಿಚ್ಛ: ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗದ ವಸ್ತು ಎನ್ನುವ ಯಾವುದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.
2. ಸಜ್ಜೆ ಧಮ್ಮ ಅನಾತ್ತ: ಲೋಕದ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ. ನಾವೂ ಕೂಡ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ. ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇರಲ್ಲ. ಅವೂ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಎರಡೂ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲಿಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಸಾರ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇರಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು 'ವಸ್ತು'ವೊಂದರ ಆಚೆಗಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆರಡೂ ಇರಲ್ಲ.
3. ಎಲ್ಲವೂ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ. ಇಂತಹ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿಂದಾದುದೇ ಲೋಕ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಜಗತ್ತನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಬಾಳಲು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದನ್ನು ಪ್ರತೀತ್ಯ ಸಮುತ್ತಾದ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.
4. ಸಜ್ಜೆ ಸಂಖಾರ ದುಃಖ : ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾದ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ನಿರಂತರ ತಲ್ಲಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಖಾರ ದುಃಖ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ವಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಅವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಿ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಉಂಟಾಗುವ ತಪ್ಪು ನಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾವೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು, ನಾನು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ ತಂದಿರುವ ದುಃಖ ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಲ.
5. ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಒಂದು ಪ್ರವಾಹ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಇದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮಗೂ ಬಾಳುವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧೀಕರು. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಲೋಕವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕರುಣಾಮೈತ್ರಿಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲದು.
6. ಲೋಕವನ್ನು ಒಂದು ಎಂದಾಗಲೀ ಎರಡು ಎಂದಾಗಲೀ ವಿವರಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಬಯಲು, ಶೂನ್ಯತೆ, ಮಧ್ಯಮಮಾರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಯಲು, ಶೂನ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಸದಾ ಸೊನ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ತಾಯಿ ಗರ್ಭದ ಹಾಗೆ ಖಾಲಿಯೂ ಇರಬಲ್ಲದು; ತುಂಬಿ ಹೆರಲೂ ಬಲ್ಲದು. ಲೋಕ ಕೂಡ ತಾಯಿಗರ್ಭ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕಗಳು ಅನೇಕಗಳಾಗುವುದೇ ಸತ್ಯ. ಈ ಬಹುತ್ವ, ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಬಂಧೀಕರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ನಡೆಯೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆದರ್ಶಗಳು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆ

ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ವಿಕ ಎಂದು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದದ್ದು. ಅದು ಅರಬಿಯ ತತ್ವಚಿಂತನೆಯನ್ನು,

ರೂಮಿ, ನಜೀರ್ ಜಾಯಸಿ, ಬಾಬಾಫರೀದ್, ಬುಲ್ಲೇಶಾ ಅವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು, ದಾರಾಶುಕು, ಬಂದೇ ನವಾಜರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು, ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಬಂದೇನವಾಜ, ಯಮನೂರಪ್ಪ, ಖ್ವಾಜಾ ಅಮೀನುದ್ದೀನ್, ಖಾದರಲಿಂಗ, ದಾದಾ ಹಯಾತ್ ಮೀರ್ ಖಲಂದರ್, ಲಾಡ್ಲೆ ಷಾ ವಲಿ, ಗೇಸುದರಾಜ್ ಬಂದೇ ನವಾಜ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ತಾತಯ್ಯನ ಸಮೂಹಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ದರ್ಶನಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಥ, ಸಿದ್ಧ, ಮಾನುಭಾವ, ತತ್ವಪದಕಾರ, ಮತ್ತು ಶರಣ ಮತ್ತು ದತ್ತ, ವಾರಕರಿ ಹಾಗೂ ಕೊಡೆಕಲ್ ಪರಂಪರೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ. ಈ ಕೊಳು ಪಡೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಸರಳವೆಂದೇನಲ್ಲ. ಅನೇಕ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳೊಡನೆಯೇ ಅದು ಸ್ಥಳೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಂಥಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಅದರ ಪಾಂಥಿಕ ಶರತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ:

1. ಕಠಿಣ ದ್ವೈತ ನಿಲುವನ್ನು ಕುರಿತ ಯಾವುದೇ ರಾಜಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದಿರುವ ಏಕಮೂಲವಾದಿ ಇಸ್ಲಾಮೀ ತಾತ್ವಿಕತೆಯೊಂದಿಗೇ ತಕರಾರು ತೆಗೆದ ಸೂಫಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಯಾರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯೂ ಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗೆ ಉಲೇಮಾಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಮೂಲ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಿಟ್ಟು ಇದ್ದೇ ಇದೆ.
2. ಇದೊಂದು ಗುರುಪಂಥ. ಸೂಫಿ ತತ್ವವು ಗುರುತತ್ವವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಗುರುವೇ ದೊಡ್ಡವನೆನ್ನುತ್ತದೆ.
3. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ
4. ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಅದ್ವಯ ಅಥವಾ ಶೂನ್ಯತಾವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ. (ದ್ವೈತ ಅದ್ವೈತವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರೋ ಪ್ರಾಣಿ, ಚೇತಿಸಿ ಬ್ಯಾರಿಹ ವಸ್ತುಗಾಣಿ)
5. ಸೂಫಿ ಎನ್ನುವುದು ದೀಕ್ಷಾಪಂಥ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಡೆವುದಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಳಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು.
6. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳು, ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣಿ ಎನ್ನುತ್ತದೆ.
7. ಸೂಫಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವವರೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯ ಇಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಧೂತ, ಸಿದ್ಧ, ಸೂಫಿ ಮುಂತಾದ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಧರ್ಮ ಜಾತಿಯ ಹಂಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾಟಿದವರು.

ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು ಕೊಡೆಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಪರಂಪರೆ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಫಕೀರೇಶನ ಪರಂಪರೆ, ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಪರಂಪರೆ, ತಿಂತಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆ, ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ದೀನದಾರ್ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರರ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಮಂಟೇದಲ್ಲಮನ ಪರಂಪರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯು ಲಿಂಗವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಡೆದರೆ ಈ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತ್ಯಾಗದ ಮೂಲಕ (ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ) ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಲಿಂಗವಿವರ್ಜನೆಯನ್ನೇ. ಕೊಡೆಕಲ್ ಪರಂಪರೆಯವರು ಕೂಡ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಬೋಳು ಜಂಗಮರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಫಿ ಸಂಬಂಧವೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮ-ಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗುವ ಸಂಬಂಧ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ತರ್ಕ ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಸೂಫಿ ಸಂತನ ಗದ್ದುಗೆಯೂ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಭೇದ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಟ್ಟಬಹುದಾದವನು-ಮುಟ್ಟಬಾರದವನೆಂಬ ದೇಹದ ಅಪಮಾನವಿಲ್ಲ; ಒಳ-ಹೊರಗಂಬುದಿಲ್ಲ; ಆಳುವವನು-ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೆಂಬ ಅಸಮಾನತೆಯಿಲ್ಲ; ಜಾತಿಯಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡುಸ ಬಾಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಮೂಹದ ಹಿತವೇ ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಯಂತಿಕ - ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಕಡೆಯ ಆದರ್ಶಗಳು ಇವೇ ಆಗಿವೆ. ಯಾವ ಸಂವಿಧಾನದ ಗೊಡವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಡವರು, ಶ್ರಮಿಕರು, ಕೈಸದರದವರು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸೂಫಿ ಸಂತರಿಗೆ ಶರಣ.

ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ

ತಾಳಮಾನ ಸರಿಸಮನರಿಯೆ
ಓಜೆ ಬಜಾವಣೆಯ ಲೆಕ್ಕವನರಿಯೆ
ಅಮೃತಗಣ, ದೇವಗಣವನರಿಯೆ
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ
ಆನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ.

ಜೀವ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು, ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಯಾವುದೇ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲೂ ಸಂಭವನೀಯವೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಮುಖಾಮುಖಿಯ ಅನುಸಂಧಾನದ ತೀವ್ರತೆಯು ಎದಿರುಗಾಣುವವರ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸದ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸವೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಹೋಲಿಸಿಕ್ ಆಗಿ ಏನೂ ಇರಲಾರದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕಾದದ್ದು ಅಧಿಕಾರವೆಂಬ ಫಲವಾದದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಚಿಂತನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ತರ್ಕಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತರ್ಕ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆ ಎಂಬ ನವ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರೂ, ಎಲ್ಲಾ ವಲಯದಲ್ಲೂ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಮಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ, ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವ ಈ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಡಾ. ಕೆ. ಬಿ. ಸರಸ್ವತಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ
ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹುಳಿಯಾರು - ಕೆಂಕೆರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಿದೆ ಎಂದು ಓದಲು ಈ ಲೇಖನ ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅವಧೂತರು ಸದಾ ಡಯಲಿಕ್ಟಿಕ್ ಆಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸಿದವರು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ, ಎದುರಿಗಿರುವವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನ್ವಯ ನುಡಿದವರು. ಈ ಸಂವಾದೀ ಗುಣವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ. ಅವಧೂತರ ಮಾತು, ನಡೆ, ವಚನ, ತತ್ವಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಅರ್ಥಪಲ್ಲಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಆಕ್ರಮಣವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ತುರ್ತಿನಿಂದಾಗಲೀ, ಯಾರನ್ನೋ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಉಳಿಸುವ/ತೆಗೆಯುವ ಜರೂರಿನಿಂದಾಗಲೀ ಅವಧೂತರು ನುಡಿದವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವನಾಡಿಯ ಸಖ್ಯವಿರುವ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶರೀಫರ 'ಬುಡುಬುಡಿಕೆ' ಪದದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲರ ಶೋಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ:

ದಶದಿಕ್ಕು ಹಸನು ಮಾಡುತ ಬಂದಿಹನೆ

ಕುಶಲಗಾರ ಕಂಪನಿಯವನಮ್ಮ

ಹೊಸ ವೇದನೆ ಕೊಡುತಲಿ ಇಹನೆ

ಹುಶ್ಯಾರಿಕಿರಲಿ ಮನದೊಳು ತಾಯಿ

ಒಳಹೊರ ದಾರಿ ಸುಳಿವ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಾರಿ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವನಮ್ಮ ದೊರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿವನು ತಂಗಿ ಪರಪುರುಷ ಪರಂಗಿಯವರು.

ಅವಧೂತರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಹಕ್ಕೂ ಪರಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುವವರು. ಹೊರಗಿನವರಿಂದ ಆಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪತನದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಲೇ ಅಂತರಂಗದ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಉಸಿರುತ್ತಾರೆ:

ತೈಲವಿಲ್ಲದೊಂದು ಜ್ಯೋತಿಯು ಉಂಟು

ತಲೆಯೊಳಗೆ ತಾ ಬೆಳಗುತ್ತದವ್ವ

ನಯನ ತೆಗೆದು ನೀ ನೋಡವ್ವ ತಂಗಿ

ಬೈಲಿಗೆ ಬೈಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಮಗಳೆ

ಸಂಗ್ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಳೆದು ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬರುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೇ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಸೀಮಿತ ಕಲಿಕೆ. ಅವಧೂತರ ಕಲಿಕೆಯ ಸ್ತರ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಚೆಗೂ, ಯಾವುದೇ ತರ್ಕ, ವಿವೇಚನೆಗೆ ನಿಲುಕದ ವಿಚಾರಗಳು ಇವೆ ಮತ್ತು ಈ ಜೀವಜಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಎಂಬ ಅರಿಮೆಯೇ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಉಳಿವಿಕೆಗಾಗಿ ಬಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಈ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗಿನ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದೆಂದು ಆಧುನಿಕರ ಸ್ಕೂಲಿಂಗ್ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು cyclical ಆಗಿದ್ದು ಮಾನವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸುಳಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ಆಚೆಗೂ ನಿಂತು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಬುದ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಜ್ಞಾನ, ದುರಹಂಕಾರ, ಮೋಹ ಮತ್ತು ರೂಢಿಗೆ ಬಿದ್ದ compulsionಗಳು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಗುರುತುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಜಾತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಲಾರೆವು ಎಂಬ ಹಪಾಹಪಿ ಹಿಂಗುವುದು ಮಾನವ ದೇಹ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ. ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸ್ಥಾಪಿತ ಕಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ದಾಟಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: ನಾವು ಮರ್ತ್ಯರು: ಮಾನವ ದೇಹದ ಮಿತಿಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಮರ್ತ್ಯರು ಎಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯು ಘಟಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಧೂತರ ಕನವರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೋಗುತಿಹುದು ಕಾಯ ವ್ಯರ್ಥ ಇದರ

ಲಾಘವ ತಿಳಿದವ ಯೋಗಿ ಸಮರ್ಥ

ಬದುಕೇನು ಮಾಡಿದಿ ಇಲ್ಲೇ ಸುಳ್ಳೆ
ಮುದುಕಾಗಿ ಹೋದೆಯೋ ಭೀ ಹುಚ್ಚ ಮರುಳೆ
ಇದಕೇನು ಹೇಳುವಿ ಅಲ್ಲೇ ದೂತ
ರೊದೊಡೆಯುವರು ನಿನ್ನ ಯಮರಾಜನಲ್ಲಿ
(ಹೋಗುತಿಹುದು ಕಾಯ ವೃಥಾ: ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)
ಕಾಯ ಅಸ್ತಿರವೋ ಕಾಲ ದೇಶ | ಮಾಯವಾಗುವವೋ
ಹಾಯ ತಪ್ಪಿದ ಸಮಯ ಕಾಯಿರಿನ್ನಿಲ್ಲ
(ಯಾತರ ಕರ ಘಾತಿಸುತಿದ್ದದು ತಾವರೆಕೆರೆ ವೀರದಾಸಮ್ಮನ ಪದಗಳು)
ಕಾಲ ಕಳೆದ್ದೋಯಿತು ಜಾಲದೊಳು ಸಿಲುಕಿ ?
ಈ ಲೋಕದಾಟವ ಅರಿಯದೆ ಮರುಳೆ ||

(ಕಾಲ ಕಳೆದ್ದೋಯಿತು - ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಜಯದೇವಿತಾಯಿಯ ಪದಗಳು)

ಇಡೀ ಜಗವೇ ಶಕ್ತಿಯ ಆಟ:

ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಅವಧೂತರು ಒಂದು philosophy, thought, idea ಅಥವಾ ಭಾವವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಮೂರ್ತದ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ:

ಯಾವ ದೇವರು ದೇವರಲ್ಲ
ವಾಯುದೇವನೆ ದೇವನಮ್ಮ
ಬೇವ ಆದರೊಳು ಇರುವುದು ತಂಗಿ
ಸಾವು ಇಲ್ಲದೊಂದು ಗಿಡ ಉಂಟಮ್ಮ

ಪಂಚ ಯೋಗವ ಮಾಡಬೇಕು ಮಗಳೆ
ಪಂಚ ಲಕ್ಷಣದಿ ನಡಿಬೇಕು ತಂಗಿ
ಪಂಚಮುದ್ರೆಯ ಬಲಿ ಬೇಕಮ್ಮ
ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ನುಡಿಬೇಕು ತಾಯಿ (ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಆಗಿರುವ ಈ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಭಾವಕೋಶದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಆಂತರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ intense energyಯನ್ನು ಅವರು ತಮಗೆ ಕಾಣುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಯಾವ ದೇಶದ ಹೂವಿದ್ದಾವ
ಹೂವು ಎಂದರೆ ಹೂವು ಅಲ್ಲಾ
ಸೂರ್ಯವರ್ಣದ ಶುದ್ಧ ಹೂವ
ಸೂರಿಸೂರಿ ಆಗತಾವ
ಭಂದ ಭಂದ ಬೆಳಕ ನೋಡ
ಚಂದ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಹೂವ ನೋಡ

ದೇಶದೊಳಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ವಾಸ ಉಮದಿ ಗುರುದೇವ ಈಶನ ಮುಖದಲಿ

ಪುಟ್ಟಿದ ಗಿಡದ ಹೂವ ನೋಡ (ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವ್ವನ ಪದಗಳು)

ಈ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು, ಬೆಳಕನ್ನು, ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶಿವನೆಂದು, ಸಾಂಬನೆಂದು. ಈಶನೆಂದು, ಲಿಂಗವೆಂದು, ಗುರುವೆಂದು ಮನಗಾಣುವರು.

ಎಂಥಾದು ತೋರಿಸಿದಾ ಸದ್ಗುರುನಾಥಾ

ಸಂತೋಷ ಎನ್ನ ಮಾಡಿದಾ
ಸಾಗರ ದಾಟಿಸಿ ಯೋಗದ ಮಾರ್ಗ ಹೇಳಿ
ಸಾಂಬವ ತೋರಿಸಿದಾ

ರೂಪಕ್ಕೆ ರೂಪೆನಿಸಿದಾ
ಸರ್ವರಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಾ
ಭಾವಬಲಿತವರಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ
ಸುತ್ತಲ್ಲಾ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾ (ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವ್ವನ ಪದಗಳು)

ಅವರ ಜೀವನದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಇಂತಹ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆ ವಾಸ್ತವವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಭ್ರಮೆಯ ಕೋಶವನ್ನು ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ:

ತನು ಎಂಬೋ ಘಟದಲ್ಲಿ ಘನ ಗುರು ಶಿವತಾನು

ವಾಸ ಮಾಡ್ಯಾನ ತಂಗಿ

ಈ ದೇಹಕ ಬಂದು ಹಸು ತೃಷ್ಣೆಗೊಳಿಸಿತು

ಅದು ಬಲು ದೊಡ್ಡದು ತಂಗಿ? (ಬಿದನೂರು ಗಂಗಮ್ಮನ ಪದಗಳು)

ಈ ಅನುಭವದ ಮುಂದೆ ವಾಸ್ತವ ಲೋಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡಾವಳಿಗಳು ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದೆನಿಸಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅವಧೂತರು ಅನ್ಯ ಮನಸ್ಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಎಂತಿಂಥಾದೆಲ್ಲಾನು ಬರಲಿ
ಚಿಂತೆಯೆಂಬೋದು ನಿಜವಾಗಿರಲಿ
ಬಡತನವೆಂಬುದು ಕಡೆತನಕಿರಲಿ
ಒಡವೆ-ವಸ್ತ್ರ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.
ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸುಡುಗಾಡು ಸೇರಲಿ
ಬಡಿವಾರದ ಬಾಂಧವರು ಮಡಿಯಲಿ
ಗಂಡಸ್ತನ ಇಲ್ಲದ್ದಾಂಗಾಗಲಿ
ಭಂಡನೆಂದು ಜನಗಳು ಬೈದಾಡಲಿ
ಕುಂಡಿ ಕುಂಡಿ ಸಾಲವರೊಡೆಯಲಿ
ಬಂಡು ಮಾಡಿ ಬಯಲಿಗೆ ನಗುತಿರಲಿ
ಭಾಷೆ ಪಂಥ ನಡೆಯದ್ದಾಂಗಾಗಲಿ
ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಜನರೆಲ್ಲರು ನಗಲಿ
ಈಶ ಶಿಶುನಾಳೇಶನ ಭಜಿಸುವ

ಆಸೆಯೊಂದು ತಾ ನಿಜವಾಗಿರಲಿ (ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಇಡೀ ಜೀವಜಾಲದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯವು ಪಂಚಭೂತಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಅವತರಣಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಅರಿತ ಮೇಲೆ, ಭ್ರಮೆ ಹರಿದ ಮೇಲೆ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರಹದ ಭಿನ್ನಭೇದಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ; ಅಂತೆಯೇ ಜಾತಿಭೇದ, ಲಿಂಗಭೇದಗಳು ನಿರರ್ಥಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ:

ಜೀವದಾದಿ ಬಿಂದುವನ್ನು
ತೀವಿ ಉರ್ಧ್ವ ಮುಖವ ಮಾಡಿ
ಓವಿದಕ್ಷರದಲಿ ಕೂಡಿ ಬಿಡದೆ ಅನುದಿನ
ಕಾಲವೈರಿಯಾದ ಶಿವನ

ಭಾವದೊಳಗೆ ಬೆರೆಯಬಲ್ಲ

ಸಾವಧಾನಿಗಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು (ಉಡುತಡಿಯ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ)

ಗುರುವಿನ ಕಲಿಕೆಯು ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರ ರೂಪಿನಿಂದ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಅನುಭಾವದ ಬುತ್ತಿ.

ಬರಕೋ ಪದ ಬರಕೋ

ಇದರನ್ವಯ ತಿಳಿಕೋ

ಅಡಿಗಣ ಪ್ರಾಸಕೆ ದೊರಕದ ಪದವು

ನುಡಿ ಶಬ್ದಕೆ ನಿಲುಕದ ನಿಜಪದವು

ಎಡತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ನಡುವಿನಕ್ಷರದಿ

ಕಡುಶೂನ್ಯದ ಗುರುತದ ಗುರುಪದವು

(ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಓದಬಾರದೆ ತರಳ ಓದಬಾರದೆ

ಓದಿನೊಳಗಣೋದು ಶ್ರೀಗುರು

ಬೋಧಿಸಿರುವ ಅರ್ಥವರಿತು || ಓದಬಾರದೆ ||

ಮೂರು ನದಿಯ ನಡುವೆ ಮಿಂದು

ಚಾರು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮಠದ

ಆರುಮೆಟ್ಟುಲುಗಳೇರಿ ಸಣ್ಣ

ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆದುನೋಡಿ ||ಓದಬಾರದೆ||

ಈಡೆಪಿಂಗಳೆಯೆಂಬುವಂತಾ

ನಾಡಿಯೆರಡು ಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮ

ನಾಡಿಯ ಮದ್ಯೆ ಕುಳಿತು ಮುದದಿ

ನೋಡಿ ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಎನುತ

||ಓದಬಾರದೆ||

(ಶಂಕರಾನಂದಯೋಗಿ)

ಈ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿದ ಗುರುವಿಗೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ:

ಏನ ಬೇಡಲಿ ದೇವಾ

ದಾರಿಯ ನಡೆಯುತ ಶ್ವಾಸದೊಳಾ ಸ್ಮರಣೆಯ ಬಲಿಸುತ

ಎತ್ತ ನೋಡಲು ಅತ್ತ ಚಿತ್ತದೊಳು ಹೊಳೆಯುತ

ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯೊಳ್ ಅಸರಂತೆ ಇರು ದೇವಾ||

ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕಡಿಯುತ ಅಹಂ ಸೋಹಂ ಹಗ್ಗವ ತಿರುವುತ

ಮಜ್ಜಿಗೆಯೊಳ್ ಮುಳುಗಿದ್ದು ಹೆದರುತ ಬೆದರುತ

ಝಲ್ಲಿಸಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆವಲ್ಲಿರು ದೇವಾ||

(ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವ್ವನ ಪದಗಳು)

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ, ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಲಯ. ಇದು ಮಂದಿ ಮಂದಿ ಸೇರಿದಾಗ ಆಗುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಒಳಗೆ ಆಗುವ ಮೌನ. ಈ ಮೌನವು ಹುತ್ತಕಟ್ಟಿ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳಗುವ ಬೆಳಕು. ಅದರ ಸಾಮೀಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಅವಧೂತರು ಇಂತಹ ಒಂದು ಕಲಿಕೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಎಂದು

ಬಯಸಿದವರು. ಕೇವಲ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಆಹಂಕಾರವೆನಿಸುವುದು ಸಹಜ:

ಅರಿವಿಲಿ ನಡೆದರ ಗುರುವು ತಿಳಿಸತಾನ |

ಆಗ ಆಗಿ ಚೊಕ್ಕ ಚೊಕ್ಕ ಆಗಿ ನೀ
ಪದಗಳ ಹಾಡಿದರ ಪದಗಳು ಇರಾವ ನಿಕ್ಕಾ

ಮಿಕ್ಕ ಪದಗಳ ಹಾಡಲಾಕ ಬರುದಿಲ್ಲ
ಆಗಬೇಕು ನೀ ಮೂಕ
ಮೂಕನಾಗಿ ನೀ ಲೋಕನಾತನ ನೆನಿವಲ್ಲಿ ನೀ ಯಾಕ

ಕಾಕ ಗುಣದಿಂದ ಡೀಕತಿದಿ

ಪದಗಳ ಹಾಡುದು ಸಾಕ | (ರಾಚಿಪ್ಪಯ್ಯ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅವರ ತತ್ವಪದ)

ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಲಾಸ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಅರಿತು ತಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಧೂತರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಯಾವುದೇ ರಚನೆಗಳಿಲ್ಲದ, ನಿರ್ಮಿತಿ ನಿರಸನಗಳ ಹಂಗಿಗೆ ಒಳಪಡದ 'ಜೀವ' ಲಯದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಹರಿಯುವಿಕೆ. ಈ ಜೀವ ಸ್ಪಂದನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಯಾವುದೇ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದನ್ನೂ ದೈವಿಕಕ್ಕೆ ಏರಿಸದೆ, ಸಹಜವಾಗಿ ಜನರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುತ್ತಾ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುಗಳಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮವು ನೀನೇ

ಬ್ರಹ್ಮವು ನೀನೆಂದು ನಂಬಲೋ ದೊರೆಯೇ

ವ್ಯಾಪಾರ ಮೂಗಿನಲ್ಲ ಮೂಗಿನ

ವ್ಯಾಪಾರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ

ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಕಲವು ಎಲ್ಲ

ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನಿಲ್ಲ (ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತರ ತತ್ವಪದ)

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಭ್ರಮವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನ್ಯೂನತೆಗಳಾಗಲಿ, ಲೋಪಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ದೋಷವಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಅರಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಜೀವದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದ ನಮ್ಮ ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ, ಜೀವ ಸಂಭ್ರಮದ ಎದುರು ಮಾನವರ ಹಳಹಳಿಕೆಯು ಮೌಢ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ. ಜೀವದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿ ತನ್ಮಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಧೂತ ಪರಂಪರೆ ಯಾವುದೇ ಭ್ರಮೆಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜಂಗಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಯತ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಗ್ರ ತತ್ವಪದಗಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಸಂಪುಟಗಳಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.)

Caste and the Cost of Reform: A Reading of *Tale-Danda* and *Oor Iravu*

Abstract

Caste and Religion have been the most powerful and consistent forces that have defined the society of India since ancient times. The systemic segregation caused by the hierarchical Varna system and the caste hegemony have resulted in rampant discrimination among human beings and eroded the basic cords of humanity necessary for a harmonious society. Although several reformatory movements led by many saints and social reformers and mass agitations by the oppressed and Ambedkarite movements have tried eradicate the caste system and ensure equality, caste has still remained embedded in the very fabric of Indian society have deep ramifications even till day. It is within these dark realities of caste based oppressions like honour killings, murders and violence that flood the newspapers even today that this paper explores Girish Karnad's Taledanda which is a powerful critique of caste, religious orthodoxy, and social injustice in Indian society and C.N. Annadurai's Oor Iravu, a short film from the anthology Paava Kadhaigal which exposes the horrors of caste pride, the illusion of familial love, and the deep-rooted violence that can lurk beneath tradition. Taledanda and Oor Iravu are comparatively analysed to understand the dynamics of Caste that is intertwined with the personal lives of people and underpins

◆
B.C.Vinutha ¹

Associate Professor of English,
Kalpataru First Grade Science
College. Tiptur-572201,
Karnataka State.

◆
Dr. Pooja Halyal ²

Associate Professor,
Department of Studies in English,
Rani Channamma University,
Belagavi -591156,
Karnataka State.

socio-political exegesis of Indian society since centuries now.

Key Words : Caste, Varna system, Discrimination, Systemic Oppression, Honour Killing

Introduction

Girish Karnad's *Taledanda* is a historical tragedy that explores the 12th-century reformist movement led by Basavanna, a Saint-reformer in Kalyan, Karnataka. The play centers on the rise and fall of the sharanas, a community of poet - philosophers who rejected caste hierarchy, idolatry, and ritualism, advocating for social equality, spiritual freedom, and gender justice. King Bijjala, a low-caste ruler, as he is a Kalachurya, supports Basavanna's ideals, but faces betrayal from his son Sovideva and orthodox Brahmin advisors. Political intrigue leads to Bijjala's imprisonment and eventual assassination, symbolizing the collapse of the reformist vision.

The three-act play highlights the deep-rooted caste prejudices and the tragic consequences of challenging social norms, especially through the inter-caste marriage between a Brahmin girl Kalavati and a cobbler groom Sheelavanta that triggers violence and beheadings. The play also critiques patriarchal structures, portraying high-caste women as voiceless and marginalized, with characters like Rambhavati, the Queen and Lalitamba, Kalavati's mother embodying stereotypical roles. Despite the sharanas' progressive beliefs, their movement ultimately fails, and their followers later form a new caste—ironically replicating the very system they opposed.

Basavanna's spiritual order, reinforced the ideals by promoting the equal worth of all individuals before the divine, helping to dismantle oppressive social norms, mystics fostered inclusive spaces—such as Anubhava mantapa—that welcomed people from all social backgrounds, especially those marginalized by the caste system. He inducted people from all castes into the folds of Lingayat, and called them 'sharanas' who are all one irrespective of any divide, be it caste, class, gender or race. Therefore, Lingayatism rooted in the broader philosophical ideas promotes a classless and casteless society by emphasizing the inherent equality of all beings and the dissolution of ego-based identities. Its teachings focus on interconnectedness, compassion, and the concept of encouraging respect and empathy beyond birth or status. *Taledanda* critiques the rigid caste system that is operational till today despite Basavanna's teachings of Lingayatism that advocates for equality and spiritual unity of the entire human race. The play explores the tension between orthodox Brahmanical traditions represented by Manchanna, Damodhara Bhatta, Bhagirathi and the radical ideas of Basavanna's followers including Jagadeva, Kakkayya, Haralayya, Madhuvarasa and others. Karnad shows how noble ideals can clash with entrenched societal norms, often leading to tragic consequences.

The play begins with the unfolding of the effects of Basavanna's preachings which gathered poets, mystics, and philosophers in the city of Kalyana, forming a vibrant community that rejected idolatry and temple worship, promoted gender equality, and condemned caste discrimination. The spell of his personality, integrity, egalitarian thoughts and principles documented in his Vachanas and their impact on society is presented by Karnad in the very first act of the play. But when his radical thoughts lead to Madhuvarasa, a Brahmin's decision to marry his daughter Kalavati to Shilavanta, son of Haralayya, a cobbler, the movement faces violent backlash, leading to bloodshed and the

collapse of Basavanna's utopian dream. The inter-caste marriage becomes the turning point and what begins as a celebration of love and equality quickly spirals into violence. The brutal execution—taledanda, or beheading—of Haralayya and his son marks the collapse of Basavanna's dream and underscores the tragic cost of reform.

Karnad presents how Basavanna's thoughts of equality, ideas of work as worship, of internal and external purity and establishment of direct communion with God were beyond the normal understanding of common people of the times. The mass following of people elevating Basavanna to a godly status and circulating ideas of him as a miracle-monger, and their blind adherence to what he says, without learning the exact import of his message is amply presented in the play, suggestive of the dangers of blind hero-worship. In fact, when Basavanna learns of people's belief in the rumour of his performance of a miracle, he pleads to them with folded hands saying "I beg of you. Don't follow me around like this. There was no miracle in the Treasury. Don't shame me with this wanton talk of God's miracles! (p. 25) so, in a way the revolution went out of grasp of Basavanna himself. It's in the character of a seventeen year old Brahmin youth Jagadeva, that one can see the raw and unbaked impact of Basavanna's thoughts and ideals. Being a hot blooded adolescent of seventeen years, he wishes to put to action Basavanna's ideals of untouchability, and in the first act, his insistence on Mallibomma, tanner's son to enter his home can be seen as his enthusiastic practice of Basavanna's ideals. His leadership role in protecting the royal treasury from being tampered by King Bijjala's son Sovideva in the absence of Basavanna from the headquarters of Kalyana, by gathering more than fifteen thousand sharanas reflects his organizing skills. But when Jagadeva does not receive any applause, rather the entire crowd of sharanas is besotted by the charisma and divinity of Basavanna, his inner expectations get revealed. He tells Basavanna that despite his father's bedridden state and his mother's insistence on his being at home, he still led the march to the Treasury because - "To make sure Basavanna's honour remained untarnished. To establish his glory in perpetuity. That's why! Tomorrow I shall be the talk of the town, I told myself. I shall be the hero of the sharanas. I could see myself taken out in procession, hosted on the shoulders of my friends and companions! And what happened?...And this morning, as I emerged from them, I was told - Basavanna has performed a miracle Basavanna! No mention of me." (P 30)

So it can easily be deciphered that people like Jagadeva wish to emerge as leaders and achieve their glory by associating themselves with the happening people of their times. So there is no selfless intention in their actions and hence towards the end, we see Jagadeva as a reckless young man who does not have any patience to understand the plight of the ousted king Bijjala, who had protected the sharanas in his kingdom, at the cost of garnering opposition from the gatekeepers of orthodox tradition. Instead of releasing the benevolent king from captivity, Jagadeva murders Bijjala for no valid reason but in order to acquire his own glory as a leader of the sharanas. Jagadeva is representative of all those masses of people who wrongly interpreted Basavanna's preaching that led to unnecessary and mindless mass murders and the resultant anarchy in Kalyana.

The major distortive contention in this bloody revolution was caste, which is so deep rooted in the

psyche of Indians that king Bijjala of Kalyan, who himself does not have a royal lineage, but comes to power owing to his abilities, is unable to erase his caste even after establishing himself as a successful king. He says - “One’s caste is like the skin on one’s body. You can peel it off top to toe, but when the new skin forms, there you are again: a barber-a shepherd-a scavenger!”(P. 15) This observation holds true even today, as even today people are understood, segregated and receive differential treatment on the basis of their caste. Caste prejudices are so deep seated that in the play, when Jagadeva, Mallibomma and Kalayya have teamed up as sharanas with a united purpose of entering the palace to capture the errant Sovideva, there still lurks suspicion about one another as they are not from the same caste. Kalayya’s remark is significant when he says to Jagadeva - “And all along, while we were arguing and shouting and tying ourselves into knots about how to get inside the palace, you just sat there-smiling smugly-feeling superior, the solution already in your hands, didn’t you? You Brahmins, you are all the same. You’re only interested in having the laugh on others. (P.71) So, if the so called inspired youth who came under the direct influence of Basavanna during the 12th century when the revolution was ripe, could not cast away caste prejudices how can the society be freed from caste consciousness in the later periods of time?

It is this continued hold of the caste paradigm in Indian society that has led to violence, oppression and atrocities even in 21st century India, which has adopted the most egalitarian Constitution and formulated strict laws of human rights and stringent punishments for any lapses. The news reports of caste based atrocities are almost regular even today. So, if Taledanda ends with Basavanna devastated, his movement shattered, and families were torn apart, in modern times, families are boycotted, imprisoned, or killed—not for crimes, but for love across caste lines. One such example of honour-killing is presented in a short film Oor Iravu. Both Taledanda and Oor Iravu confront the devastating consequences of caste-based violence, though in vastly different contexts. Oor Iravu presents a modern, intimate tragedy where a father murders his pregnant daughter for marrying outside their caste, exposing how caste pride can masquerade as familial love. In contrast to Taledanda which explores ideological conflict and the collapse of utopian reform where reformers advocating for caste equality face brutal backlash, including beheadings, Oor Iravu focuses on personal betrayal and emotional trauma. Yet both works underscore a chilling truth—caste remains a deeply entrenched force, capable of destroying love, progress, and even life itself.

In the film that is directed by Vetrimaaran as part of Paava Kadhaigal, Sai Pallavi plays Sumathi, a pregnant woman who eloped and married a Dalit man, defying caste norms and Prakash Raj portrays her father Janakiraman, who seemingly reconciles and invites her home for a baby shower. But what unfolds is a brutal act of honour killing, where the father poisons his daughter, leading to her death along with the unborn child exposing the horrors of caste pride, the illusion of familial love, and the deep-rooted violence that can lurk beneath tradition. The final scene of Oor Iravu, is a harrowing portrayal of honour killing—stripped of any cinematic gloss and delivered with raw emotional brutality. It unfolds in a claustrophobic domestic space, where Sumathi, a pregnant woman, is poisoned by her own father,

Janakiraman, for marrying outside their caste. What makes this climax so devastating is not just the act of murder, but the emotional betrayal that precedes it.

After being poisoned, Sumathi's vomiting blood is not just a medical emergency—it's a metaphor for the violence caste inflicts on the body and soul. Her pleas for help, her desperate calls to her husband, and her appeals to her father's love are met with cold detachment. Her father Janakiraman's insistence that he's protecting his family's honour reveals the twisted logic of caste pride. His lack of remorse, his calculated cruelty, and his desire for a "quick and painless" death expose how deeply caste ideology can override basic human empathy. The film further presents Sumathi's mother's helplessness. Locked away and silenced, Sumathi's mother becomes a tragic witness to the crime. Her later testimony and institutionalization reflect how patriarchal systems punish not just the victims, but those who dare to speak out. Sumathi's words when she confronts her father - "Look me in the eye and tell me to die" - is the emotional peak of the film. It's not just a daughter pleading for life; it's a woman demanding accountability from a man who has weaponized fatherhood. She finally says "I will die just like you wanted. Let me die with dignity. How can you lead a normal life after murdering your daughter? How will you sleep peacefully? You are making a mistake papa, an irrevocable mistake." However, the film ends with a realistic postscript of injustice where the court's acquittal of Janakiraman due to "insufficient evidence" and the mother's confinement to a psychiatric facility underscore the systemic failure to protect victims of caste violence. Sumathi's husband Hari's appeal, supported by activists, becomes a faint glimmer of hope in an otherwise bleak landscape.

Conclusion :

This film is not just a cinematic moment—it's a moral reckoning. It forces viewers to confront the inhumanity that caste can breed, even within the most intimate relationships. Like Girish Karnad's *Taledanda*, which dramatizes the beheading of reformers for defying caste norms, *Oor Iravu* shows that the cost of challenging caste is often paid in blood. Thus, both works ask: What kind of society kills its own children in the name of purity? And more hauntingly: How do we live with that silence afterward? And these questions are recurrent which have found no answers.

Thus Karnad's play shows how state power often fails to protect reformers. Today, legal systems still struggle to shield inter-caste couples from violence. In both the play and real life, the emotional toll is immense. It is therefore necessary to keep alive the valuable humanitarian principles that are embedded in the Vachana literature and the Sufi literature, which can weave values of acceptance, resilience, and love that deserves celebration.

References :

1. Karnad Girish. *Tale-danda*. New Delhi: Ravi Dayal Publishers. 1993
2. Paava Kadhaigal-anthology drama film consisting of four short films, *Oor Ivaru* is one of them, directed by Vetrimaaran, available on Netflix.

Culture of Worshipping Human Soul- Practices of Veerashaiva Community

Different religions and religious sects have invented various ways to achieve liberation or moksha. 8 fold path of Bhuddhism, three jewels or rathnatraya-(right faith, right knowledge, and right conduct) of Jainism, Three pillars(namjapa, Kirat Karna, (honest living) and Vand Chakna(sharing and selfless service) of Sikhism , Shatstala Siddantha of Veerasahaivas are a few models . After the powerful intervention of British culture in the 18, 19, and 20th century India, the whole Indian population underwent a collective cultural amnesia which made the Indian culture to remain with the superficial practices, blind beliefs now. The present day religious culture has remained with cultural practices without its soul of logic and rationale under it. This has led to the gradual decline and degeneration of religious practices as well. At this juncture, it is absolutely necessary to collect these practices and recreate them to their fullness in order to understand the past and its existence in the present . These actions help us to recreate, reform and rejuvenate old knowledge systems in and around us. To this effect, I visited the popular Veerashaiva mutts and consecrated places in and around Tumkur. I examined all the activities in these consecrated places -especially the offerings and blessings. Unlike Vedic temples, Veerashaiva temples do not belong to mythological gods and goddesses . They

Dr. Jyothi K.B.

Professor

Government First Grade College

Koratagere, Tumkur District.

jyogowdev@gmail.com

are the holy graves of gurus who have attained Samadi state. Some are the consecrated spaces where the guru stayed for a while and pursued penance and diffused Sharana tatva. Though some Veerashaiva temple complexes has figurines of mythological Hindu gods and goddesses in the main gopuram, the main diety of the temple in the garba gruha is guru himself. These sculptures are constructed to signify the spiritual heights of the yogi or a guru attained on par with the mythological gods. The Veerashaiva temple complexes have carvings of the miracles the guru performed in his life time.

I visited Kare Kurchi, a religious consecrated place in the Bangalore- Honnavar Highway near Kondli cross. It is a seat of Shri Guru Siddarameshwara also called as Gadduge. During his stay in the district, for religious diffusion of Sharanatatva, he stayed in different places of the district. After he passed away, these places have become consecrated places. Kare Kurchi is one such place. The early morning pooja happens in the stone hollow where the guru stood upturned and performed penance. The food offered to the deity-the guru himself -is raw, soaked overnight pulses. Fruit salad of mixed fruits like apples, palms, bananas, chikkus, with varieties of dry fruits added with honey is a delicacy offered to the guru. Recipes which require pounding, powdering, and kneading are done in the temple premises itself. To put together, early morning fruit diet with coconut , banana offerings, is compulsory for the chief diety- Guru Siddarameshwara. Different forest flowers, leaves, greens, aromatic flowers like Lingada flower, are offered here. Medicinal leaves of Bilvapatre and coconut water are mandatory offerings. Devotees bring these offerings as a sacred duty to the reminiscence of the guru. The red cloth called Kavi is given to the priest of the hollow rock temple in the name of the guru. Rarely, It is not uncommon to see the Bilva fruits and toddy offered at the various selected samadis of various matadeeshas and sacred oxen of the Kare Kurchi mutt. Various matadeeshas who practiced different paths (like staying alive only by consuming fruits, or sacred water)towards moksha will be offered the same in their samadis(sacred graves). The bhasma, vibhooti , sandle wood paste , dhoopa, deepa offered to the guru who manifest in the form of linga are similar to tantric practices

The next consecrated place I visited, was Godekere -another seat of Guru Siddarameshwara. The old practices still continue here. Guru Siddarameshwara believed that Gangamma, - the water goddess is his mother because he experienced drought in Tumkur as well as his home town Solapur in Maharashtra. He never did anything(building of tanks, well, mutts, bridges) without provision of water . He prayed Gangamma first. Even now, in Godekere the Siddarameshwara Gaddige- temple complex , the early morning pooja begins by bringing water(Gangamma) from the hill hollows/ holes in Brahmi Muhurat. The priest has to walk 4 miles on the sacred cloth from the water hollow when the devotees bread open coconut shells and pour fresh coconut water continuously on his feet as he walks with the pot of ganga on his head.

I visited Gubbiyappa temple in Gubbi. Gosala Channabasaveshwara is also called as Gubiyappa. In 13th century, the main diety of Gubbi Channa Basaveshwara temple- Guru Gosala Channa Basaveshwara had a practice of going for early morning walk in his wooden sandals around Gubbi

town. Devotees still believe that the guru does this walk every day because the sandles wear away by the end of the year. Devotees bring new sandals for the guru every year during annual car festival. Devotees say that they are able to see the foot marks of the guru on the sandles.

The Tontada Siddalingeshwara temple of Yediyur has more than 300 figurines on the main gopuram which narrate the miraculous events and prescriptions done by the guru to help the ordinary people. People believe that the guru is the incarnation of Shiva. As all the Veerashaiva mutts have the similar offerings as in Kare Kurchi, Sahasra Rudrabhisheka, Rudrakshis, Sahasra Kamala pooja, Laksha Bilvarchana Lakshadeepas are also offered to Yediyur Tontada Siddalingeshwara on different occasions. The guru envisaged his devotees to wait for him outside the samadi place with the vibhooti before he went into the Nirvikalpa Samadhi . Then he passed away by attaining Samadi state. In the same place, devotees smear vibhooti as a compulsory practice even today.

All the above temple complexes follow unique directions of these popular gurus even today. In all these mutts, all the requirements of the guru for a celestial and ascetic life like food, clothing, medicines, recreation, aromatic and perfumed flowers are offered by the devotees - as if he is still living. The Doddada, Mayakkana Kunitha, Veerabhadra Kunitha, Donne Siddaramanna Kunitha, Nandi Kunitha, Harikathe are offered for the entertainment of the guru in these consecrated spaces. A human constructed forest is planted around these spaces. The forest produce is brought to the mutt complex by the devotees voluntarily. The produce is marketed and used for the development of the mutt. Theft is uncommon in these forests spaces which belong to the mutts. Some devotees offer selfless service in these mutts because they believe that service of the guru is a way towards moksha. The forest produce like honey, Atti, Aala fruits, coconuts are offered to the guru temple. To conclude, Lingayatism or Veerashaivism worships real human beings in flesh and blood who transformed into divine beings in their life time. It does not have a mythical god from heaven. The chain of divine beings continues to the next generations when a successor of the guru is chosen to the mutt by the devotees. The sacred Veerashaiva agamas and devotee consciousness prescribes processes to transform the successor human being into divine beings. The Veerashaiva society presumes the new one in the frame of the old one. Every generation has a guru. The teachings of the popular guru are collected and preserved permanently in the mutt. Gurus with their individual eccentricities and merits express their existence through various practices in these mutts even today after hundreds of years.

Vachana Literature: Poetry, Protest, and Social Philosophy

Vachana literature, a body of poetic sayings composed in twelfth-century Karnataka, has often been interpreted as devotional writing. Yet, a deeper engagement reveals it as a cultural revolution in verse. This paper argues that vachanas are best read not merely as religious expressions but as radical interventions in the socio-political and literary fields of medieval South India. By using the spoken Kannada idiom, the vachana poets undermined the exclusivity of Sanskrit scholarship and placed spiritual authority in the hands of common people. Through critical analysis, this study explores their form, themes, contradictions, and afterlives, showing how vachanas functioned simultaneously as poetry, protest, and philosophy.

Introduction

When we read a vachana, we encounter more than a devotional utterance; we encounter a challenge. These compositions arose in a context where temple economies, caste hierarchies, and priestly authority structured nearly every aspect of life. Against this order, Basavanna and the sharanas proposed a vision that gave equal weight to artisans, peasants, and women. Their choice of everyday Kannada, free of the ornamentation that characterized classical Sanskrit poetry, reflected a commitment to accessibility and equality.

Archana Venkatesh

Department of English
Pallagatti Adavappa Arts & Commerce
College Tiptur

Scholars sometimes dismiss vachanas as “folk sayings,” but such a view underestimates their sophistication. The sharp brevity of a vachana was not a weakness but a deliberate strategy—an artistic form suited for oral transmission and collective memory. The present paper examines vachanas not as passive reflections of bhakti but as a literary experiment designed to destabilize entrenched power.

Historical Background

The emergence of vachana literature must be situated within the socio-economic ferment of twelfth-century Karnataka. Feudal structures were consolidating, and temple-based economies thrived on the labor of lower castes. Into this world stepped Basavanna, minister in King Bijjala’s court, whose philosophy of Kayaka (dignity of labor) and Dasoha (sharing of surplus) redefined the meaning of religious practice.

The sharanas’ revolt was not armed but verbal: they sought to dismantle social hierarchies through literature. The breadth of participation—cobblers, weavers, potters, women mystics—was unprecedented. However, over time, this radical ethos hardened into an institutionalized community, the Lingayats. This paradox—revolutionary beginnings giving way to structure—is a critical lens through which vachanas must be evaluated.

The Poetic Form of the Vachana

Vachanas are unmetered, colloquial, and direct. This stylistic choice was intentional: it rejected the artificiality of ornate prosody. In literary history, they stand as one of the earliest experiments in vernacular free verse. The plainness of diction hides a sharpness of thought; the aphoristic tone allowed them to be recited, remembered, and debated in public spaces.

A closer look shows that form and politics were intertwined. The refusal of rigid meter mirrored their refusal of rigid hierarchy. The poetic innovation was inseparable from the social vision—to democratize not only worship but also literature itself.

Themes and Critical Questions

1. Devotion Beyond Ritual

Vachanas consistently mock empty ritual, insisting on sincerity over formality. Yet, if ritual is discarded altogether, what remains to bind a community? One may ask whether rejecting temples and priests was liberating in the short run but unsustainable in the long run, since collective traditions also rely on shared practices.

2. Caste and Social Justice

Their strongest critique targeted caste. “The rich build temples; the poor offer devotion,” writes Basavanna, collapsing centuries of hierarchy into one striking line (Ramanujan 74). While the aspiration was radical, modern

Lingayat communities still exhibit caste distinctions, suggesting the vachanas' egalitarian call was powerful as an ideal but uneven in practice.

3. Women's Voices

The vachanas gave unprecedented visibility to women. Akka Mahadevi's bold rejection of patriarchal norms, symbolized by her refusal to wear clothes, has been celebrated as feminist resistance. Yet, her path of radical renunciation sets a high bar. Did it empower ordinary women or only establish a symbolic model? A critical reading shows both possibilities.

4. Work and Sharing

Basavanna's principle of Kayaka-Dasoha envisioned dignity for all labor and redistribution of wealth. This anticipates modern discourses on economic justice. Still, it assumes voluntary participation, leaving unresolved the deeper structures of exploitation.

Comparative Reflections

Placed in conversation with other bhakti poets, especially Kabir in North India, the vachanas show intriguing parallels. Both rejected ritualism, both wrote in vernacular languages, and both addressed inequality. Yet there is a striking divergence: Kabir remained outside institutional frameworks, while vachanas produced a sect. This difference illustrates how reform movements can either remain fluid or crystallize into orthodoxy.

Cultural Impact and Contradictions

The vachanas reshaped Kannada literature by opening it to spoken idioms. They also introduced new social subjects into literature—potters, cobblers, women mystics. However, their eventual absorption into a sectarian framework meant that the sharp edge of critique dulled over time. What began as an inclusive, boundary-breaking discourse gradually turned into an identity-bound community. The vachanas thus embody both the triumph and limitation of reformist literature.

Contemporary Relevance

What makes vachanas timeless is their insistence on questioning. Their denunciation of caste resonates with modern struggles for equality. Their valorization of women's voices prefigures feminist discourse. Their respect for manual labor parallels present-day calls for dignity in work. And yet, their theocentric framework may not easily translate into a secular context. Their relevance today lies less in their specific theology than in their ethic of interrogation—a willingness to confront entrenched authority, whether social, religious, or political.

Conclusion

The vachanas are not relics of medieval devotion but living documents of dissent. Their brevity and

simplicity should not deceive us: behind each line lies a critique of power. They remind us that literature can be a weapon as sharp as any sword, dismantling hierarchies through words.

To read them today is to continue the questioning they began: Why do hierarchies persist? How can equality be realized? What does true spirituality mean? In posing such questions, vachanas remain profoundly contemporary. Their legacy is not in fixed answers but in a tradition of resistance that demands constant renewal.

Works Cited :

1. Blake, Michael. The Origins of Virasaiva Sects: A Typological Analysis of Ritual and Associational Patterns in the Bhakti Movement. Motilal Banarsidass, 1992.
2. Kalburgi, M. M. Vacana Sahitya: Itihasa mattu Vimarshe. Kannada University, Hampi, 1993.
3. Naikar, Basavaraj. Dimensions of Vachana Philosophy. APH Publishing, 2000.
4. Ramanujan, A. K., translator. Speaking of Siva. Penguin Classics, 1973.
5. Schouten, Jan Peter. Reform Hinduism and the Lingayats. Motilal Banarsidass, 1995.

IMPORTANCE OF BASAVANNA'S VACHANAS IN CONTEMPORARY SOCIETY

Lokeshwaraiah C M S ¹

Associate Professor

Department of English

Kalpatharu Pallagatti Adavappa Arts
and Commerce First Grade Collage

Tiptur - 572201

lokeshcmath@gmail.com

Pooja J K ²

Guest faculty

Department of English

Kalpatharu Pallagatti Adavappa Arts
and Commerce First Grade Collage

Tiptur - 572201

poojabhatabi@gmail.com

In this paper we wish to present the significance of Basavanna's vachanas in the contemporary society. The aim of the paper is to highlight the contemporariness of vachanas on literary texts and social movements of our times. The downtrodden, lower caste and class movements have all drawn inspiration from vachanas. Even today, at least fifty plays, a hundred novels and innumerable poems, dealing with the main concerns of vachanas, have been penned. During the past five centuries, at least 20,000 'Tatvapadas' (another poetic form composed by saints) resemble vachanas in style and content. Many folk performances have been composed on the lives of vachanakaras (writers of vachanas). 'Vachana Gayana' (singing of vachanas) has been developed as a significant branch of the Carnatic and Hindustani Classical Music.

Vachanas are a source of inspiration for many important cultural shifts of Karnataka. Throughout the past eight centuries, Kannada culture has negotiated with vachana discourses and has used it to probe important cultural issues. Even today, various institutions have taken up the task of educational and social reform, owing to the influence of vachanas.

On the basis of this the paper tries to analyze the relevance of vachanas in contemporary times with reference to a few of Basavanna's vachanas.

Key words :

Movement, social reformation, gender inequality, discrimination, social hierarchy.

Introduction

Literature is universal. It has no barriers such as time, space, language, society, culture or any such restricted boundaries, for, every literary text, one way or the other, will have a relevance in all times and all places. This has been true in the case of Vachana Literature of Kannada also. 'Vachana' (which means speech / utterance) is a unique and distinctive form of the Kannada literature. Composed in a free verse form, it was flourished in the 12th century as a movement for social reforms by taking up a great social responsibility of annihilating the evils of the society of that time.

Vachanas are unique because no such literary form can be seen in any languages of the world. They are philosophical in tone expressing the reality of life. Life's reality is always relevant whenever or wherever or whichever language it is expressed. Therefore, it is obvious that the vachanas are universal. Thus the paper hopes to address on how vachanas are relevant today as they were at other times of the past.

Vachana is sacred literature, like Vedas, Bhagavad Gita, Quran and such other texts. Vachana literature is the first to get popularity among common people because of its use of simple language to talk about complex matters. Vachanas were composed not only as a literary form, but they were also used as a means of social reforms to construct a new ideal society. This has been popularly considered as the Vachana Revolution.

Vachanas are written in the language of common people drawing graphic examples from everyday life. According to an estimate, about 22,000 vachanas of about 130 vachanakaras, including 30 women, are available today. Many of them have been translated into various languages by various translators. Four major vachanakaras of the period are referred here: Dasimayya, Basavanna, Allama Prabhu, and Mahadevi Akka.

Vachanas are literature but not only merely literary. They evolved a kind of social movement in the 12th century for the sake of social reformation, equality, justice. In the 12th century, the Hindu society celebrated superstitious ideas, blind beliefs, meaningless gender inequality and caste hierarchical system. At that time, Basavanna emerged in revolutionary way as a hope of forthcoming goodness.

Basavanna is one of the greatest philosophers, who fought for freedom, equality and human rights. Basavanna was born in a high placed and well connected Brahmana family about 1132 A.D. in a place named Bagevadi in Vijayapura district. His parents were Madarasa and Madalambike. In Brahmin families Upanayana (a religious ritual) is a must. At his age of eight years, his family decided to do it for Basavanna. But, Basavanna refused it, left home and spear headed the formation of Anubhava Mantapa (a parliament of vachanakaras). There he served as its advocator, wrote vachanas, discussed the ways to solve social evils, implemented them and became Anubhaavi Basavanna (a complete, educated, experienced, great personality).

In this paper the aim is to talk about the 12th century vachanas which are more significant to contemporary society. The vachanakaras tried to eradicate the social problems of 12th century, which are burning issues even in contemporary society. Downtrodden people suffer from caste and class discrimination even today. Vachanas have inspired many lower caste writers.

Except the scientific and technical advancement, today's society is not so different from the social conditions of 12th century. It resembles the 12th century cultural, social, political, economic and religious situations. In fact, with the advancement of social media today, many people are promoting castism, fundamentalism, communal conflicts, violence, superstition, and so on.

Vachana Movement revolted against certain social institutions, especially, the Varnashram system which, sidelined promotion of equality, brotherhood, freedom, widow re-marriage, women education, social reforms, and such values, but instead promoted castism, child marriage, severe restrictions for women (especially widows), blind beliefs, etc.

The ancient Hindu religion is based on karma doctrine and sanctions. Varnashram system divided the society into four groups: Brahmana, Kshatriya, Vaisya and Shudra. Brahmins have the highest status in the society and Shudra have the lowest. People's works depend on the caste or clan to which they were born. Varna (profession) was the deciding factor in determining superior and inferior castes of society. Thus, those who belong to superior Varna always remained superior and those who belonged to inferior Varna always remained inferior. There is no opportunity for anyone to shift from one Varna to the other. If anyone breaks this limit, they will be punished severely or done to death. This has been true since thousands of years.

Therefore, Basavanna advocated equality of men with a breath of vision and humanity unprecedented in the religious annals of the country. He did his best to eradicate the age long evils of the caste system. He asserted the dignity of labour, equality and liberty. For example, look at the following vachana:

A man works with iron and becomes a blacksmith Washes clothes and becomes a washer man
Weaves and becomes a weaver

Reads the Vedas and becomes a Brahmana Is there anyone in the world
Who is born of ear O! Lord Kudala?

See another vachana:

Outcaste Channayya is my father Cobbler Kalkayya is my grand father
Chikkayya is my brother is Kinnari Bommayya.

Do not you know me my Lord Kudala?

Social discrimination becomes obvious, when occupation becomes hereditary and caste the deciding factor. In these vachanas, Basavanna shows the significance of his principle "WORK IS WORSHIP". He makes counter attacks against those who foster castism, and provoke social inequality, conflicts and violence in the name of caste. Basavanna propagates that any man is not born into any caste; instead, he is bound to a caste; he is taught about that caste; he is brainwashed to develop a strong belief for that caste; he is inspired to do anything for the sake of that caste and so on. After

his birth only, he will know his caste.

In the first vachana, he explains what is real Varna. According to him, caste is not decided by one's birth, but by profession; any profession is neither superior, nor inferior; anyone, who wish to do any profession, is free to take up that profession. In the second vachana, he talks about the equality of all men, irrespective of any caste to which he belongs. He accepts the outcaste people as his fathers, grandfathers and brothers. Basavanna's such thoughts are so relevant today because there are so many people among us who are living against the principles of Shivasharanas (Devotees of Lord Shiva who are also the vachanakaras) like Basavanna.

Let us look at some other vachanas:

The rich will make temple for Siva What shall I, a poor man do?

My legs are pillars The body the shrine

The head cupola of gold

Listen o lord of the meeting rivers Things standing shall fall

But the moving ever shall stay.

A Brahmin by caste will be a dammed soul

He stretches his hand to receive the sins of others Is he equal to a devotee of God?

Is he equal to devotee of Linga?

saying that they will make Carpenter woman Machladevi a lady of higher caste
they make a golden cow.

Cook rice in castor oil and eat it what shall I say about them Koodala Sangama Deva

If a red fellow thinks of a black fellow can he turn black?

If a black fellow thinks of a red fellow can he become red

If a poor man thinks of rich person. Can he become rich?

If a rich man thinks of a poor man can he become poor?

Koodala Sangama Deva what can I say of those?

Boastful entertainers who think They have become blessed

By thinking of the ancients.

If breasts and long hair appear They call it woman.

If beard and moustache appear, They call it man.

The soul that lingers in between Is neither woman nor man

And that if the wife is a devotee, She need fear no pollution.

In India, in name of social hierarchy, the culture of difference has been established based on verna, caste, class and gender. Thus by the 12th century, distinctions of society like rich and poor, king and subordinates, priest and devotees, touchables and untouchables, man and woman, etc., had acquired giant proportions and had paved way for exploitation. The above vachanas show this ironically. Even today also, to boast of richness, to become popular, to become influential, to become dominant, many people are making discriminations in the name of these distinctions. Vachanakaras made a great effort to eradicate such class divisions. In fact, they did not wish for worldly material-

istic things which they called 'STHAVARA' (Mortal, as in the third vachana), they believed in 'JANGAMA' (Immortal, as in the same vachana). According to them, Sthavara is mortal but the Jangama is eternal. This is the great achievement of Sharanas that they rejected this culture of social discrimination and created an environment equal opportunities. Social equality was not a mere slogan in the vachana movement. Sharanas, both men and women from different Vernas, came together to show mutual respect, to do the practice of dining together and to establish marriage alliance between different castes. It was generally accepted with the concept of SOHAM (a mantra of making the purification of soul).

12th century vachanas highlighted the discrimination between poor (lower caste) and rich (higher cast) people: How lower caste people had been exploited by rich people; how they had not been allowed to enter into upper caste Hindu temples and to public places; how they had been restricted to use things like water, streets, etc., which belonged upper caste people. In our contemporary times also, we can see the same condition of the downtrodden. Most of the people have forgotten the ethics "live and let live: Live humanely and enable others to live likewise".

12th century Hindu religion was against inter-caste marriage. Today also, many of us are not digesting inter-caste marriages. If any couple belonged to different castes marry, our society will not let them live, sometimes, it will murder them. Basavanna criticizes such intolerance, caste fundamentalism and supremacy of the upper castes. For this, through the Anubhava Manatapa (a forum of Shivasharanas for social reform) Basavanna gave prominence to inter-caste marriage between people of upper castes and lower castes, education of women, widow marriage freedom to women, etc. These acts were not accepted by the 12th century society. Basavanna had to lose his job in Bijjala's palace (name of the king who made Basavanna as the minister). Even though Bijjala supported Basavanna in his brave effort to reform the society, caste system did not allow him to do so and brainwashed him to think against Basavanna. The contemporary society is also against the inter-caste marriage.

Conclusion

In the contemporary, vachanas are significant tools to understand the great revolution under the leadership of social reformers like Basavanna. Their vachanas are considered as wisdom literature. Vachanas tried to bring a social upliftment of poor and down trodden people. They are also like a mirror to show the demerits of the present society.

Works cited

1. A.K .Ramanujan. Speaking Of Siva. Penguin group. India ,United States,Great Britain. 1993.
2. Dr.H.T.Sasnur. Eleventh and Twelfth Century Kannada Literature., Ramakrishna Academy of education and culture, Bijapur.1991.(E.D.)
- 3.Dr.M.M.Kalburgi Vachana., Basavasamithi., Basava Bhavan., Sri Basaveshwara circle., Bengaluru.2012(E.D)

No Caste, Only Brotherhood: Social Vision in Basavanna's Vachanas

Vishweshwara Srikantha
Ullagaddi

P G Student

University of Mysore

True spirituality starts where human segregation ends. This thought is a central pillar to the radical vision of Basavanna. In this paper, I will talk about how Basavanna refused the caste system as well as his invitation to participate in community living, which was inspired by devotion, equal treatment, and ethics. In the 12th century, Karnataka, Basavanna wrote in a vachana style, which are brief and to-the-point statements. This style is written in the language used by the common people and is ideal for getting Basavanna's revolutionary social critique and the call to religion out to the people. He rejected the notion of birth-based superiority and ritualistic purity and chose to stand with honest work and devotion. In Basavanna's time, the Anubhava Mantapa was the only stage where he could maintain an open conversation while including all castes and genders; through it, he was able to establish a practical example of spiritual democracy which incorporated advanced ideas of equality and justice. The service to others and the work as worship principles that Basavanna followed—dasoha and kayaka—helped establish a community that was unified regardless of status at birth. More than a reformer, Basavanna was also a poet of human dignity whose message continues to be deeply relevant, energising movements for social inclusion, social equity, and

the unapologetic rejection of social discrimination.

Key Words: Basavanna, Vachana, Social Equality, Spiritual democracy, Inclusivity.

The caste system's practice and ideology in India, which have existed for centuries and shaped and divided society based on birth and privileges, and inequalities, is firmly entrenched in Indian history. The boundaries of the caste system don't just physically and socially separate people, they also silence communities. However, the spiritual and poetic voice of Basavanna, the Kannada philosopher and reformer from the 12th century, emerged forcefully against these restrictions, separation, and silence. Using vachanas, short, ordinary, accessible verses expressed in Kannada, Basavanna created a spiritual counter-culture by calling for the immediate rejection of all such divides (distractions) in the pursuit of community through shared values and devotion. In summary, while Basavanna's ideas spread a universalist message, they also were a force for ethical and social revolution.

This paper attempts to show how vehemently Basavanna rejected caste, an ideology that stands in the way of human unity, and demonstrate alternative conceptions for inclusive spiritual communities. We will discuss four vachanas as examples, each available in Kannada and English, which will show how Basavanna uses language that cuts through centuries of prejudice, with an unwavering demand for equality.

Caste systems ran deep in Basavanna's time; 'lower' castes were excluded from temples, education, and public space. The very idea of sharing food, or commensality, was pure fantasy. Spirituality was dictated by the intersection of ritual purity and birth, and exclusion became institutionalized.

Basavanna was steeped in the bhakti (devotion) movement and embraced an anti-Sanskrit ritualism by building a new discourse in the vernacular. The Anubhava Mantapa, a public hall for open discourse created at Basavanna's encouragement, was a model of inclusive community and bonds of egalitarianism. Here, men and women of all castes assembled to discuss philosophy, ethics, and social justice—an act of resistance to their exclusion from formal religious space.

ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನಿಮ್ಮೊಕ್ಕದನುಂಬವನ ಕುಲವೇನೋ !

ದೇವಾ ನೀನೊಲಿದವನ, ಸ್ವಾಮೀ ನೀ ಹಿಡಿದವನ ಕುಲವೇನೋ !

ಕುಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕ ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ,

ನಿಮ್ಮಿಂದದಿಕ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

English Translation:

Do they ask the caste of one Who goes wherever he likes

And eats whatever is given by you? Do they ask the caste of one

Whom you have loved and saved?...

My Maadara Chennayya is the glory of all castes, Kudala Sangama, you are the support beyond all.

This vachana of Basavanna goes to the core of the caste system. This would be a good place to examine in more detail because it begins with a rhetorical question: "If a person can go where they like and eat what you serve them, do they ask you their caste?" With this opening, Basavanna opens

the door of inquiry, challenging the preoccupation with social divisions that assumes caste, status, and (un)purity is hierarchical and fixed in this world prior to having a relationship with God. For Basavanna, caste, social position, or status do not matter when a person gives themselves to God. What matters is their unique nature, the degree of their devotion, their "purity of being," not the fact of their birth.

He progresses through the vachana and poses another penetrative question: "If a person has loved you and saved you, do they ask you their caste?" Here, Basavanna illustrates the idea of divine grace. If God can love a person, who is anyone to classify them or emerge as their own criteria of exclusion? This line expresses Basavanna's radical egalitarianism; he will not consent to the idea that God's love is limited by human significance.

In the final passage, Basavanna references Maadara Chennayya, a cobbler and devotee who became an epitome of dignity among the marginalized. By claiming that Chennayya is "the glory of all castes," Basavanna redefines honor. Rather than associating it with on privilege of birth or ritual authority, honor, according to Basavanna, has intrinsic value of its own. As discussed above, it is devotion and moral agency that make someone honorable. Basavanna places his trust in God (Kudala Sangama Deva) as the only possible social equalizer, stating that God is existence and there is no existence without God (to support and recommend).

We see that this vachana is a spiritual declaration and a commentary on social realities. In what resemble the language of devotion, Basavanna uses an embodiment of comparable humility to dismantle prejudice (caste prejudice) and acknowledge universality (the idea that the divine supersedes manmade categories). He remarks, as others have, sectarian traditions do not create community, but mutual faith, kindness, and love do.

Notoriously forthright in this vachana, Basavanna remarks on the true imprisoning nature of caste. Opening with the plea, "Lord, do not put me into the burden of superior caste: there is nothing less," is an absolute reversal of virtue from mainstream society. In a world that glorifies high birth, Basavanna finds high birth an encumbrance in the pursuit of true humility and devotion to God. For Basavanna, caste privilege is not a blessing; caste privilege is a spiritual block.

He goes further in illustrating both with vivid references to the devotees' humble status—Kakkayya, the skinner; Daasayya, the washerman; Chennayya, the cobbler—representatives of castes that our society has tragically assigned to be socially excluded. In this instance, Basavanna embraces Kakkayya, Daasayya, and Chennayya as the true devotees of Shiva and recognizes the anguish they caused him by not accepting him because of his caste. In this case Basavanna's self-understanding reflects how deep caste-divisions are, even among those devout.

The repetition—"Look, Kakkayya will not offer... Look, Daasayya will not offer... Chennayya will not accept me"—had a tone of lamentation; it was almost as if Basavanna felt disconnected not only from the high-born world of his rejection but also from the marginalized world he cherished. This contradiction embodies the tension within him between his spiritual yearning for egalitarianism

and the intractable realities of caste.

The final lines, with the proclamation "Alas! Alas!! Lord Kudala Sangama!" is a prayer of desperation and recognition that only God can destroy the edges society will not obliterate; for Basavanna, divine grace is the only safe haven where human barriers of caste and hierarchy do not matter.

Essentially, this vachana embraces humility, social critique, and spiritual desire. Throughout the vachana, Basavanna does not glorify privilege. Instead, he wants to stand with the lowly and marginalized because he sees the true spirit of devotion in them. His words make it clear that true spirituality is not found in birth but in surrender to God's will and breaking down the divisions of humanity.

Basavanna's genius lies in the vision, but also in the poetic approach. His vachanas draw on metaphor, analogy, and ordinary speech to displace. The expression of spiritual kinship is found in images of shared meals, shared labor, and bodily kin. There is no interest in ritual purity, formalism, or mystic knowledge—what matters is authenticity, humility, and fearlessness of speech.

By using poetry, Basavanna was able to clash with the language used by the dominant Brahmanical order and transform its abstractions into the concrete particulars of lived experience. It was this quality that resulted in his message being significant and available to his own social base, and to future generations.

The principles advocated and promoted by Basavanna have resonated for centuries, and continue to provide habitual inspiration for anti-caste formations and struggles in Karnataka and elsewhere.... His lessons now present wishfulness and challenges for the peoples and leaders of the present day, cast large enough shadows to help remind us that we need to do more than just speak about equality. He acts as a reminder to us that it will take courage to cross the caste divide, to share in one another's joys and sufferings, but that this will radical but necessary step is essential for our spiritual and social development.

Today, we encounter Basavanna's continued relevance when we think about how powerfully the call for social cohesion and justice reverberates in today's calls for access to education, for inter-caste marriages, and for dignity in the workplace. The work of diversity, inclusion, and human rights can draw strength from Basavanna's poetic witness to human worth despite differences.

Basavanna's vachanas, in their marvelous simplicity and everyday beauty, invite readers and listeners to leave the comfort of social categories, which is a kind of security, and instead engage in the more risky, but truer work of building community. In this kind of spiritual unity, boundaries or exclusion are not possible. It requires a risky courage to see every person as family, rather than competitor; as devotee, rather than outsider.

The two vachanas discussed here affirm that a community can be made from within—through love for one another on terms of truth, righteous action, and love without fear. Basavanna's words are a clarion call to abandon the social culture of caste, to believe in bonds, and to recognize the soul's movement toward unity in diversity.

Work Cited :

1. Basavanna. Speaking of Siva. Translated by A. K. Ramanujan, Penguin Classics, 1973. Basavanna. Vachana Literature of the Veerashaivas. Edited by M. R. Sakhare, Karnatak University, 1969.
2. Michael, Blake. The Origins of Virasaiva Sects: A Typological Analysis of Ritual and Associational Patterns in the Bhakti Movement. Motilal Banarsidass, 1992.
3. Schouten, Jan Peter. Reforming Hinduism: Guru Devotion and Spiritual Authority in the Lingayat Tradition. Manohar Publishers, 1995.
4. Ramanujan, A. K. "On Translating a Tamil Poem." The Collected Essays of A. K. Ramanujan, edited by Vinay Dharwadker, Oxford University Press, 1999, pp. 274–291.
5. <https://www.knowra.com/gurus-and-mystics/basavanna>
6. <https://www.knowra.com/gurus-and-mystics/basavanna>

Voices of Dissent: Examining the Social Impact of Basavanna, Allamaprabhu and Kanakadasa

The Vachana movement, a socio-religious revolution in 12th-century Karnataka, challenged the prevailing norms of caste and gender. This paper examines the pivotal roles played by Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa in this movement. Basavanna's emphasis on 'work is worship' and social equality, Allama Prabhu's mystical insights, and Kanakadasa's radical critique of caste through devotional songs, collectively reshaped the spiritual and social fabric of their time. Their Vachanas, composed in accessible Kannada, democratized spiritual expression, making it a powerful tool for social reform. This paper analyses the enduring impact of these Vachanakaras on Kannada literature and social thought, highlighting their continued relevance in addressing contemporary issues of inequality and social justice.

◆
Ms. H. G. Sarvamangala ¹

Assistant Professor &

HOD of English

Sree Siddaganga College of Arts, Science
and Commerce

B H Road, Tumkur 572102, Karnataka

sarvamangalasudhir@gmail.com

◆
Ms. Madhushalini ²

Assistant Professor

Govt First Grade College

Railway Station Road, Tumkur 572102,

Karnataka grmadhushalini@gmail.com

Introduction

In the heart of 12th-century Karnataka, a social and spiritual revolution was brewing. The Vachana movement, led by visionaries like Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa, challenged the rigid caste system and advocated for a direct, personal connection with the divine. Their voices, captured in the powerful and accessible Vachana poetry, resonated with the marginalized and offered a new path towards spiritual liberation. This paper

delves into the lives and philosophies of these three influential figures, examining their individual contributions and their collective impact on the Vachana movement and its enduring legacy.

Basavanna, also known as Basaveshwara, was a 12th-century Indian philosopher, poet, and social reformer. He was born in 1131 in Basavana Bagewadi (Kalyani Chalukya Empire), which is now part of the Vijayapura district in Karnataka. His early life was steeped in traditional Hindu practices, as he hailed from a Brahmin family. However, Basavanna was deeply discontented with the prevalent caste-based discrimination and societal inequalities. He rejected his Brahminical background to embark on a spiritual journey, challenging the established norms of his time. He rose to prominence during the rule of King Bijjala II in Kalyana, where he even served as a chief minister in around 1160 CE.

The socio-political environment of 12th-century Karnataka was marked by significant complexities, including rigid caste hierarchies, superstitions, and ritualistic practices. Basavanna's movement emerged as a powerful force against these issues, advocating an egalitarian and inclusive society. He spread his message through his poetry, known as Vachanas, which were written in simple Kannada, making them accessible to ordinary people. He introduced the concept of Ishtalinga, to be worn by everyone regardless of their birth, symbolizing devotion to Shiva. He also established the Anubhava Mantapa, a "Hall of spiritual experience," where men and women from all backgrounds could openly discuss spiritual and worldly matters. His famous quote "Work is worship" (Kayakave Kailasa) highlights how Basavanna's reforms addressed issues of caste, class, and gender and promoted values like dignity of labour and equality.

"Make of my body the board of a lute,
and of my head the sounding gourd,
string me with threads of nerves,
and let me play you, Lord of the meeting rivers!"

This Vachana uses vivid imagery to express Basavanna's devotion to Shiva. It also reflects his belief in the importance of personal experience in spiritual growth.

According to a paper titled "Basavanna's Contributions to Social Transformation and Women Empowerment" from IJCRT.org, "Basaveshwara fought against societal problems of the day, rose up against inequalities based on caste, class, and gender. He emphasized the dignity of labour, monotheism, and non violence while advocating and practicing the values of equality. His acknowledgement of women's uniqueness and rights was one of his many contributions to the regeneration of contemporary tradition-bound society." The famous line "Do not steal, do not kill, do not lie" reflects Basavanna's emphasis on ethical conduct and social responsibility and illustrates his teachings on moral living.

This quote from Basavanna's Vachanas speaks to his vision of an egalitarian society:

"For me, the Untouchables are the good people!
They eat without demanding caste,
they drink without demanding caste,

they do not ask for caste.

For me, those who understand the inner Self are the good people!"

Powerfully expresses Basavanna's rejection of the caste system and his belief in the inherent worth of all individuals. It highlights his radical approach to social reform and his emphasis on spiritual understanding over social status.

Allama Prabhu, a 12th-century Kannada poet was born in Balligavi, now part of the Shivamogga district in Karnataka. He was a wandering ascetic before becoming the head of the Anubhava Mantapa, a spiritual academy that attracted many Shivasharanas in the 12th century. He was known for his philosophical insights and his ability to express complex spiritual concepts in simple language. His Vachanas often explore the relationship between the individual soul and the divine, emphasizing the importance of self-realization and liberation from worldly attachments.

According to a paper titled "Allama Prabhu: The Epitome of Mysticism" published in the International Journal of English Language, Literature and Translation Studies, "Allama Prabhu was a great mystic, saint, and philosopher of the 12th century. He was a pioneer of the Vachana Sahitya who propagated the Veerashaiva philosophy through his Vachanas. His Vachanas were simple, short, and meaningful. They were full of wisdom and knowledge. He was a great social reformer who fought against the evils of society."

Here is a Vachana by Allama Prabhu that highlights his emphasis on inner purity over external rituals:

"If a dog eats the offering made to god,
what does it lose of its divinity?

If a devotee, though of low birth,
is filled with devotion for Siva,
would Siva despise him?

O Guheswara,
what do you lose of your divinity?"

This Vachana challenges the idea that purity is determined by birth or social status. It suggests that true devotion lies in one's inner state, not in external factors. Allama Prabhu criticizes the way religious figures exploit people's faith for their own benefit. He points out how these figures turn God into a commodity, something to be bought, sold, or used for personal gain. This Vachana challenges the idea that religious rituals and practices are more important than genuine devotion. It suggests that true spirituality lies in understanding the divine within oneself, rather than relying on external religious figures or practices.

This quote from Allama Prabhu's Vachana reflects his contribution to social reform:

"Look here, dear fellow,

The headman of the village
buys and sells god!

The accountant of the village

eats god for a meal!
 The astrologer in the village
 carries god in his armpit!
 O lord Guheswara,
 they all make a living on god! "

This Vachana criticizes the commercialization of religion and the exploitation of faith for personal gain. It highlights Allama Prabhu's emphasis on genuine devotion over ritualistic practices.

Kanakadasa was a 15th-century Kannada poet, philosopher, and musician. He was born into a shepherd community and faced discrimination due to his low social status. However, he rose to prominence through his devotion to Lord Krishna and his powerful compositions known as Kirtanas. Kanakadasa's Kirtanas often challenged social norms and advocated equality, making him an important figure in the Bhakti movement.

Kanakadasa's works are a treasure trove of social commentary and spiritual wisdom. His most famous work, "Ramadhanya Charitre," uses the metaphor of rice and ragi to explore themes of social inequality and the importance of humility. Rice, representing the higher castes, is initially considered superior, but ragi, representing the lower castes, is ultimately proven to be more nutritious and valuable. This highlights Kanakadasa's belief in the inherent worth of all individuals, regardless of their social status.

Kanakadasa's powerful line "Don't fight in the name of caste" translates a powerful message against social discrimination and highlights Kanakadasa's belief in the equality of all human beings and thus showcases his progressive views on social reform.

Conclusion

The Vachana movement, led by the visionary triumvirate of Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa, was far more than a spiritual revival; it was a profound social revolution. By democratizing spiritual expression and challenging the rigid, caste-based social order, these figures forged a lasting legacy of dissent.

Their emphasis on social equality, dignity of labour, and inner purity continues to resonate today, offering powerful frameworks for addressing contemporary issues of inequality and injustice. Ultimately, the Vachanas serve as a timeless testament to the power of a literary and philosophical movement to not only reform religious practice but to fundamentally reshape the social fabric of a society.

Bibliography:

1. Hiremath, R. C. Vacanas of Allama Prabhu: A study. Karnatak University, 1989.
2. McCormack, W. "Lingayats as a Sect." The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland, vol. 93, no. 1, 1963, pp. 59-71.
3. Nandimath, S. C. A Handbook of Virasaivism. Karnatak University, 1942.
4. Ramanujan, A. K. Speaking of Siva. Penguin Classics, 1973. Ramanujan, A. K. (1973). Speaking of Siva. Penguin Classics.

Concept of Creation and God

Introduction

The concept of God is the basic tenet of almost all religions. Theologians usually define God as all-powerful, all-knowing, transcendent, eternal and infinite. This paper deals with the concept of Creation and God in poems of Allama Prabhu. These concepts are being explored in the context of Hinduism. S.E Frost in his introduction to the chapter on the nature of God in the book Basic Teachings of the Great Philosophers (1989) notes that, "... the idea of gods came before the idea of God. The earliest peoples known did not think of there being only one god but rather believed in numerous gods: gods of trees, rivers, winds, the sky, the earth, and hundreds of others. In some cases one god was more powerful than the others, but he was one of many" (Frost 1989).

◆
Dr. Rekha kowshik. P.R
Principal,
BES Evening College of Arts &
Commerce Jayanagar
Bangalore

In Hinduism, the Upanishads are the basic philosophical treatises describing the nature of the God and soul. . Although the Vedas precede Upanishads they contain hymns to various gods and goddesses which are regarded as the entities ruling nature. But these deities are not divine in the strict sense of the word, rather they are considered as a

host of natural powers and symbols of the laws embedded in the visible universe. The four Vedas at their ends contain philosophical books known as Upanishads and these are the treatises which contain the description of the Supreme Divinity.

The Absolute Being in Vedantic terminology is called Brahman, who is Absolute, Eternal, Bliss, Consciousness, without a beginning or end. It is to be known and experienced everywhere and within one's own self. Abid Mustaq Wani in his article A Comparative Study of the Concept of God in Hinduism and Islam notes, "Creation out of nothing (ex nihilo) is alien to Vedanta. It is the Brahman itself out of which everything evolves and into which everything dissolves in endless cycles. Hence, creation is cyclic and not linear like Semitic belief" (Wani 2013).

The earliest statement of the Nature of Reality occurs in the first book of the Rig-Veda where it mentions: Ekam Sat-Viprah Bahudha Vadanti which means "The ONE BEING, the wise diversely speak of" (Coward 2002) The tenth book of the Rig-Veda regards the highest conception of God both as the Impersonal and the Personal: The Nasadiya Sukta states that "the Supreme Being is both the Unmanifest and the Manifest, Existence as well as Non-existence, the Supreme Indeterminable" (Coward 2002).

The Isavasya Upanishad says that the whole Universe is pervaded by Isvara or God, who is both within and without it. He is the moving and the unmoving, He is far and near, He is within all these and without all these.

The Kena Upanishad says that the Supreme Reality is beyond the perception of the senses and the mind because the senses and the mind can visualise and conceive only the objects, while Reality is the Supreme Subject, the very precondition of all sensation, thinking, understanding, etc. No one can behold God because He is the beholder of all things.

In the Brihadaranyaka Upanishad we are told that the Supreme Being is Pure Consciousness, in which subjects and objects merge together in a state of Universality. The Supreme Being knew only Itself as 'I-Am', inclusive of everything. As He is the Knower of all things, no one can know Him, except as 'He Is'.

Moreover, Manu in his Smriti remarks thus, "In the beginning, all this existence was one Undifferentiated Mass of Unmanifestedness, unknown, indefinable, unarguable and unknown in every way. From this Supreme Condition arose the Universe of name and form, through the medium of the Self-existent Creator, Swayambhu" (Coward 2002).

The Bhagavadgita in the Mahabharata, says, "The Supreme Brahman is beyond existence and non-existence. It has hands and feet everywhere, heads, mouths, eyes everywhere, ears everywhere, and it exists enveloping everything. Undivided, it

appears as divided among beings; without attributes, it appears to have attributes in association with things. It is the Light of all lights, beyond all darkness, and is situated in the hearts of all beings. He is the sacrifice, He is the oblation, He is the performer thereof, He is the recitation or the chant, He is the sacred fire, He is what is offered into it. He is the father, the mother, the grandfather, the support, the One knowable Thing, He is the three Vedas, the Goal of all beings, the Protector, the Reality, the Witness, the Repository, the Refuge, the Friend, the beginning, the middle and the end of all things. He is immortality and death, existence as well as non-existence. He is the Visvarupa, the Cosmic Form, blazing like fire and consuming all things” (Arapura 2009).

The concept of God in Hinduism can be summarized in the words of the renowned Indian philosopher Prof. Radhakrishnan. He says, “The Primordial Being, the primary datum, can be elucidated and not described. To indicate that it is not an object of knowledge many of the seers refuse to characterize the nature of the Supreme. They declare Supreme to be a Mystery, a hidden secret. The more it is experienced as the inexpressible, the more it is felt to be indubitable. This knowledge does not spring from belief or a process of reasoning. It goes beyond both of them without contradicting them. We can have wordless communication, a transcendental consciousness which exceeds all images and concepts, “a flight of the alone to the Alone.” (Wani, 2013)

Concept of God according to Allama Prabhu

Allama Prabhu belonged to the Bhakti tradition, where God is the Supreme Object of Love, in respect of whom love is evinced as in respect of one’s father, mother, friend, son, master, or one’s own beloved, in the five forms of affection, known as Shanta, Sakhya, Vatsalya, Dasya and Madhurya. Before understanding the concept of God, it is important to understand the origin of God or in other words the Creation itself.

According to Linga Raju, the concept of Creation according to Veerashaiva philosophy is considered to be “... beginningless and endless with an infinite series of successive creations and dissolutions”(Raju,2013). This aspect can be made more clear through Allama Prabhu’s following vachana:

When neither Source nor Substance was,
When neither I nor mine,
When neither Form nor formless was,
When neither Void was nor non-void,
Nor that which moves or moves not,
Then was Guheshvara’s votary (Sarana) born.

All Virasaiva philosophers, and particularly Allama Prabhu hold the view that the

world evolved out of nothing. In the beginning there was nothing, not even Sunya (Void). This is the fundamental theory of the “In the beginning the formless undivided Li?ga , inclusive of the entire Void, which is existence, knowledge, bliss, eternity and perfection, in order not to remain as Void, by an impulse of spontaneous play and sport , putting forth the glow of Consciousness which creates within Self, an infinity of macrocosms and myriad of microcosms of tattvas. The souls, as a result forget their true nature, and in asserting their body, become subject to pleasure and pain, and become captive to death and desire”(Raju 2013)

The Vachanas widely discussed the idea of Shunya which is ‘void’ or ‘emptiness’. The Shunya of Virasaivas is the ‘infinite’ or ‘the Absolute’. They believe in one Absolute Reality. According to Dr. Somashekar Munavalli, “ the concept of Shunya in the Veerashaiva religion is vast and uniquely metaphysical in nature. It encompasses everything in the universe yet it includes nothing. It is everything yet it is nothing. it is like describing God. He has form and is also without form. (It is) another name for God.”(Munavalli, 2013)

Veerashaivas believe in only one Absolute Reality. The main aim of the Veerashaivas is to attain oneness with this Reality. to attain oneness a person has to realize the Divine presence in one’s body.

Contrary to the popular views in Hinduism, the Veerashaivas believe that the universe is a manifestation of the Ultimate Reality, and that body is a temple of the Divine. The Veerashaiva Sadbhakti requires not only the liberation of the soul but also the liberation of the body, life and mind. What is more important is that, all these three should be made into the nature of the Divine, and be united with the Divine. The body should be emptied of its earthliness – this is the liberation of the body. The next step is to fill the body with the Divine nature which is practice, and it is elevated to the position of Liga itself. Then the mind should be delivered from its earthliness which is ignorance, and should be further filled with Divine knowledge – this is the liberation of the mind (Munavalli, 2013).

A careful study of Allama Prabhu’s vachanas helps us to understand that he is more interested in a devotee’s response to the Absolute than the nature of God himself. For Allama Prabhu the merging of the body and soul brings out wholeness to mankind that is the attainment of the Guheshvara. The following vachana makes it clearer.

Once Linga relates with body

Look, knowledge settles in prana.

The duality of inside and outside

Is merged in one meaning

As I think of you, Guheshwara. (436)

Further, in the following vachana, Allama Prabhu presents the fact that God is incomparable. The nature, attributes of God cannot be just analysed by studying scriptures or by listening to them. Any external rituals cannot determine the nature of God because he is beyond human understanding and cannot be described in human terms.

It is not a matter for study,
not the pleasure of listening,
not a matter of scriptures, nor that of spirituality.

It is neither an internal matter nor external.

Not knowing its substance what is the use of practicing spirituality?

Look, Siddharamayya,

The Guheshwara linga is incomparable.

On a similar tone, Allama Prabhu expounds the vastness of God who transcends all knowledge of human beings. He is the Supreme Being which transcends the highest things seen in nature like the trees, hills and the sky. This also indicates that he is the creator of all things.

Are there trees and hills that transcend the sky?

Is there a form that transcends the formless?

Sanganbasavanna,

Can there be supremacy that transcends Guheshwaralinga?

In a very sarcastic tone, Allama Prabhu mocks at the existence of many gods, demons and other supernatural powers. He emphasizes that there is only one Creator and others are man's mere fantasies. He compares them to mere 'bottle gourds' which are deluged in the passion, desire, anger and greed.

From the beginning, in all the three ages,

Gods, men and demons born in Maya

Suffer and struggle.

What matters which attire?

All are robed in passion.

Impersonators of various kinds

None renouncing desire, anger or greed,

Who can treat a sore that doesn't heal?

Guheshwara, who are these elders?

They are but mere bottle gourds.(462)

The concept of Shunya or voidness of God is still a predominant idea that Allama clings onto. When one realises the true nature of the Creator there is nothing which remains of oneself. Man forgets his body and attains a state of voidness. The voidness of the Creator which is empty and yet encompasses everything is the predominant feature of the God of Allama Prabhu. The following vachana illustrates to the extent of saying that ‘Guheshwara is without sensations’ which indirectly refers to the character of emptiness in the Absolute Being.

Neither you are, nor am I,
Nor that which says so,
When one knows oneself, nothing else remains.
What is not there, where can it come from?
If one can know the true and forget the body
Guheshwara is without sensations. (463)

Allama Prabhu asserts the need for self questioning on the purpose of one’s life. The reading, listening of religious texts will only lead to doubts and arguments. But questioning the purpose of one’s life will lead to voidness that is the Brahma or the Creator.

Reading and reading
The Vedas ended in argument.
Listening and listening Shastras ended in doubts.
Knowing and knowing Agamas ended in spreading wide.
The query of who I am and who you are
Leads to Brahma being nothing but a void, Guheshwara. (489)

In the following vachanas, Allama Prabhu gives a new description to God. He calls the ‘Prana’ as God. This is nothing but the breath of life. The life residing in one’s body is God.

In the temple called the body
There is the god called prana.
It is improper for Guheshwaralinga
To be worshipped by the priests called the senses. (503)

In the Rig Veda 10:129.1-7, a question is being asked thus “Did creation happen at God's command, or did it happen without his command? He looks down upon creation from the highest heaven. Only he knows the answer -or perhaps he does not know”. In Taittiriya Upanishad 2:6,7 it is written “Before the world was created, God existed, but was invisible. By means of the soul all living beings can know God; and this

knowledge fills them with joy. The soul is the source of abiding joy. When we discover the soul in the depths of our consciousness, we are overwhelmed with delight. If the soul did not live within us, then we should not breathe -we should not live”(Coward 2002).

The Hindu tradition perceives the existence of cyclical nature of the universe and everything within it. The cosmos follows one cycle within a framework of cycles. It may have been created and reach an end, but it represents only one turn in the perpetual "wheel of time", which revolves infinitely through successive cycles of creation and destruction.

But a careful study of the following Vachana of Allama Prabhu doesn't seem to explain these theories. Instead he proposes that the source of creation happened because of a perfect Shiva.

Do the waves that have risen in the sea
Become separated from the sea?

Does the world that has risen from
The passionless eternal, spotless, featureless
Perfect, unchangeable, supreme Shiva
Become separated from Shiva?

This awareness is possible
For the spiritually experienced, Guheshwara.

He further stresses that this Shiva, the Lord of Caves is a passionless, eternal, spotless, featureless and the unchangeable supreme.

At one point he seems to agree with the Hindu philosophy that nature and all of God's creations are manifestations of Him. He is within and without his creations, pervading the entire universe and also observing it externally. Hence all animals and humans have a divine element in them that is covered by the ignorance and illusions of material or profane existence. But at the same time tries to show that he is a God above his Creation and the focus of worship should be to the creator and not the creation only. Further he is more interested in trying to describe God through his own intuitions than depending on traditions and theories that existed in his times. He says in the following vachanas thus:

What I am is a measure,
What you are is a measure,

What the self is, is a measure,

What the transcendent is, is a measure.

Measure itself is a measure.

What Guheshwara is, is measureless.(548)

Allama Prabhu proposes a different kind of aspect of God that he is measureless, an indication of that he is beyond space, time and volume, with each of his vachanas he emphasizes on the aspect that God cannot be described nor can we find the nature, his attributes according to human standards.

A.K Ramanujan in his Speaking of Siva while comparing two poems ; one from Upanishad and one of Mahadeviyakka says,“The classical text describes the object, the Cosmic creator; the vachanas describes the subject, the speaker’s feelings towards herself”(Ramanujan 1973).

Allama plays with the metaphor of light and silence to describe his Guheshwara. He emphasizes the idea of voidness, nothingness, something which is seemingly endless like a mirage.

Like

The lightning behind the cloud

The mirage behind the nothingness,

The silence behind the sound

The light behind the eyes

Such is your state Guheshwara.(596)

In another vachanas “ May I speak?”(611), he says Guheshwaralinga is the light within light and a being with no blemishes , without mutilations. Allama keeps reminding us in ‘I came in the company of the five’(484) and “ The beauty of your presence cannot be described.”(491) that nothing equal God with the material things that we see on this earth. In most of his vachans he denotes a God who is formless and debunks the popular belief of Shiva as the destroyer, a constant reference to his pen like name Guheshvara, the lord of the Caves. A God who resides in the cave like our Body in Darkness which needs to be deciphered to some extent and cannot be discovered with human intelligence or knowledge, A.K Ramanujan further notes that “in a classical text like Upanishad it describes the object, the Cosmic creator; whereas the vachanas as in the case of Allama Prabhu describes the subject, the speaker’s feelings towards God”. (Ramanujan 1973)

Another emphatic point that he makes clear is that God cannot be described based on human standards.

Looking for your light,

I went out:

It was like the sudden dawn
Of a million million suns,
A ganglion of lightnings
For my wonder.

O lord of Caves,
If you are light,
There can be no metaphor. (972)

As A.K Ramanujan says “Sometimes in the vachanakara’s quest for the unmediated vision, there comes a point when language, logic and metaphor are not enough...”. This is quite true when human theories, philosophies are just not enough to describe the creator. Moreover, “this stresses the view that love of God is not only an unconditional giving up of all, but it is necessarily anti-‘structure’, an anti-social ‘unruly’ relationship-unmaking, undoing, the man-made. It is an act of violation against ordinary expected loyalties, a breakdown of the predictable and the secure”(Ramanujan 1973).

Conclusion

Allama Prabhu in his vachanas questions man’s very form of describing God and firmly believes that human knowledge is just not enough to describe this Supreme Being. Most often he admits that man is ignorant about the Mighty God.

References

1. Frost, S.E - ‘Basic teachings of the Great Philosophers’, 1989, Insight random house
2. Linga raju – ‘Essence of the vachanas: the 12th century Sharana philosophy and practice’ 2013 kindle edition
3. Ramanujan, A.K - ‘Speaking of Siva’ 1973 penguin Books

Vachana Literature – A Rebellion Against Social Evils

Introduction

In the history of Kannada literature, the 12th century witnessed a profound socio-spiritual revolution—a period of transition that gave rise to the powerful movement of Vachana Literature. This unique form of writing, composed in simple yet evocative language, resonated deeply with the common people. A Vachana—meaning “promise” or “oath”—could be sung like a song or read like prose, making it accessible and relatable.

The purpose of Vachanas was to foster unity, harmony, and social awareness among the masses. They conveyed deep philosophical and reformist ideas, challenging the caste and class systems, and promoting equality, truth, and rational thought. The movement was led by five towering figures: Basaveshwara, Allamaprabhu, Chennabasaveshwara, Siddharameshwara, and Akka Mahadevi.

Vachana Literature as a Critique of Rituals

Vachanas strongly condemned blind beliefs and superstitions. They promoted the idea that “work is worship”, encouraging people to seek salvation through good deeds, noble thoughts, and virtuous speech rather than through elaborate rituals. The Vachanakaara (authors of Vachanas) exposed how

◆
Lakshmi A. Hiremath
Associate Professor of English
Kalpataru First Grade Science College
Tiptur -572201

the priestly class manipulated the minds of common people in the name of religion. They simplified spiritual truths and pledged to guide society toward righteousness and self-realization.

Vachanas as Champions Against the Caste System

Vachana Literature emerged as a response to rigid Vedic practices and caste-based discrimination. It rejected idol worship and sacrificial rites, emphasizing a direct, personal experience of the divine. Akka Mahadevi questioned religious symbols and rituals with piercing clarity:

“Why do you need a sacred bath, O priest? Why do you need a sacred thread? What do you need the marks of religion for?”

Vachanakaara like Basavanna, Bedara Kannappa, and Akka Mahadevi did not merely criticize caste oppression—they dismantled its ideological foundations. They denounced superficial societal norms and called for a deeper, more authentic spiritual connection.

Vachanas Against Gender Discrimination

In a time of rigid patriarchal norms, 33 female Vachanakaara emerged alongside 125 male counterparts—an unprecedented phenomenon in Indian literary history. These women used Vachanas to express their inner strength, challenge gender roles, and assert their spiritual and intellectual equality.

The movement empowered women to recognize their self-worth and contribute meaningfully to society. Siddharama beautifully upheld the dignity of womanhood, stating:

“Woman is not just a female sex; woman is of great spiritual realization.”

Vachanas and Spiritual Realization

Vachanas emphasized inner spiritual realization over outward appearances. They believed that every individual, regardless of caste or social status, had the potential for spiritual growth and enlightenment. True devotion, they taught, did not require rituals or ceremonies but could be expressed through sincere, heartfelt worship.

Sarvajna conveyed this message of equality and spiritual discernment:

“Is the light in the house of a low-born person low?

Don’t call caste high or low; the one loved by God is the highest born.”

Conclusion

Vachanas were not just poetic expressions—they were the nectar of wisdom for the common people. The neglected, suppressed, and exploited sections of society became the central concern of the Vachanakaara. Through their writings, they fought against social evils and strove to reform society.

As the saying goes, “The one who wants to bring change must become the change.” Though few have truly understood the depth and purpose of Vachanas, there remains hope that one day, the world will embrace their true spirit and transformative message.

VACHANAS OF BASAVANNA

Vachanas :

Vachana means saying or assuring. Vachanas are the contribution of Kannada literature to the world literature because of its content and form. It is the product in Kannada of the 12th century Veerashaiva Bhakti movement. Vachanas are very important tools to understand the great revolution underwent in the leadership of social reformer Basavanna. They are simple Kannada poems written in free verse. Prof. A.K. Ramanujan who translated the vachanas into English, in his 'Speaking of Shiva' describes Vachanas are religious literary lyric.

Vachanas are wisdom literature. They have been called Kannada Upanishads. Vachanas can be seen as still another version of the perennial philosophy. The main purpose of Vachanas was to bring a social upliftment of the poor and down-trodden along with religious awakening. In the entire Kannada literary history spread out for last 16th centuries, one can not find such a powerful form of Vachanas of 12th century anywhere else. The medieval Veerashaiva Bhakti movement is responsible for the growth of such a rich striking and original lyrics by Basavanna and other 450 Veerashaiva Sharanas (saints). Prominent among them are Akkamahadevi, Allamaprabhu, Channabasavanna and Siddarama.

Vachana movement gained momentum just not because of its innovative simple Kannada but for

Dr. G. N. Umesh
Principal,
Kalpataru First Grade Science College
Tiptur -572201

its strong voice of protest against the traditional Hindu culture. Vachanas dramatizes an incident and hence they make reading more interesting. Vachanas of Kannada are the outcome against the brahminical Sanskrit which was not understood by common people in a society which was practicing superstition of Varnashrama dharma. Vachanas can also be called as devotional poems. Each Vachanakara has a personal devotion to a particular god and it is reflected at the end of each Vachana. They are called, 'ankitha' (insignia). Basavanna's "ankita" was Kudala Sangamadeva. Akkamahadevi's ankitha was Channamallikarjunadeva. Allamaprabhu's ankitha was Guheswara, Siddarameswara's ankitha was Kapilasidha Mallikarjuna. Vachanakaras ridiculed the superstitions, rituals, vedic beliefs, blind traditions and customs, idol worshipping, the caste system, animal sacrifice, the dirty tricks of middlemen priests, temple going, taking pilgrimage to a holy place, untouchability. They honoured dignity of labour, vegetarianism, non-violence, equality between men and women in all respects, treated all profession with great respect, their motto was work is worship. It is how Basavanna wanted to bring confidence among the common people. Akkamahadevi vachanas are more poetic than others. Veerashaiva philosophy 'Sharana Sathi - Linga Pathi' concept is naturally found in all Vachanakaras.

Basavanna's Vachana No. 59 Cripple Me Father

What would you be willing to sacrifice for something you believe in? In the Vachana "Cripple Me Father", Basavanna expresses his willingness to sacrifice his senses if it will prevent him from sin. As translated into English by A.K. Ramanujan. "Cripple Me Father" is a short vachana in which the narrator asks God to cripple him, blind him, deafen him, and restrain him to keep him from going places, doing things, hearing things, or searching for things that might interfere with the narrator's spirituality.

The following few vachanas of Basavanna translated into English

1. "If you see a snake, do not kill it. If you see a man, do not kill him."

This vachana emphasizes the importance of Ahimsa (non-violence) and respecting all life.

2. "They say that the world is illusion, but I say the world is real."

This vachana challenges the idea that the world is merely an illusion, emphasizing its importance in spiritual and social life.

3. "Do not steal, do not lie, do not kill, do not be angry, do not praise yourself, do not demean others."

This vachana outlines a code of conduct for a pure life, focusing on ethical behavior and inner purity.

4. "Those who say 'I will do it tomorrow will never do it.'"

This vachana highlights the importance of taking action in the present moment and not procrastinating.

5. "This rich will build temples for Shiva, but what shall I, a poor man, do?"

This vachana explores the concept of devotion and suggests that true devotion lies in the heart, not in material offerings.

6. “Listen to the words of the wise, but do not blindly follow them.”

This vachana encourages critical thinking and independent judgment.

7. “Even the smallest act of kindness is a step towards God.”

8. “Do not afraid of death, for its is the gateway to liberation.”

-This vachana offers a perspective on death as natural part of life’s journey and a path to spiritual freedom.

These vachanas, written in simple yet profound language, offer guidance on ethical living, spiritual practice, and social responsibility. They are a testament of Basavanna’s vision of more just and compassionate society, according to Basava Samithi.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ

‘ವಚನ’ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಯಾವುದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು, ಯಾವುದೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೇ ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಕೇವಲ ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಮೂಡಿ ರೂಪಿತವಾದ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ಕನ್ನಡದ ಹೆಮ್ಮೆ. ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನೀಡಿದ ಅತಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಾಣಿಕೆ. ವಚನ ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಓದಿದರೆ ಗದ್ಯವಾಗುವ, ಹಾಡಿದರೆ ಪದ್ಯವಾಗುವ ಅಪರೂಪ ಪ್ರಕಾರ. 10ನೇ ಶತಮಾನದ ಚಂಪು ಗದ್ಯ - ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತವಾದರೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಗದ್ಯವು ಹೌದು, ಪದ್ಯವು ಹೌದು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಿತು. ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಭಾಷಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ, ಶ್ರಮಿಕರಿಗೆ ಅಗೌರವ ಮತ್ತು ಅಂದಶ್ರದ್ಧೆ ಶಬ್ದಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವ ಸಾರುತ್ತಾ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗೀಯರಿಗೂ ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ವಚನ ಆತ್ಮದ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ತಾವು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಮಾನ್ಯತೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

ಜನವಾಣಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕವಿವಾಣಿಯವರೆಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕಾಯಕಕ್ಕೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಹುಪಾಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆಯಾಸವನ್ನು ನೀಗಿಸಲಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕಾಯಕವೇ

◆
ಡಾ. ರೇಣುಕಾ ಡಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಪಲ್ಲಾಗಟ್ಟಿ ಅಡವಪ್ಪ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು,
ತಿಪಟೂರು.

ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೇ ಪಡೆಯಿತು. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ 'ಕಾಯಕ' ಎಂದರೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅನುಸರಿಸುವ ಒಂದು ಭೌತಿಕ ಶ್ರಮದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ಸಮಾನತೆಯ ಬೀಜ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ಬಂದ ಆ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಅನುಭಾವದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ 'ಕಾಯಕ ತತ್ವ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರೂಪವೊಂದನ್ನು ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ಶರಣರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಯಕ ಕೇವಲ ಒಂದು ವೃತ್ತಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅದೊಂದು ಸಮಾಜ ಸೇವೆ. ವೃತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜ ಜೀವನೋಪಾಯವಾದರೆ ಕಾಯಕ ಎಂಬುದು ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೈಂಕರ್ಯ. ಕಾಳವ್ವೆ ಪ್ರಕಾರ 'ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದುದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ'. ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನಿಗೆ 'ಲಿಂಗವಾದರೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಶಿಲೆಯ ಕುಲ ಹರಿಯುವುದು'. ಹಾಗಾಗಿ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ರೂಪು ಪಡೆದು, ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

“ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಡೆ,

ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು,

ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು,

ಜಂಗಮ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ದರೂ ಹಂಗ ಹರಿಯಬೇಕು.

ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ

ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದರೂ ಕಾಯಕದೊಳಗು”

ಎಂಬ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ ಹೇಳುವಾಗ ಕಾಯಕ ಎಂಬುದೇ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೈವಾನುಭೂತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೆ ವೃತ್ತಿಯೂ ಕಾಯಕವಾಗುವ ಅನುಭೂತಿ ವಚನಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಶರಣರ ಕಾಯಕ ತತ್ವವೊಂದು ಆತ್ಮ ಗೌರವದ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ, ಭಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಇಂಥ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಕೆಳಸ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ವಚನಗಳು ಮೂಲತಃ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭಾವವಾಗಿಸಿದ ಅನುಭೂತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಒಂದರಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಒಂದು ಲೋಕದ ಅಥವಾ ಶಿವ ಸಾನಿಧ್ಯದ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ವೃತ್ತಿ ಎಂದೆನಿಸುವುದನ್ನೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು.

“ಉಂಕೆಯ ನಿಗುಚಿ, ಸರಿಗೆಯ ಸಮಗೊಳಿಸಿ

ಸಮಗಾಲನಿಕ್ಕಿ ಅಣಿಯಳ ಮೆಟ್ಟಿದೆ

ಹಿಡಿದ ಲಾಳೆಯ ಮುಳ್ಳು ಕಂಡಿಕೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು

ಈ ಸೀರೆಯ ನೆಯ್ದವ ನಾನೋ ನೀನೋ ರಾಮನಾಥಾ”

ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರನಾದ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನೇ ಮೊದಲಿಗ. ತಾನು ನೆಯ್ದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆಗುವ ದಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೋಡಣೆ: ಆ ಜೋಡಣೆಯ ನಂತರ ಆಗುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾ ಸೀರೆ ನೆಯ್ದವ ನಾನೋ ನೀನೋ ಕಾರಣ ನೀನು ನಾನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆಯೇ ಈ ಬದುಕು ಎಂಬ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ತಡೆನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ

ಒಡಲಿಲ್ಲದಂಜಿಗ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ

ಹಿಡಿದ ಬಿಡುವ ಮನವ ಬೆಲೆಗೊಟ್ಟೊಡೆ

ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವೆ ನೀ ಮಹಾಹೊಳೆಯ

**ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವನೆಂದಾತ
ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ**

ಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದೋಣಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಆ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಅಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿ, ಈತ 'ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಅಂಬಿಗ'; ಅವನು ದೋಣಿ ನಡೆಸುವುದು 'ತಡೆನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ'; ಇಲ್ಲಿ ದಾಟಲು ಬಯಸುವವರು ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು 'ಹಿಡುವ ಬಿಡುವ' ಅಂದರೆ ಹೊಯ್ದಾಡುವಂಥ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು; ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಈ ಮಹಾ ಹೊಳೆಯನ್ನೂ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸಿ, ಅವರನ್ನು 'ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ' ಇಳಿಸುತ್ತಾನಂತೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ತಾತ್ವಿಕ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ, ವಿವರಿಸುವುದು ಅನಗತ್ಯ. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಅನುಭಾವಿಕ ನಿಲುವು ಯಾವ ಎತ್ತರದ್ದೆಂಬುದು ಸ್ವಯಂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ; ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ತತ್ವವೂ ಇದೆ, ಕಾವ್ಯಮಯತೆಯೂ ಇದೆ.

“ತೋಗಲಸೀರೆಯ ತೆರೆಯ ಹಿಡಿದು

ಬಲು ಎಲುವಿನ ಗಳುವಿನಲ್ಲಿ ನರವಿನ ಭೀಮಗಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ

.....

ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಬಹುರೂಪಮಂ ತೊಟ್ಟು

ರೇಕಣ್ಣು ಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ, ಭಲಧರುರೆ ಎನುತಿದ್ದೆನು?”

ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರಂಗಮಂದಿರದ ಪ್ರತಿಮೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಹುರೂಪ ಎಂದರೆ ನಾನಾ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಆತನ ಬಹುರೂಪ ವರ್ತಮಾನದ್ದು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಈ ಆತ್ಮ ಬಹುರೂಪದ ಶರೀರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಆಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ನಿರಂತರ ನಾಟಕದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಶರೀರವೆ ತೆರೆ, ಎಲುವುಗಳೆ ಗಳು, ನರಗಳೇ ಇದನ್ನು ಬಿಗಿಯುವ ಹುರಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನೇ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಬೇಸಾಯದ ಕಾಯಕದವನು. “ನಾನೊಕ್ಕಲು ನೀನೊಡೆಯ” ಎಂದು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡವನು.

“ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಮುಂದೆ ಕಱುಲು, ಹಿಂದೆ ಇಗ್ಗರಲು

ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆ ಮಧ್ಯಭೂಮಿ

ಮೂಱುನೆಲದ ಭೂಮಿಯ ಆರೈದು ಬೆಳೆನೆಂದೊಡೆ

ಇದಾರ ವಶವೂ ಅಲ್ಲ, ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವನದೊಡೆಯ

ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ.”

ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಹೊಲವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವನ್ನು ಬೆಡಗಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಡಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನ ನಡೆಸುವ ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂಬಾತ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾರಿಯನ್ನು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಡಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಡಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ -

“ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಆತ್ಮಘಟದ ಮಾರಿಯ ಹೊತ್ತು

ಉಲುಹೆಂಬ ಡಕ್ಕೆಯ ಹಿಡಿದು

ಭವಭವವೆಂಬ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”

ಎಂಬ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ನಿಲುವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನೆಂಬ ಕೃಷಿಕ ವಚನಕಾರನಿಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ನೀಡುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ-

“ತನುವ ತೋಂಟವ ಮಾಡಿ, ಮನವ ಗುದ್ದಲಿ ಮಾಡಿ,

ಅಗೆದು ಕಳೆದೆಯ್ಯಾ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಬೇರ.

ಒಡೆದು ಸಂಸಾರದ ಹೆಂಟೆಯ, ಬಗಿದು ಬಿತ್ತಿದೆಯ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವ.

ಅಖಂಡಮಂಡಲವೆಂಬ ಬಾವಿ, ಪವನವೆ ರಾಟಾಳ,
 ಸುಷುಮ್ನಾಳದಿಂದ ಉದಕವ ತಿದ್ದಿ,
 ಬಸವಗಳೈವರು ಹಸಗಡಿಸಿಹವೆಂದು
 ಸಮತೆ ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕಿ,
 ಆವಾಗಲೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರವಿದ್ದು
 ಸಸಿಯ ಸಲಹೆನು ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ”

ಇದೊಂದು ಸರಳವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಕ್ಕಲುತನದ ಕಾರ್ಯವಿವರಣೆಯಂತೆ ಮೂಡಿದ ವಚನವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಮರು ತೋಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ತೋಟವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಹವನ್ನು ತೋಟವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮನವನ್ನು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊದಲಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಬೇಕು, ಹಸನುಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಗದು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಈ ಶರೀರ ಹೊಂದಿರುವ ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸಾರದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟೆಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಬೇಕು ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವನ್ನು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವೆಂದರೆ ಬದುಕಿನ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಗುರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು, ಗಾಳಿಯನ್ನು ಈ ಅಖಂಡಮಂಡಲವೆಂಬ ವಿಶ್ವವೇ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಕೋಶವೆಂಬ ಬಾವಿ, ಈ ಗಾಳಿಯೇ ಅಂದರೆ ಉಸಿರಾಟವೇ ಚಕ್ರವಾಗಿ ಸುಷುಮ್ನಾಳದಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಮೂರು ನಾಳಗಳಿವೆ ಒಂದು ಇಹಾ, ಪಿಂಗಳ, ಸುಷುಮ್ನ(ಕುಂಡಲಿನಿ). ಈ ಇಹಾ ಮತ್ತು ಪಿಂಗಳಗಳ ನಡುವೆ ಸುಷುಮ್ನ ನಾಳವಿದೆ. ಇವೆರಡು ಉಸಿರಾಟದ ಉಚ್ಚಾಸ ಹಾಗೂ ನಿಚ್ಚಾಸಗಳಾದರೆ ಸುಷುಮ್ನನಾಳವು ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ನಾಳದಿಂದ ನಾವು ಈ ತನುವೆಂಬ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ತರಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವ ತೋಟವನ್ನು ಬಸವಗಳೈವರು ಎಂದರೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಮತೆ, ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರಕತೆಯಿಂದ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಸಸಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೇ ಬದುಕಿನ ಧ್ಯೇಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಲೌಕಿಕದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು, ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಈಗ ಇಹ - ಪರಗಳನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಅಭೇದಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಕದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಕಂಡವರು. ಕಾಯಕವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದೇ ‘ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯಾವ ವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ಕಾಯಕವೂ ಕನಿಷ್ಠವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಭಾವವಾಗಲಿ, ತಾನು ಅಥವಾ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಬಿಗುಮಾನವಾಗಲಿ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಗ್ರಂಥಮೂಲ :

1. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ : ಡಾ. ವಿನೋದಾ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಬಹುಮುಖಿ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಗಳು
2. ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳು : ಸಂ. ಬಸವರಾಜ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮ. ಡಾ. ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್
3. ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳು: ಸಂಪುಟ : ಸಂ.ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ. ಪ್ರ : ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ,ಧಾರವಾಡ.
4. ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣಗಳ ವಚನ (ಸ.ಪು.ವ. ಸಂಪುಟಎರಡು)
5. ಶರಣರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು: ಬಸವರಾಜ ಸಬರದ. ಬುಕ್‌ಬ್ರಹ್ಮ

ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ನೀನೆನಗುಂಟು

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಲಿದ ಶರಣರಿಗೆ
ದೇಹವಿಲ್ಲ, ಮನವಿಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಮರುಳೆ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ವಿರಾಗಿ. ಈ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿದವರು. ಆದರೆ, ಈ ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಂದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಅಕ್ಕನು ಅಂತರಂಗದ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಹೆಸರು, ಗಂಡನೆಂಬ ರೂಪಕ, ಕನಸೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲವೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗಗಳ ನಡುವಣ ಸಾಗುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹುಡುಕಾಟವು ಅಭವ ಚಿಂತನೆಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆಂದು ಕಾಣಿಸಿದರೂ ತನ್ನೊಳಗನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅರಿಯುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬುದ್ಧನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದನು. ಈತನ ಪ್ರತಿ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಆಲಯದಿಂದ ಬಯಲಿನ ಕಡೆಗೆ.. ಅಕ್ಕನೂ ಇದೇ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭಾವ-ಚಿಂತನೆಗಳ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧನ ಮಾರ್ಗವಂತೂ ಅಕ್ಕನ ಒಟ್ಟು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಈ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದರೇನು? ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು? ಈ ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದರೆ, ನಮಗೆ ಅಕ್ಕನ ಹಾದಿಯು ಹತ್ತಿರವಾಗಬಹುದು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದರೆ..

ಈ ಹೆಸರು ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಆಸೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶಿವನು ಪರ್ವತವೇರಿದ ಪರಿಯೇ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕ ಎಂಬ

ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಕನ್ನಡ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗ

ಕ್ರಿಸ್ತು ಜಯಂತಿ ಡೀಮ್ಡ್ ಟು ಬಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಪುರ,

ಬೆಂಗಳೂರು - 560077

ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅರ್ಜುನ ಸೇರಿದ ಬಗೆಯ ವಿವರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ದಕ್ಷಿಣದ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಂತೆ ನೋಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಪೀಠವಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ಇದೆ. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಅರ್ಜುನ ಮರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, 'ಅಸ್ಥಿ ಮೇ ನಿಯತಾವಾಸಃ ಕೈಲಾಸ ಇತಿ ಸರ್ವದಾ ಭುವಿ ಶ್ರೀ ಪರ್ವತತೋ ನಾಮ ಸಹ ಸರ್ವಸುರೋತ್ತಮಯಿ'(ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಖಂಡ) ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಓ ಪಾರ್ವತಿ, ನಾನು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವ ಏಕೈಕ ಸ್ಥಳವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಬೆಟ್ಟ.

ಹಾಗೆಯೇ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಷ್ಟು ಬಿಳಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ವಿವರಣೆಯಂತೆ 'ಗೋಕ್ಷೀರ ಸದೃಶಾಕರಃ ಅರ್ಜುನ' ದೇವರು ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಂತೆ ಬಿಳಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಸರಳವಾದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕಾರಣ ಶ್ರೀಪರ್ವತ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಈ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ದೇವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ತಾಣ, ವಿಕೋಪಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದ, ಸದಾ ನೀರು, ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸುಖಧಾಮವಾದವುಗಳೇ ಗಿರಿಶೃಂಗಗಳು. ವಚನಕಾರರ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ, ಗುಹೇಶ್ವರ ಇವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಂದರ ಈ ಗಿರಿ ಶೃಂಗವನ್ನೇ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಯಾಗಿ ಅಕ್ಕನು ತನ್ನ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಪರಿಯು...

ಈ ಮನಸ್ಸು, ದೇಹ ಎಲ್ಲವೂ ಲೌಕಿಕ ತೊಡಕುಗಳಾದ ಕಾರಣ, ಮನದ ಮನವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅಕ್ಕನು ಸದಾ ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಬರಿ ಮನಸ್ಸಲ್ಲ. ಈ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಐಹಿಕ ಸಂಬಂಧವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಮನವನ್ನೂ ಮೀರುವ ಆತ್ಮವೊಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸದಾ ಸತ್ಯದ ಬೆಳಕನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅದನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಮಗೆ ಈ ಲೌಕಿಕ ಸುಖಗಳು ಅದರಿಂದ ಸಿಗಲಾರವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲೌಕಿಕ ತಾಣವಾದ ಮನೋಚೈತನ್ಯ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ನಡೆ-ನುಡಿ ಶುದ್ಧತೆಯ ಕುರಿತು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶರಣ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕನ ಧೈರ್ಯ ನುಡಿಯೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. ನಾಳೆ ಬರುವುದು ನಮಗಿಂದೆ ಬರಲಿ, ಇಂದು ಬರುವುದು ನಮಗೀಗಲೆ ಬರಲಿ; ಆಗೀಗ ಎನ್ನದಿರೋ, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.(253) ಎನ್ನುವಾಗ ಲೌಕಿಕ ಕ್ಷಣಿಕವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೌಕಿಕವು ಬಾಹ್ಯ ಹುಡುಕಾಟದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾರಣ 'ಉಸುರಿನ ಪರಿಮಳ'ವನ್ನು ಅಕ್ಕನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದುವೇ ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಕ್ಷಣ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಲೌಕಿಕದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಹಲವು ವಚನಗಳಿವೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಲೇಖನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಕ ಕೇಳೊ, ನಾನೊಂದು ಕನಸ ಕಂಡೆ.

ಅಕ್ಕಿ ಅಡಕೆ ಓಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯ ಕಂಡೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಜಡೆಗಳ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಗೊರವನು

ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದ ಕಂಡೆನವ್ವಾ.

ಮಿಕ್ಕು ಮೀರಿ ಹೋಹನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕೈವಿಡಿದೆನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕಂಡು ಕಣ್ಣೆರೆದೆನು.

ತನ್ನೊಳಗಿನ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣುವ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಆನಂದವೇ ಈ ಅಕ್ಕನ ಹುಡುಕಾಟ. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ನುಡಿಯಿದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ 'ಅಕ್ಕ' ಪದವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂವೇದನೆ. ನಾನೊಂದು

ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕನಸು, ಅಕ್ಕಿ, ಅಡಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದಂತೆ ಶುಭ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಓಲೆಯಂತಹ ಶೃಂಗಾರ ಮೊದಲಾದಂತೆ ತನ್ನ ಸಿಂಗಾರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿ ಶಿವನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಜಡೆಗಳು, ಹೊಳೆಯುವ ಹಲ್ಲುಗಳ ಗೊರವನು ಆತ, ಭಿಕ್ಷುಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ, ಮನ ತುಂಬಿ ಹೋಗುವಂತೆ, ತಾನು ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಹಂಬಲಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ 'ಕಣ್ತೆರೆಯುವ' ರೂಪಕವಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ತಾನೊಂದು ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯಂತೆ 'ನೀನು ಬಂದಹನೆಂದು ಬಟ್ಟೆಯನೋಡಿ (ದಾರಿ) ಬಾಯಾರುತಿದ್ದೆನು' ಎನ್ನುವ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಹುಡುಕಾಟವೂ ಇದುವೆ ಆಗಿದೆ.

ಈ ವಚನದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಅಕ್ಕಿ ಕೇಳವ್ವ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದುವರೆಗಿನ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೀಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಕ್ಕನ ಇತರ ವಚನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಏಕಾಂತದ ಹುಡುಕಾಟ, ಅಂತರಂಗದ ಸಂವೇದನೆ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಹುಡುಕಾಟ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಹ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಂತರಂಗದ ಹುಡುಕಾಟ ಮುಖ್ಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಮ್ಮದೇ ಹುಡುಕಾಟದ ಕನಸು ಮುಖ್ಯ. ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅರಿಯುವ ಶುಭಸೂಚನೆಯು ಕಾಣಿಸುವ ಲಕ್ಷಣವು ಇನ್ನೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ.

ಅಕ್ಕ ಕೇಳಕ್ಕಾ, ನಾನೊಂದು ಕನಸ ಕಂಡೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕೆಂಜೆಡೆಗಳ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಗೊರವನು

ಬಂದೆನ್ನ ನೆರೆದ ನೋಡವ್ವಾ

ಆತನನಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಳವೆಳಗಾದೆನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕಂಡು

ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆದು ತಳವೆಳಗಾದೆನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುವ ಅಂತರಂಗದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವಚನವಿದು. ಇದರಲ್ಲೂ ಶಿವನ ಕುರಿತು ಹುಡುಕಾಟ, ಆತನ ರೂಪ, ಲಕ್ಷಣ, ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ, ತೆರೆಯುವ ಹಾಗೂ ತಳವೆಳಗಾಗುವ ಅಂದರೆ ಬೆರಗಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಆತನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾನು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಬೆರಗಾಗುವ ಮನೋಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಳೆ ಕೆಂಜೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆವೆಳದಿಗಳು,

ಫಣಿಮಣಿ ಕರ್ಣಕುಂಡಲ ನೋಡವ್ವಾ ;

ರುಂಡಮಾಲೆಯ ಕೊರಳವನ ಕಂಡೆ

ಒಮ್ಮೆ ಬರಹೇಳವ್ವಾ ?

ಗೋವಿಂದನ ನಯನ ಉಂಗುಟದ ಮೇಲಿಪ್ಪುದು,

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವನ ಕುರುಹವ್ವಾ.

ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದೆನವ್ವಾ

ಏರಿಲ್ಲದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ನೊಂದೆನವ್ವಾ.

ಸುಖವಿಲ್ಲದೆ ಧಾವತಿಗೊಂಡೆನವ್ವಾ.

ಇದು ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ವಚನದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ತಾನು ಈ ಐಹಿಕ ಬದುಕಿನಾಚೆಯಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೇ ವಿವರಿಸಬಹುದಾದ ಸುಖವನ್ನು ಆನಂದಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಇಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಬದುಕು, ಚಿಂತನೆ ಮೊದಲಾದಂತೆ ಜನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವ ಸರಳತನವೊಂದಿದೆ. ಅದು ಲೌಕಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ವಚನಕಾರರು, ದಾರ್ಶನಿಕರು ಜನಭಾಷೆಯ ಬೇರನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಡಿದರು. ಪಂಪನು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮನಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ನೀಡಿದರು. ಆದರೆ, ವಿದ್ವಾಂಸ ವಲಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಿತನೆನ್ನಬಹುದು. ಜನಪದರು, ವಚನಕಾರರು,

ದಾಸರು, ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು ಬೀದಿ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಕೂಡ ಅನುಸರಿಸಿರಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮದ ದರ್ಶನವು ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ರೂಪಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವನ ಕೆಂಪಾದ ಜಡೆಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಚೆಲ್ಲುವ ಚಂದಿರನಿರುವನು. ಕಿವಿ ಹಾಗೂ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾವಿನ ಮತ್ತು ಮಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೃಂಗಾರವಿದೆ. ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ರುಂಡಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಇವನ ರೂಪ. ಇವನನ್ನು ಬೇಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಗೋವಿಂದನ (ಕೃಷ್ಣ) ಕಮಲದಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಆತನ ಪಾದದ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಅವನ ಕುರುಹು. ಈತನಿಗಾಗಿ ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ಎರಿದು ಅಂದರೆ ಗಾಯವೇ ಆಗದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ನೊಂದೆನವ್ವ, ಸುಖವಿಲ್ಲದೆ ತವಕ ಹೊಂದಿದ ಕಷ್ಟದೊಳಗೆ ಇರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕುರಿತು ಅಕ್ಕನು ಹೊಂದುವ ಬೇಗೆಯು ಆತ್ಮದ ಸಂವೇದನೆಯು ಯಾವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ವಚನವು ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ, ಆ ಬೇಗೆಯ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯು ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಿನ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂದರೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆ. ಅದು ಚಂದಿರನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣುವ ತಂಪು ರಾತ್ರಿ. ಕೆಂಪಾದ ಜಡೆಯ ರೂಪವೇ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗು. ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಪಾದಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾವಿನ ಅರಿವಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮೀರಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಣಿಯೇ ಒಲೆಯ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿದೆ. ಬೆಳಕಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪಾದಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಬೆಳಕಾಗಿವೆ. ಬೆಂಕಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಬಿಸಿಯು, ಗಾಯವೇ ಆಗದ ನೋವುಗಳಿಂದ ಸುಖವಿಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಜೀವನವೇ ಅಲೌಕಿಕ ಬಾಳ್ವೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಲೌಕಿಕ. ಎನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅಲೌಕಿಕ. ಇದುವೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸ್ವರೂಪವೆನ್ನಬಹುದು.

ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ರೂಹಿಲ್ಲದ ಚೆಲುವಂಗೆ ನಾನೊಲಿದೆ

ಎಡೆಯಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಕುರುಹಿಲ್ಲದ

ಚೆಲುವಂಗೆ ನಾನೊಲಿದೆ ಎಲೆ ಅವ್ವಗಳಿರಾ.

ಭವವಿಲ್ಲದ ಭಯವಿಲ್ಲದ

ನಿರ್ಭಯ ಚೆಲುವಂಗೊಲಿದೆ ನಾನು.

ಸೀಮೆಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮಂಗೊಲಿದೆ ನಾನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಗಂಡಂಗೆ

ಮಿಗೆ ಮಿಗೆ ಒಲಿದೆ ಎಲೆ ಅವ್ವಗಳಿರಾ॥

ಆತ್ಮಸಂಗಾತದ ಒಡೆಯನ ವಿವರಗಳು ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅಲೌಕಿಕ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಟವಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಇದೆ. ಆಸೆ - ಹುಡುಕಾಟ - ತೃಪ್ತಿ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳೇ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳ ಸಂವೇದನೆ. ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡಿಯಾಗುವ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವುದು. ಸಾವು-ಕೇಡು-ರೂಪ ಇರದಂತಹ ಚೆಲುವ, ದಿಕ್ಕು-ದಾರಿ-ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಗುರುತಿನವನು, ಭವವಾಗಲಿ - ಭಯವಾಗಲಿ - ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗದ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಈ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಹಂಗು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮಗೆ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಗಂಡ, ಭೋಗ, ನೋವು ನಲಿವು, ಆತಂಕ, ಆನಂದಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಕ್ಕನು ಅಲೌಕಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿರುವುದು ವಿಸ್ಮಯ ಎನಿಸಿದೆ. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆ(ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿ)ಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಪ್ರತಿ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕೆ ಮನಶುದ್ಧತೆ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವ, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಕಾಣುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮನದ ಬಿಂದುವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪರಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

- ◆ ನಿಮ್ಮ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಸಂದಳಿದು (ಒಂದಾಗಿ)
ಸ್ವಯಲಿಂಗಿಯಾದೆನು(ತಾನೇ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗುವುದು)
- ◆ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಿವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ; ಆ ಅರಿವ ಜಂಗಮವೆಂದು ತೋರಿದ.
- ◆ ಕರಣದ ಕತ್ತಲೆಯ ಬೆಳಗನುಟ್ಟು ಗೆಲಿದೆ
- ◆ ನಾನೆಂಬುದ ನಿಲಿಸಿ, ನೀನೆಂಬುದ ಕೆಡಿಸಿ, ಉಭಯವ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿದೆ
- ◆ ಸುಡಲೀ ದೇಹವ; ಒಡಲುವಿಡಿದು ಕೆಡದಿರು, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನರಿಯದ ಮರುಳೆ
- ◆ ಮನವೆಳಸಿ ಮಾರುವೋಗಿ ಮರೆವೊಕ್ಕಡೆ ಕೊಂಬ ಪರಿಯೆಂತಯ್ಯಾ
- ◆ ದಿಗಂಬರಿಯಾದಡೇನಯ್ಯಾ, ಮನ ಬತ್ತಲೆ ಇರಬೇಕು.
- ◆ ತನ್ನ ತಾನರಿದು ತಾನಾದಡೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನೆ ಬೇರಿಲ್ಲ
- ◆ ಇಂತೀ ಜಲವು ಒಂದೆ, ನೆಲನು ಒಂದೆ, ಆಕಾಶವು ಒಂದೆ. ಜಲವು ಹಲವು ದ್ರವ್ಯಗಳ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರಾಗಿಹ ಹಾಗೆ, ಎನ್ನ ದೇವ ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನು ಹಲವು ಜಗಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ಡೇನು? ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರೆ.
- ◆ ಲೋಕವೆ ತಾನಾದ ಬಳಿಕ ಏಕಾಂತದ ಹಂಗೇಕಯ್ಯಾ
- ◆ ಎನ್ನ ಸುತ್ತಿದ ಪ್ರಪಂಚವ ಬಿಡಿಸಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ
- ◆ ನೀನರಿವಾಗಿ ಎನಗೆ ಮುಂದುದೋರಿದ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿಮ್ಮನರಿದೆನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುವೆ.
- ◆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಲಿದ ಶರಣರಿಗೆ ದೇಹವಿಲ್ಲ, ಮನವಿಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಮರುಳೆ.
- ◆ ಮನದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂದು ಜರೆದು ನುಡಿದು ಪಥವ ತೋರಬಲ್ಲಡಾತನೆ ಸಂಬಂಧಿ.
- ◆ ದೂರದ ಸ್ನೇಹವ ಮಾಡಲು ಬಾರದ ಭವಕ್ಕೆ ಬಂದೆ
- ◆ ನಿಜ ಸುಖ ತನಗುಳ್ಳಡೆ, ವಿಷಯದ ಹಂಗೇಕೆ? ... ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನಾನು ನೀನಾದ ಬಳಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಹಂಗೇಕೆ?
- ◆ ಚಿತ್ತ ಕರಗಿ ಮನ ಕೊರಗಿ ಹೃದಯವರಳಿತ್ತು ನೋಡಯ್ಯಾ
- ◆ ನೀವೆನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚುಳುಕಾದಿರಲ್ಲಾ ಲಿಂಗವೆ
- ◆ ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ರೂಹಿಲ್ಲದ (ರೂಪು) ಚೆಲುವಂಗಿ ನಾನೊಲಿದೆ.
- ◆ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯೊಳಗೊಂದು, ಸುಡದ ಬೂದಿಯ ಕಂಡೆ, ಆ ಸುಡದ ಬೂದಿಯ ಬೆಟ್ಟವ ಮಾಡಿದಾತನ ಗುಟ್ಟನಾರು ಕಂಡುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆತನನರಿದು ಶರಣೆಂದು ಬದುಕಿದೆ.
- ◆ ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ನೀನೆನಗುಂಟು.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯಷ್ಟೆ. ಅಲೌಕಿಕದ ಹಾದಿಯನ್ನು, ಲೌಕಿಕದ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಕಳಚುವ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಲೌಕಿಕ ರೂಪಕಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಪೀಠಿಕೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಗಳು ಇನ್ನಾದರೂ ಬದಲಾಗಬೇಕಿದೆ. ಸರಳವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಲೌಕಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈ 'ಕಳಚುವಿಕೆ'ಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿಯೇ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕಿದೆ. ಆಕೆಯ ವೇಷ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಕಥೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ, ಅಕ್ಕನ ದರ್ಶನವು ಸಿಗಲಾರದು. ಆಕೆಯದು 'ಅನಂತ ಕಾಲದ ತಪಸ್ಸು'. ಈ ಅನಂತ ಕಾಲ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ಚಾಚುತ್ತಾ ಸಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ, ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾದ ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತಾಗ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕದ ದಾಳಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿದು ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಜಾಡನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿಗಳು :

1. ವಚನಧರ್ಮಸಾರ., ಎಂ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ., 1968., ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ., ಮೈಸೂರು
2. ಬಸವಯ್ಯನ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ., (ಪ್ರ.ಸಂ) ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ., 2016., ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶರಣ ಅಂದರೆ ಯಾರು....?

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಅನುಭವದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಾಗರವೇ ವಚನ ವಾಚ್ಯ. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು, ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು ಬದುಕಿದ ಶರಣರು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದೊಳಗಿದ್ದ ಮಲಿನತೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರು. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣರಾದವರು. ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದ ಶರಣರು ತಾವು ಬದುಕಿದುದನ್ನೇ ಬರೆದರು. ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಂದೇ ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ವಚನಗಳು ಶರಣರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಉಪಲಬ್ಧಿಗಳೇ ಹೊರತು ಕವಿಗಳಾಗಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲ.

ಶರಣರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಅರಮನೆ, ಗುರುಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗಗನ ಕುಸುಮದಂತಾಗಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೆಮನಗಳ ಬಳಿಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾಜನವಾಗಿದೆ. ಉತ್ಕಟವಾದ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಚನಗಳು ಭಾವಗೀತೆಗಳಂತೆ, ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶಕ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನವ್ಯಕಾವ್ಯಗಳಂತೆ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಅಸತ್ಯ, ಶೋಷಣೆಗೆ ತಿರುಗಿಬೀಳುವ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಕಾವ್ಯದಂತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಚಿತವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗೀತೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಸ್ಮಿತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು ಕಲ್ಯಾಣದ ಶಿವಶರಣರು ಇವರಿಗೆ ವಂದ್ಯರಾದ ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರನ್ನು ಭೋಜ ಮೊದಲಾದ ಶಿವೋಪಾಸಕರನ್ನು ಈ ಶರಣ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು. ರಾಜವಂಶ ಸಂಭೂತರೂ,

◆
ಡಾ. ರೇಣುಕ ಪ್ರಸಾದ್ ಬಿ. ಆರ್.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ತುಮಕೂರು.

brrenukaprasad8@gmail.com

ರಾಜಪೂಜ್ಯರೂ ಆದ ಇವರಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರ ಅನೇಕ ವಿಗ್ರಹ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ನಂಜನಗೂಡು ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಚಾಮರಾಜೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರುಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ.

"ಪುರಾತನ" ಎಂಬ ಸ್ತೋಮಸೂಚಿಪದ ತಾಳಿಕೋಟೆ, ಅಬ್ಬಲೂರು, ಅರ್ಜುನವಾಡ ಮತ್ತು ಕೇರಳಪುರ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಚೋಳನನ್ನು ಹಿರಿಯೂರು ಕಲ್ಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳು "ಚೋಳ" ಎಂದು, ಮರಡಿಪುರ ಶಾಸನವು "ಕರಿಕಾಳಚೋಳ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರೆ, ಚೋಳನಿಗೆ ಹೊನ್ನಮಳೆಗೆರೆದ ಪವಾಡವನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಶಾಸನ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಚೇಮರ (63 ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ), ಅಬ್ಬಲೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಾಳ, ಅಬ್ಬಲೂರು, ಕಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಾರಚೆನ್ನ, ಕಬ್ಬೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕರಿಕಲ್ಲಯಮ್ಮ (63 ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕರಿಕಲ್ಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವಿದೆ) ಕಡುತಿನಿ-ಶಾಸನ, ಇಂಗಳಗಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 63 ಪುರಾತನರನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳಿವೆ.

ಶರಣರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಹಾಲಾಯುಧ, ಉದ್ಭಟ, ಮಳಯೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಭೋಜ ಇವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಲ್ಲವೆ ಪರೋಕ್ಷ ಉಲ್ಲೇಖ ಹಿಪ್ಪರಗಿ, ಹಬ್ಬಲೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ ಕುಡುತಿನಿ, ಬೆಣಚಮಟ್ಟಿ, ಹಮ್ಮಚ, ಚಿಕ್ಕಹಂದಿಗೊಳ, ತಂಡಗದ, ಕಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಎಡೆಪಡೆದಿದೆ.

ಇವರ ನಂತರ ಬರುವವರು ಷೋಡಶರು ತೇರಸರು ಮತ್ತು ದಶಗುಣರು. ಷೋಡಶರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾದ ಅಣಂಪುರ ಗುಡ್ಡವೈಯು ತಾಳಿಕೋಟೆ, ಇಂಗಳಗಿ, ವಿಜಾಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂದು ವರ್ಣಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ದಶಗುಣದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸಿಂಗಿದೇವನು ಇಂಗಳಗಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಬಾವಿಭೋಗಣ್ಣ, ಗೊಬ್ಬೂರು, ಚಿಕ್ಕಮದೇನೂರು, ಕಿರಿಯಂಡಿ, ಗೀಜಗನಹಳ್ಳಿ, ಬಿದರೆ, ಅಬ್ಬಲೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ ದೇವೂರುಶಾಸನ, ಕೆರೆಸಂತೆ, ಬೇಲೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಲೆ(ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ). ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರು ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಕಟ್ಟಿದ ಪವಾಡವನ್ನು ಬೆರುವಾಡ ಶಾಸನ ಹೇಳಿದರೆ, ಗುಬ್ಬಿ ಶಾಸನ ಅಮರಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು, ಬಯಿರತ್ತಿ ಸಿರಿವಾಳ. ಅವೈಯರಹಳ್ಳಿ, ಚೌಡದಾನಪುರ, ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ ಶಾಸನಗಳು ರೇವಣ್ಣಸಿದ್ಧನನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬಸವಪೂರ್ವದ ಶಿವಶರಣರೆಂದು ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟ2ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ತೊಡಗಿದರೆ ವಚನಕಾರರ ಭಕ್ತಿಯಾಗಲೀ, ವಚನಗಳ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವಾಗಲೀ, ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಾಗಲೀ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಚನಕಾರರ ಜೀವನರೀತಿ, ಅದು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರದ ಜನರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಚಳುವಳಿಯನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣ ಆಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ಸರಳ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಶಾಹಿಯನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸಿದ ವಚನಕಾರರು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ ರಾಜದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತನೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಜಾತಿವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾದ ವಚನ ಚಳುವಳಿ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜನಸಾಮಾನ್ಯನ ಚಳುವಳಿ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದಲೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಶರಣಚಳುವಳಿ, ವಚನಚಳುವಳಿ, ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಶರಣ, ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಚಳುವಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಭಂದಪಟ್ಟ ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಂತಹದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು 1995 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುವಿನ ಎಂಟನೇ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣ ಅಂದರೆ: ಶರಣ(ನಾ) 1. ಆಶ್ರಯ;ರಕ್ಷಣೆ. 2. ಕಾಪಾಡುವವನು;ರಕ್ಷಕ. 3. ಮನೆ;ನಿವಾಸ. 4. ದೇವರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವನು.;ಭಕ್ತ. 5 (ವಿ.ಶೈ) ಶಿವಭಕ್ತ; ಶಿವಶರಣ. ಅರಿದರಿದು ನಿಮ್ಮಶರಣನು ಆಚರಿಸುವಾಚರಣೆಯ ಕಂಡುಕಣ್ಣೆರೆದನಯ್ಯಾ (ಬಸವ 5);

ಶರಣರೇ ಕುಲದೈವವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುತಂ ಶರಣರ್ಗೆ ವಂಚನೆಯದಿಲ್ಲೆನಿಸಿ ಮಾಡುತಂ (ತಿರುರ.ದೇ.9-1); ಶರಣರಬಾಳು ಮರಣದಲ್ಲಿ ನೋಡು (ಗಾದೆ); 6. ಷಟ್ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ಐದನೆಯ ಸ್ಥಲ; ಐಕ್ಯ ಶರಣವೆಂಬ ಸ್ಥಲದ್ವಯವು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಜೀವಾಶ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು (ಶಿವಾಸೂ 50-14 ಟೀಕು); ಈ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂಬ ಆರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. (ಭಾರದ 217)

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಐ.ಎಫ್.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ 1981ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ, ಜಿ.ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್, ಎಚ್.ಕೆ.ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ, ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟುವಿನ 578ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಎಂಬ ಪದವು ಶರಣ (ನಾ)!. ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸಿದವನು; ಮೊರೆಹೊಕ್ಕವನು.

ಜಿ.ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಲೇಖಕರಾಗಿರುವ, 2008ರಲ್ಲಿ ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಇಗೋಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಘಂಟು ಸಂಪುಟ ಒಂದರ ಪುಟ 375ರಲ್ಲಿ ಶರಣ ಎಂದರೆ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ. ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. 1.ಮನೆ 2.ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವ ಸ್ಥಳ 3.ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವವನು 4.ರಕ್ಷಣೆ 5.ವಧೆ; ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳೂ ಬರುವುದುಂಟು. ಈ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಇತರ ಶಬ್ದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಶರಣಾಗತ-ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವವನು. ಶರಣಾರ್ಥಿ-ರಕ್ಷಣೆಯನು ಯಾಚಿಸುವವನು. ಶರಣ್ಯ-ಕಾಪಾಡುವವನು, ರಕ್ಷಿಸುವವನು. ಕನ್ನಡ ವಚನಕಾರರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳ ಜೊತೆ ಸಮಾಸಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಶರಣ-ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶರಣಜನ-ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತರು, ಶರಣಾಗತಿ- ಮರೆಹೋಗುವುದು, ಶರಣಪಥ-ಶಿವಭಕ್ತರ ದಾರಿ. ಶರಣಸೇವೆ-ಶಿವಶರಣರಸತ್ಕಾರ. ಪರಿಚಯ ಹೀಗೆಯೇ ಶರಣಮಾಡು ಎಂಬ ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ ಸುಮಾರು 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಉದಾ; ನಂದೀಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಮುಂತಾಗಿ ಶರಣ ಮಾಡಿದೆವು. ಇದು ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. (ಎಕ*51 ಚಿಕ್ಕನಾ 1-15; 16-23) ಈ ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದೆ. ಶರಣ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಶರಣ ಎಂದೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ತದ್ಭವವಾದರೆ ಸರಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಎರೆವರ್ಗಿವಂ ಭಯದಿಂದ ಶರಣ್ಣೆಧರೆ ಕಾವಂ" (ಗದಾಯುದ್ಧ 2-6) ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ರೂಪ ಶರಣ್. ಆ ಬಳಿಕ ಅದಕ್ಕೆ ಉ ಕಾರ ಸೇರಿ ಶರಣು ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಈಗ ಶರಣು ಎಂದರೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂಬ ಪದವೂ ಬಂದಿದೆ. ಸರಣ್ ಎಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ರೂಪವನ್ನು ಪಂಪನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. "ಕಾದುದು ಸರಣ್ಣೆವಂದರನಾದುದು ಕಾಲಾಗ್ನಿಬಲವರಿನೈವತಿಗೆ" (ಪಂಪಭಾರತ 7-2) ಇಲ್ಲಿ ಶ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಶರಣ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಬೇರೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಗೆ ಒಳಗಾಗಲು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು ಬಹು ಸುಲಭೂ, ಸರಳವೂ ಆದ ಉಪಾಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳಿವೆ. 1. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. 2.ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಬಿಡುವುದು. 3.ಆತನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ. 4.ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು 5.ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ರಕ್ಷಕತ್ವವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ರಾಮಾಯಣದ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಈ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕಾಗಿ ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಣಸತಿ-ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಚನಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿವೆ. ಶರಣ ಶಬ್ದವು ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ನಿಘಂಟುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣ ಅಂದರೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದುದಾದರೂ ಶರಣ ಅಂದರೆ ಶಿವಭಕ್ತರೆಂದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ 12 ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವಾದಿ ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಶರಣರೆಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ 12 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣದ ಮೂಲೋದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು,

ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಕಾರರನ್ನು ಶರಣರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಇಂತಹ ಶರಣರು ರಚಿಸಿದ "ವಚನ"ಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟ-6ರ 15ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ "ವಚನ" ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಚಂಪೂ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ "ವಚನ" ಹೆಸರಿನ ಕೆಳಗೆ ಗದ್ಯ ಕಂಡುಬರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಅದರೇ ಈ ವಚನಕ್ಕೂ ಶರಣರ ವಚನಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಚನವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಗದ್ಯವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೆಂದು ಅರ್ಥ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಕವಿಗಳು ಬೇರೆ, ಶರಣರು ಬೇರೆ. ಕವಿಗಳ ಬದುಕು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಕಂಡುಬರಬಹುದು. ಶರಣರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬಿರುಕು ಕಂಡುಬರಲಾರದು. ಅಂದರೆ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ "ರಚನೆ" ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಶರಣರಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು, ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಾಳುವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ "ವಚನ" ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ: ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅದು "ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಾಕ್ಯ"(=ವಚನ)ದ ಲಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಪದ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ "ವಚನ"ವೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನರು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

"ವಚನ" ಸಂಸ್ಕೃತಪದ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ "ಸೂಳ್ಳುಡಿ" ಎಂಬ ಸಂವಾದಿ ಪದವನ್ನು ಶರಣರು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ ಬಹುಶಃ ಇದನ್ನು ಸೂಳ್"(ಕ್ರಮ)+ನುಡಿ ಎಂದು ಬಿಡಿಸದೆ ಸೂರುಳ್(ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ)+ನುಡಿ ಎಂದೇ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತಮಿಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನ್ಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹುಡುಕದೆ. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದಲೇ ರೂಪುಪಡೆಯಿತೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಹಿತ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟವಾಗಿ ಅಂದಿಗೆ ಹೊಸತೊಂದು ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಿದುದೂ, ಆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ವಚನಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದುದು ಮುಖ್ಯಸಂಗತಿ.

ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ, ಸಮಾನತೆಗಳೆಂಬ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸರಳವೂ, ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಿ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದೊಳಗಿದ್ದ ಮೂಡನಂಬಿಕೆ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಎಂಬ ಅಸಮಾನತೆ, ಜಾತೀಯತೆ, ಲಿಂಗಭೇದ, ವರ್ಣಭೇದ, ಅಸ್ಥಿರತೆ, ಅರಾಜಕತೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ-ಗಳೆಂಬ ತತ್ತ್ವಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗಗನ ಕುಸುಮವಾಗಿದ್ದ(ಕೈಗೆಟುಕದೇ ಇದ್ದ) ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕನ್ನು, ಅದು ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇದ್ದ ಅಂದಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬರುವಂತೆ ಹೊಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣ ಚಳುವಳಿ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು :

1. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ (1997) - ಡಾ. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ
2. ಬಸವ ತತ್ತ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ (2003) - (ಸಂ) ಮಹೇಶ ತಿಪ್ಪಶೆಟ್ಟಿ
3. ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು (1995) (ಪ್ರ.ಸಂ) ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ
4. ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟು (1981) - (ಸಂ) ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ
5. ಇಗೋಕನ್ನಡ-1 ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಘಂಟು (2008)- ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ
6. ಮಾರ್ಗ-6 (2010) - ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಠಂಬನೆಯ ಸ್ವರೂಪ

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕ್ರಾಂತಿಯೊಂದರ ಸುಳಿವು ಕ್ರಿ. ಶ. 11ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಿತ್ತ ವಚನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾನವ ಧರ್ಮವೊಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಧನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಜೀವದಯೆ, ಕುಲಭೇದ ಜಾತಿಭೇದಗಳನ್ನು ಗಣಿಸದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭ್ರಾತೃಭಾವ, ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಯ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡವು. ಈ ಚಿಂತನೆ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಅನುಭವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಾಹಕವಾದ ವಚನವೆಂಬ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳ ನಡುವಣ ಒಂದು ಮಾದರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಚೌಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯಾಂಶಗಳುಂಟು; ಗದ್ಯದ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಚಾರಲಹರಿಗಳುಂಟು.

ರವಿ. ಎನ್.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಬಾಪೂಜಿನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರ. ಈತನಿಗೆ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದನೂರು ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ ವೃತ್ತಿ ಇವನದಾದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಜೇಡರ ಎಂಬ ವಿಷೇಶಣವು ಬಂದಿದೆ. (ಜೇಡ-ಜಾಡ ಎಂದರೆ ನೇಯ್ಗೆಯವನು ಎಂದರ್ಥ). ದುಗ್ಗಲೆ ಈತನ ಹೆಂಡತಿ. ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಇವನು ಲೋಕದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾಗಿಷ್ಟುದು ಶಿವಂಗಿ.....” ಎಂಬ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮಾತು ಅವನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ರಾಮನಾಥ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಾಂಕಿತವಾಗಿದೆ. ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು,

ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನ ತಳಮಳ, ದೇಹದ ಅಸ್ಥಿತ್ವ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಚಿಕ್ಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಚ್ಚ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಚೌಪದಿಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ; ಅವನ ವಚನಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಚಿಕ್ಕವು. ಭಾಷೆಯೋ ತೀರಾ ಸರಳ ಈ ಗುಣಗಳೇ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ , ಸಿರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ

ಹಿರಿದಪ್ಪ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ

ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೊಳ್ಳುಡಿಯನೊಂದರೆಗಳಿಗೆಯಿತ್ತಡೆ

ನಿಮ್ಮನಿತ್ತೆ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ !

ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಬೇಡ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಬೇಡ, ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೊಳ್ಳುಡಿ ಎಂಬ ಮಾತು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸೊಳ್ಳುಡಿ ಎಂದರೆ ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಡುವ ಮಾತು ಅರ್ಥಾತ್ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಉತ್ತರ-ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಎಂದರ್ಥ. ಸೊಳ್ಳುಡಿ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಎಂದರೆ ಶರಣರ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಂದರ್ಥಘಳಿಗೆ ನೀಡಿದರೂ ಸಾಕು, ಶಿವನೇ ! ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಹಸಿವೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಾವು ಬಸಿರ ಬಂದು ಹಿಡಿದೆಡೆ

ವಿಷವೇರಿತ್ತಯ್ಯ ಅಪಾದಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ !

ಹಸಿವಿಗನ್ನವನಿಕ್ಕಿ ವಿಷವನಿಳುಹಬಲ್ಲಡೆ

ವಸುಧೆಯೊಳಗಾತನೇ ಗಾರುಡಿಗ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ

ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಐದು ಸಾಲಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಅನ್ನದಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುವ ವಚನ ಕೇವಲ ನೀರಸಬೋಧನೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸದೆ ಹಾವು-ವಿಷ-ಗಾರುಡಿಗರ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಕಾಣುವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸಿವಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿಷವೇರಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು ತೀರಾ ಹೊಸತು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನ್ನವೊಂದೇ ಆ ವಿಷಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಅಷ್ಟೇ, ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅದರ ಅನುಭವವಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲರು.

ಇಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಬೆಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ

ಸುಳಿದು ಸೂಸುವ ವಾಯು ನಿಮ್ಮ ದಾನ !

ನಿಮ್ಮ ದಾನವನುಂಡು ಅನ್ಯರ ಹೊಗಳುವ

ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ರಾಮನಾಥ !

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ದೇವರು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚರಾಚರ ಸಂಗತಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಆತನ ಕೃಪೆ ಇದೆ, ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ನಾನು, ನನ್ನದು ಅವರದು ಎಂದು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಗರ್ವ ಪಡುವ ಜನರನ್ನು ಕುನ್ನಿಗಳು, ಅಲ್ಪರು, ಕ್ಷುದ್ರರು ಎಂದು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಡಲುಗೊಂಡೆನಾಗಿ ಮೃಡ ನಿಮಗೆ ಹಗೆಯಾದೆನಯ್ಯ

ಆನೊಡಲುಗೊಂಡಡೇನು ?

ಕಡಲೊಳಗಣ ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆ ಕಡಲೊಳಗೆ ಅಳಿವಂತೆ

ಎನ್ನೊಡಲಳಿದು ಹೋದಡೇನು ?

ಪ್ರಾಣ ನಿಮ್ಮೆಡೆಯಲಡಗುವುದಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ !

ಈ ಮೇಲಿನ ವಚನವೂ ಭಕ್ತಿಯ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ದೇಹ ಧರಿಸಿದರೇನು ಕಡಲಿನ ನೊರೆ ಎಷ್ಟೇ ಬಡಿದರೂ ಅದು ಕಡಲೊಳಗೆ ಅಳಿವಂತೆ ನನ್ನ ಮನವೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಎಂಬ ಭಾವವಿದೆ.

ಒಡಲುಗೊಂಡವ ಹಸಿವ

ಒಡಲುಗೊಂಡವ ಹುಸಿವ

ಒಡಲುಗೊಂಡವನೆಂದು ನೀನೆನ್ನ ಜಡಿದೊಮ್ಮೆ ನುಡಿಯದಿರಾ ||

ನೀನೆನ್ನಂತೊಮ್ಮೆ ಒಡಲುಗೊಂಡು ನೋಡಾ ರಾಮನಾಥ

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ದೇಹ ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಸಿಯುವುದು ಹುಸಿಯುವುದು ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಂಟಿ ಬಂದವು-ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ದೇವರಿಗೆ ನೀನು ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ದೇಹಧಾರಣೆ ಮಾಡು, ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕುವ ರೀತಿ ಇಡೀ ವಚನಕ್ಕೆ ಕಾವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಅವರ ವಚನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಕಾವ್ಯ ಮಿನುಗು ಇರುತ್ತದೆ. ಉಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಡೀ ವಚನ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ವಚನದ ನೀನೆನ್ನಂತೊಮ್ಮೆ ಒಡಲುಗೊಂಡು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಹುದು.

ಹರಿದ ಗೋಣಿಯಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕಳವೆಯ ತುಂಬಿದ

ಇರುಳೆಲ್ಲಾ ನಡೆದನಾ ಸುಂಕಕ್ಕಂಜಿ

ಕಳವೆಯೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಬರಿಗೋಣಿ ಉಳಿಯಿತ್ತು

ಅಳಿಮನದವನ ಭಕ್ತಿ ಇಂತಾಯಿತ್ತು ರಾಮನಾಥ

ದಾಸಿಮಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಹರಿತವಾದ ವಿಡಂಬನೆ ಉಂಟು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ವಿಡಂಬನೆ ನಯವಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ, ಒರಟಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ಹರಿದ ಗೋಣಿಚೀಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭತ್ತವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದ. ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರಿಗೆಗೆ ಹೆದರಿ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಡೆದು ಹೋದ. ಭತ್ತವೆಲ್ಲವೂ ಚೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರಿ ಗೋಣಿಚೀಲ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನ ಭಕ್ತಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯಾದದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನ ಭಕ್ತಿಯನು ದಾಸಿಮಯ್ಯ ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬರುಸಟಿಗನ ಭಕ್ತಿ ದಿಟವೆಂದು ನಚ್ಚಲು ಬೇಡ

ಮಠದೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯ ಕಂಡು

ಪುಟನೆಗೆದಂತಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ

ಡಾಂಬಿಕನ ಭಕ್ತಿ ಬರಿಯ ವೇಷದ್ದು, ಕ್ಷಣಿಕದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಮಠದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಷ್ಟು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆದಷ್ಟು ಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಅದರ ಸೋಗು ಇಲಿಯನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಕಳಚಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಬೆಕ್ಕು ಮಠಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ತಂತ್ರ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು.

ಹರ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವ

ಒರೆದು ನೋಡುವ ಸುವರ್ಣದ ಚಿನ್ನದಂತೆ

ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ,

ಅರೆದು ನೋಡುವ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ

ಬೆದರದೆ ಬೆಚ್ಚದೆ ಇದ್ದಡೆ

ಕರವಿಡಿದೆತ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ರಾಮನಾಥನು

ಶಿವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವನು, ಅವರ ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿನ್ನದ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಶೋಧಿಸುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಚಂದನದಂತೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ ಎಂಬ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಅವನ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವ ಬಗೆ ವಿಶೇಷವಾದುದು.

ಸಮಾರೋಪ :

ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ಇವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ವಚನಗಳ ವಸ್ತು. ವಚನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟದೈವಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿತವಾಗಿರುವ ವಚನಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಅನುಭವ, ಆಲೋಚನೆಗಳ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಯಾವುದೇ ವಚನ ನೀರಸ ಸಂಗತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬೋಧನೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಕುಸಿದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸತನ ಆವರಿಸಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನಲ್ಲಿ ನಯನಾಜೂಕು ಸಾಲದು ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದರೂ, ಆ ಹಸಿತನವೇ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ತರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಬಳಸುವ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯಾಗಿ, ಶಬ್ದ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಗೋಚರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಆ ಶತಮಾನದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿಂತಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಂದಾಗಲಿ ಉತ್ತಮ ಅಥವಾ ಕುಲಗಳೆಂದು ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಚ್ಚ ನೀಚವೆಂದು

ಕಲ್ಪಿಸುವುದೇ ಆಗಲಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಹರಿತ ಆಲೋಚನೆ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಸುವು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವೆಡೆಯಾದರೂ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಚನಕಾರರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಶರಣರ ನೂರೊಂದು ವಚನಗಳು, ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮೈಸೂರು.
2. ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಸಂಗಮ, ಸಂ : ಡಾ. ಎಂ. ಟಿ. ರತಿ, ಪ್ರೊ. ಡಿ. ಸಿ. ಗೀತಾ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ವಚನ ಕಮ್ಮಟ : ಸಂ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಕೆ. ರಂ. ನಾಗರಾಜ. ಪ್ರಕಟಣೆ : ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆ.ವಿ.ವಿ. ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಕಾವ್ಯಾನ್ವಯ ದರ್ಪಣ, ಪ್ರೊ. ಎನ್. ಶಿವರುದ್ರಯ್ಯ, ಭಾರ್ಗವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ತುಮಕೂರು.
5. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಡಾ. ಎಂ ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ, ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ : ತೌಲನಿಕ ತಾತ್ವಿಕತೆ

ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಅಸ್ಥಿರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು, ವರ್ಣ ಸಂಕರಗಳಿಂದ ವಿಭಜಿತವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಜೀವನ ಅಭದ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಮಠಮಾನ್ಯಗಳು ಶೋಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಳರಸರ ಮಧ್ಯೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದ ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಇಂಥವರ ಪಾಲಿಗೆ ವರದಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಶರಣರು ವಚನ ಚಳುವಳಿ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಲವು ದೈವಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ತಳಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಆ ಮೂಲಕ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ತೊಡಗಿತು. ಇದು ಬಸವಣ್ಣನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಮಠಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ವಚನಕಾರರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಅಸ್ವಶ್ವತೆಯನ್ನು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹೇರುವ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಯಬಿತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಖಂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ಭಯ ಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಮ, ಬಸವಣ್ಣ, ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ಅಸ್ವಶ್ವರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು ಆದರೆ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಯಶೋಧ ಎಸ್. ಪಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು

ರಾಜಾಜಿನಗರ

ಬೆಂಗಳೂರು - 560010

ಏಷ್ಯಾದ ಜ್ಯೋತಿ ಎನಿಸಿದ ಬುದ್ಧ, ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಎನಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟದವರಾದರೂ ಇಬ್ಬರ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯತ್ವದಡೆಗೆ, ಮಾನವೀಯತೆ ಕಡೆಗೆ

ತುಡಿಯುತ್ತವೆ. ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋರಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯಾಗುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಿತಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನೀರ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಮರವಕಂಡಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ', ಮಡಕೆ ದೈವ, ಮೊರದೈವ, ಬೀದಿಯ ಕಲ್ಲು ದೈವ' ಎಂದು ಬೀದಿ ಬೀದಿ ತಿರುಗುವವರನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಯೆ, ಕರುಣೆ, ಅಹಿಂಸೆ ಇಬ್ಬರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲೂ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿವೆ.

ನ ಜಟಾಹಿ ನ ಗೊತ್ತೇನ

ನ ಜಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ

ಯಮ್ನಿ ಸಚ್ಚಜ್ಜ ಧಮ್ಮೋಚ

ಸೋ ಸುಚೀ ಸೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ॥ ¹(ಧಮ್ಮಪದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೂ 393)

ಜಟಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಗೋತ್ರದಿಂದಾಗಲಿ, ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಒಬ್ಬನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳು ನೆಲೆ ಮಾಡಿವೆಯೋ ಅವನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪಾಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವಶಾಹಿ, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವರ್ಗಗಳು ಕಾಣದಿರುವ ದೇವರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ದುಡಿಯುವ ಸಾಮಾನ್ಯವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಏರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಕ್ರಿ.ಪೂ ಆರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಣೆಬರಹದ ಬಗ್ಗೆ, ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೇಳಿದ ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಜನರು ಬುದ್ಧನತ್ತ ಹೊರಳಿದರು ಆದರೆ ಇದು ರಾಜಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಯಿತು. ಸಹಿಸದವರು ಬುದ್ಧನ ವಿರುದ್ಧವೇ ಸಂಚು ರೂಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇಂಥದ್ದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೂ ಎದುರಾಗಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪುರೋಹಿತ ಶಾಹಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಜನ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟಿದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು. ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಾ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸರಳಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಬುದ್ಧ, ಬಸವ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದಂತವರು. ಬುದ್ಧ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಆರನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಕ್ಯವಂಶದ ಶುದ್ಧೋದನ, ಮಾಯಾದೇವಿಯರ ಪುತ್ರನಾದರೆ ಬಸವಣ್ಣನೂ ಕೂಡಾ ಅರ್ಜುನ ವಾಡದ ಶಾಸನ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ "ತಂದೆ ಮಾದಿರಾಜ" ತರ್ದವಾಡಿ ಮಧ್ಯಗ್ರಾಮವಾದ ಬಾಗೇವಾಡಿಯ 'ಪುರವರಾದೀಶ್ವರ' ತಾಯಿ ಮಾದಲಾಂಬಿಕ ದಂಡನಾಯಕ ಜಲದೇವನ ಸೋದರಿ

ಈ ಇಬ್ಬರು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ವಿಷಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ದುಃಖ ಕಂಡು ತಳಮಳಿಸಿ ಹೋದ ಬುದ್ಧ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗಂಗಾನದಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಲೆದಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅರಳೀಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ನಿರಂತರ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ 'ಬೋಧಿಜ್ಞಾನದ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಈ ಮರವನ್ನು ಬೋಧಿವೃಕ್ಷವೆಂದು ಕರೆದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಾಗಿದ್ದವನು ನಂತರ ಬುದ್ಧನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ ಬಂದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಹುಟ್ಟುವ ವೇಳೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನೋಡಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ಅಗ್ರಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಚಲನಶೀಲ ಮೌಲ್ಯದ ದೇವಾಲಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಬುದ್ಧ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮೌನವಹಿಸಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆ ಬಸವಣ್ಣ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ದಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. "ನಂಬಿ ನೆಚ್ಚಿ ಕರೆದರೆ ಓ ಎನ್ನನೇ ಶಿವನು" ಎಂದು ಸಾರಿ ದೇವರು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪುನರ್ ಸಂಯೋಜಿಸಿ 'ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ' ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಕಲ್ಪನೆಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕುರಿತು ಇದು "ಧಾರ್ಮಿಕವಲಯದ ಒಂದು ಅಧ್ಭುತ ಪಲ್ಲಟ ಪ್ರತೀಕ" ದೇವಾಲಯದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರೂಪು ತಳೆದು ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ದೇಹಕ್ಕೆ ದೇಗುಲದ ಪಾವಿತ್ರತ್ವವನ್ನು

ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಒಳನೋಟವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ದೇಹವನ್ನು ಮಾಯ, ಕಾಮನೆಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ, ನಶ್ವರ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲೇ ಅದೇ ದೇಹಕ್ಕೆ ದೇಗುಲದ ಅಸಾಧಾರಣ ತತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ದೇಹದ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಗೌರವವಾಗಿದೆ".

ಬುದ್ಧ ಬಸವರಿಬ್ಬರೂ ಮನುಷ್ಯರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾತು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಯ್ತನದ ಸಂವೇದನೆಯಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಶೀಲ ಸಮಾಧಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂಥ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯ ವಚನದಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಬುದ್ಧನ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳು

1. ಪಾಣಾತಿ ಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಪ್ರಾಣಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಂತೆಗೆವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.)
 2. ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀ ಸಿಕ್ಕಾಪದ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಿಂತೆಗೆವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ)
 3. ಕಾಮೇಸು ಮಿಚ್ಛಾ ಚಾರಾ ವೇರಮಣೀ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಅನೀತಿಯುತವಾದ ಕಾಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗದಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ)
 4. ಮುಸಾವಾದ ವೇರಮಣೀ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳದಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ)
 5. ಸುರಾ ಮೋರಯ ಮಜ್ಜ ಪಮಾದಟ್ಟಾನಾ ವೇರಮಣೀ ಸಿಕ್ಕಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯಾಮಿ
(ಸುರೆ, ಹೆಂಡ, ಮುಂತಾದ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆ ಮಾಡುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ)
- ಬುದ್ಧನ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲಬೇಡ, ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲುಬೇಡ

ಮುನಿಯಬೇಡ, ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಡಬೇಡ

ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಡ, ಇದಿರ ಹಳಿಯಲು ಬೇಡ,

ಇದೇ ಅಂತರಂಗಶುದ್ಧಿ, ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ

ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರನೊಲಿಸುವ ಪರಿ

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ, ವಿವೇಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಪಾರ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರರು, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ವಿವೇಕವಂತರು ಬಸವಣ್ಣನವರು.

ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದೇವುದಯ್ಯಾ

ದಯವೇ ಬೇಕು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ

ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ

ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲನಯ್ಯಾ,

ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಬುದ್ಧನು ಸಮ್ಯಕ್‌ಕರ್ಮ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡುವ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಡಿರೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ವಿರೋಧದ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಒಂದೇ ಎಂಬ ಚಿಂತನೆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಇದೆ.

ಹಿರಿಯಯ್ಯ ಶ್ವಪಚಯ್ಯ

ಕಿರಿಯಯ್ಯ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ

ಅಯ್ಯಗಳಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ

ನಿಮ್ಮ ಶರಣರು ಎನ್ನ ಸಲಹುವರಾಗಿ

ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ವೀರಶೈವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವ ಐಕ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲ,
ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ಥಲ,
ಪ್ರಸಾದಿ ಸ್ಥಲ,
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ ಸ್ಥಲ,
ಶರಣಸ್ಥಲ,
ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಆರು ಬಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಭಕ್ತ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ದಾಟಬೇಕು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳಿದರೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಬುದ್ಧನು ಅಷ್ಟಾಂಗ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

1. ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿ
2. ಸಮ್ಯಕ್ ಸಂಕಲ್ಪ
3. ಸಮ್ಯಕ್ ಮಾತು
4. ಸಮ್ಯಕ್ ಕರ್ಮ
5. ಸಮ್ಯಕ್ ಜೀವನ
6. ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಯತ್ನ
7. ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ಮೃತಿ
8. ಸಮ್ಯಕ್ ಸಮಾಧಿ

ಈ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಅಜಮೇಧ, ಅಶ್ವಮೇಧ, ಗಜಮೇಧ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧ ಬಸವಣ್ಣ ಇಬ್ಬರೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದರು.

ಬಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಬುದ್ಧ ಬಸವ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಾ ನಡೆದದ್ದು ಒಂದೇ ದಾರಿ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದದ್ದು ಮಾನವೀಯ ಲೋಕವನ್ನೇ ಜಾತಿರಹಿತ ಸಮಾಜ, ಶೋಷಣಾ ರಹಿತ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ವಿಶಾಲ ತಳಹದಿ ಹಾಕಿದರು. ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೆ ಕುರುಡು ಕುರುಡಾಗಿ ಅಂಧಕಾರದತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬೆಳಕಾಗಿ ಬಂದರು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ಬುದ್ಧನನ್ನು “ಎಷ್ಟಾದ ಬೆಳಕು” ಎಂದೇ ಕರೆದಿರುವುದು, ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಯುಗಯುಗದಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ಜ್ಯೋತಿಯು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಬೆಳಕಿನತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಈ ಲೇಖನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ :

1. ಸಾಲುಹೊಂಗೆಯ ತಂಪು: ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ; ಪು:25
2. ವಚನವೈಭವ; ಪ್ರಖರ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ- ಶಂಕರಪಾಟೀಲ
3. ಡಾ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ; ವರ್ತಮಾನ; ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಂಕಣ ಬರಹ
4. ಸಾಲು ಹೊಂಗೆಯ ತಂಪು: ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ
5. ಸಾಲುಹೊಂಗೆಯ ತಂಪು ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ;

ಶರಣರ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು

ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶರಣರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಮಾನವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ, ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಸುವ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು. ಅಂತಹ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ. ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಶರಣರು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪವೇ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಅದುವರೆವಿಗೂ ಇಂತಹದೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವು ಕವಿಗಳಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಯೋ, ಆಲೋಚಿಸಿಯೋ ಬರೆದದ್ದಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಚರಿತ್ರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೊರತಾಗಿ ರೂಪಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ವಚನಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ರಚನೆಗಳು ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇತರ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರು, ಇವರೆಲ್ಲ ಆತ್ಮನಿವೇದನೆಯ ಚಿಂತನಪರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದರು. ಅವರು ಬರೆದ ಬರಹಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತು ವಚನಗಳಾದವು. ಆತ್ಮನಿವೇದನಾ ಮಾತುಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತವು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇವರಿಂದ ಬಂದ ಆತ್ಮನಿವೇದನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿ ಬಂದ ಮಾತುಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ತಾವು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಗಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬರೆದ ಬರಹಗಳೇ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಇಂತಹ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಅರಿವು-ಆಚಾರಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದವು.

◆
ಡಾ. ರತ್ನಮಂಜರಿ ಕೆ. ಜಿ.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಗಂಗಾ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಬಿ.ಹೆಚ್.ರಸ್ತೆ, ತುಮಕೂರು.

ಶರಣರು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರತಿಫಲ ವಚನಗಳಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಅಂದರೆ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಯಾರು ಸಮಾಜವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧ, ಬಸವಣ್ಣ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬುದಾದ ಅಂಶ ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಬಹುಪಾಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರೇ: ನಟುವ, ಬೇಟೆಗಾರ, ಮೇದ, ನೇಕಾರ ಮೊದಲಾದ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಇದರಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದರೂ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಶರಣರ ಜೀವನಮಾರ್ಗ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಏಕರೂಪತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿ ಪಾರಂಪರಿಕವಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಶರಣರ ಆಚಾರ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಮುಖರಾದರು. ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗೆ ನೈತಿಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಗಂಭೀರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದರು. ಇಂತಹ ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಬಹು ಸರಳವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳಡೆ ಗುರು.

ಆಚಾರವುಳ್ಳಡೆ ಲಿಂಗ, ಆಚಾರವುಳ್ಳಡೆ ಜಂಗಮ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳಡೆ ಪಾದೋದಕ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳಡೆ ಪ್ರಸಾದ.

ಆಚಾರವುಳ್ಳಡೆ ಸದಭಕ್ತ, ಆಚಾರವುಳ್ಳಡೆ ದಾಸೋಹ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ ಗುರುವಲ್ಲ ನರನು, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ ಲಿಂಗವಲ್ಲಾ ಶಿಲೆ.

ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ ಜಂಗಮನಲ್ಲ ವೇಷಧಾರಿ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದಡೆ ಪ್ರಸಾದವಲ್ಲ ಅಶನ.

ಆಚಾರವಿದ್ದಡೆ ಭಕ್ತನಲ್ಲ ಭೂತಪ್ರಾಣಿ, ಆಚಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಾಸೋಹದ ಮನೆಯಲ್ಲ ವೇಶಿಯ ಗುಡಿಸಲು.

ಆಚಾರವಲ್ಲದವರಿಗೆ ನಾಕನರಕ ತಪ್ಪದು ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ

ಆಚಾರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಮೌಲ್ಯ. ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ, ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಇರಬೇಕಾದುದು. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಕ್ರಿಯೆ, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ನಿಲುವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಚನವು ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸತ್ಯ ಏನೆಂದು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತದೆ. ಆಚಾರ ಪದಕ್ಕೆ ಕ್ರೀ. ಕ್ರಿಯೆ ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಥಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಥ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಶರಣರು ಅನುಭವದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಆಚಾರ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಭಕ್ತ, ದಾಸೋಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ ಗುರುವು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಲಾರ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನವರ ವಚನ ಬಹಳ ನಿಷ್ಪೂರ್ವವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದಂತಿದೆ:

ಅರಿಯದ ಗುರು, ಅರಿಯದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ

ಅನುಗ್ರಹವ ಮಾಡಿದಡೇನಪ್ಪದೆಲವೊ,

ಅಂಧಕನ ಕೈಯ್ಯನಂಧಕ ಹಿಡಿದಡೆ

ಮುಂದನಾರು ಕಾಂಬರು ಹೇಳಿಲೆ ಮರುಳೆ.

ತೊರೆಯಲದ್ದವನನೀಸಲರಿಯದವ ತೆಗೆವ ತೆರನಂತೆಂದನಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ.

ಆಚಾರದ ಅರಿವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಸಮರ್ಥನಾದ ಗುರು, ಸಮರ್ಥವಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉಳಿಯಲಾರರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನವರು ವಿಧಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ಪ್ರಸಾದ, ಪಾದೋದಕ, ಭಕ್ತ, ದಾಸೋಹ ಇವೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಅವುಗಳದೇ ಆದ ಆಚಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಅನುಸರಣೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನದು ಭ್ರಮೆಯ ಬದುಕು. ತನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುವ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ನಡೆ ನುಡಿ, ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇರೆಯೋ ಅರಸಿ ನೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ

ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕಗಳ ಹುಡುಕ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯರ ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು:

ದೇವಲೋಕ ಮರ್ತ್ಯಲೋಲವೆಂಬುದು ಬೇರಿಲ್ಲ, ಕಾಣೆಭೋ

ಸತ್ಯವ ನುಡಿವುದೇ ದೇವಲೋಕ,

ಮಿಥ್ಯವ ನುಡಿವುದೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ!

ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ, ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ ನೀವೇ ಪ್ರಮಾಣ!

ದೇವಲೋಕ, ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಭ್ರಮೆ. ಅವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಉತ್ತರಿಸಿದಂತಿದೆ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ: "ಎಲ್ಲೋ ಹುಡುಕಿದೆ ಇಲ್ಲದ ದೇವರ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣುಗಳ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ, ಇಲ್ಲೇ ಇರುವ ಪ್ರೀತಿ ಸ್ನೇಹಗಳ, ಗುರುತಿಸದಾದೆನು ನಮ್ಮೊಳಗೆ." ಎಂಬ ಭಾವಗೀತೆ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ, ಕೈಗೆ ಸಿಗದ. ಅನುಭವಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಸುಖ: ಸಂತೋಷಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಬದುಕಿದರೆ ಬದುಕು ವ್ಯರ್ಥ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು.

ಮುಂದುವರೆದು ನುಡಿಯುವ ಮಾತು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ:

ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು

ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಿಕದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು

ನುಡಿದರೆ ಸ್ವಟಿಕದ ಶಲಾಕೆಯಂತಿರಬೇಕು

ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದಹುದೆನಬೇಕು

ನುಡಿಯೊಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಎಂತೊಲಿವನಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ನಾವು ಆಡುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ತಲೆದೂಗುವಂತಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ಬೇರೆಯವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವುಂಟಾಗಬಾರದು. ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸಬೇಕು. ಹೊಸ ಅರಿವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬೇಕು. ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರಿವಿನಿಂದ-ಆಚಾರದಿಂದ ದೂರವಾದುದಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತು ಆಡಿದರೆ ಹೋಯ್ತು, ಮತ್ತು ಒಡೆದರೆ ಹೋಯ್ತು ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಬೆಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಡೆ, ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಆಚಾರ, ಇರಬೇಕಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಇವುಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವವಾದವು ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿದೆ:

ಕಳಬೇಡ ಕೊಲಬೇಡ

ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ

ಮುನಿಯಬೇಡ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಡಬೇಡ,

ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಡ, ಇದಿರ ಹಳಿಯಲುಬೇಡ

ಇದೇ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ

ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ

ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನನೊಲಿಸುವ ಪರಿ

ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಇದೊಂದು ವಚನವನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಬದುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ನೂರಕ್ಕನೂರರಷ್ಟು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜವಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸರಳ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಸಮುದಾಯವೂ ಸಹ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. **ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವ:** ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಅವಗುಣಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಬೇರೆಯವರ ಅವಗುಣಗಳನ್ನೇ ಹುಡುಕ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವರನ್ನು ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು ನೇರವಾಗಿ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದಂತಿದೆ.

ಲೋಕದ ಡೊಂಕ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ?

ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ತನುವ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಿ:

ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನವ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಿ,

ನೆರೆಮನೆಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಳುವವರ ಮೆಚ್ಚ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ದೈಹಿಕ ಚರ್ಮ, ಅಭಿರುಚಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ರೂಪ, ಸ್ವಭಾವಗಳ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೇ ಹುಡುಕಿ ಟೀಕಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕೆಲವರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹವರನ್ನು ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣ: ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ರೂಪ, ಗುಣ-ಸ್ವಭಾವಗಳ ದೋಷಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ, ಬೇರೆಯವರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಳುವುದನ್ನು ಬಿಡಿ ಎಂದು ಶರಣರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡವರೆಂದರೆ ಅದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ಅರಿವು-ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ಹಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಶೀಲತೆಯ ಅರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು.

ಕಲ್ಲ ಮನೆಯ ಮಾಡಿ, ಕಲ್ಲ ದೇವರ ಮಾಡಿ

ಆ ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲಮೇಲೆ ಕೆಡೆದಡೆ ದೇವರೆತ್ತ ಹೋದರೋ,

ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿದವಂಗೆ ನಾಯಕ ನರಕ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರಾರಿದ್ದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ. ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು. ಜನರಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಸದಾಚಾರದ ಬದುಕನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪರಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗಗಳ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಬೆಳೆಯಾವುದು? ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತನುವ ತೋಟವ ಮಾಡಿ ಮನವ ಗುದ್ದಲಿಯ ಮಾಡಿ

ಒಡೆದು ಸಂಸಾರದ ಹೆಂಟೆಯ ಬಗಿದು ಬಿತ್ತಿದನಯ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವ

ಅಗೆದು ಕಳೆದನಯ್ಯಾ ಭ್ರಾಂತಿನ ಬೇರ

ಅಖಂಡ ಮಂಡಲವೆಂಬ ಭಾವಿ ಪವನವೆ ಜಾಟಾಳ

ಸುಷುಮ್ನಾಳದಿಂದ ಉದಕವ ತಿದ್ದಿ

ಬಸವಗಳೆವರು ಹಸಗೆಡಿಸಿಹವೆಂದು

ಸಮತೆ ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕಿ

ಆವಾಗಲೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರವಿದ್ದು

ಸಸಿಯ ಸಲಹೆನು ಕಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ!

ಕೃಷಿಯೆಂಬ ಆಚರಣೆ ಕೇವಲ ಭೌತಿಕವಾದುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದುದೂ ಹೌದು. ದೇಹವು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನ ಬ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅದು ನಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. ಭೌತಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಲೌಕಿಕ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕೃಷಿಯ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹನ್ನೇ ತೋಟವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಸೆ-ಭ್ರಮೆಗಳೆಂಬ ಕಳೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಬದುಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಸಾರದ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳೆಂಬ ಹೆಂಟೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೆಂಬ ಜ್ಞಾನಬೀಜ ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅಖಂಡ ಮಂಡಲವೇ ಭಾವಿಯಾಗಿ, ಗಾಳಿಯೇ ರಾಟಾಳವಾಗಿ, ನಾಡಿಮಿಡಿತಗಳೇ ಉದಕವಾಗಿ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಕೃಷಿ. ಅಂದರೆ ಹೊರಗಿನ ಲೌಕಿಕ ಕೃಷಿಯಂತೆ ಒಳಗಿನ ಅಂತರಂಗದ ಕೃಷಿಯು ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಇವೆರಡು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮಹಾ ಕೃಷಿಯಾಗುವುದು. ಅಂದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರಿವಿನಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಅನುಭಾವಿತರಾದಾಗ ಶರಣರ ಆಚರಣಾತ್ಮತ್ವ

ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಏನನ್ನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಕೃತಕವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ನೈಜತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವು ಕೇವಲ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮೂಡಿಬರುವಂತದಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾದ ಆಚಾರವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ನೀರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಘನತರವಾದ ಚಿತ್ತದ ರೂಹ ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲದೆ,

ಪ್ರಾಣವ ಬರೆಯಬಹುದೆ ಅಯ್ಯಾ?

ದಿವ್ಯಾಗಮಗಳು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ

ದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಬಹುದೆ ಅಯ್ಯಾ?

ಪ್ರಾಣವಹ ಭಕ್ತಿಯ ತನ್ಮಯ ನೀನು

ಈ ಗುಣವುಳ್ಳಲ್ಲಿ ನೀನಿಹೆ, ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ನೀನಿಲ್ಲ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಒಬ್ಬ ಕಲಾಕಾರನು ಅದ್ಭುತ, ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕ, ಅತೀ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೈ, ಕಾಲು, ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿದ್ದಿ-ತೀಡಿ ಬಾಹ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೇ ಚೆಂದ-ಚೆಂದವಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಎದ್ದು ಬರುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಲಾದೀತೆ? ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಬಾಲರಾಮನನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿ ಎಷ್ಟೇ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಕೆತ್ತಿ ಕಡೆದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆಗದು ಪ್ರಾಣವ ತುಂಬಲಾಗದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಗುರು-ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಯ ತಂದು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೂ ಮೂಡದೆ ಪರಿಮಳವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಸುಮಧುರ ಭಕ್ತಿಯ ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯು ಪ್ರಾಣದಂತೆ ಅದನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗದ್ದು, ಅವನಲ್ಲೇ ಬರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಾಡಲಾಗದು. ಅದು ತನ್ನ ಅರಿವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಭಕ್ತಿ ಹೂವಿನೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಪರಿಮಳದಂತೆ ಅದು ಅತ್ಯಧಿಕ ಸವಿ ಮತ್ತು ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಹು ಸುಂದರವೂ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾದ ಭಕ್ತನ ಅಂತರಾಳವೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಿನವಾಗಿ ಸದ್ಭಾವ, ಸದ್ವರ್ತನೆ, ಸದ್ಗುಣವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ನೀನಿರುವೆ. ಅಂತಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ನೀನಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ವಚನದಲ್ಲಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಆಚಾರದ ಮೂಲಕ ಅನುಭಾವ ಉಂಟಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ನಿಲುವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ, ಪ್ರತಿಮಾವಿಧಾನಗಳು, ಅತ್ಯುಕ್ತಿಗಳು, ಸರಳ ಸಂಕೇತಗಳು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾಯವೆಂಬ ಮಹಾಕದಳಿಯ ಗೆಲಬಲ್ಲವರನಾರನೂ ಕಾಣೆ

ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರ ಬಳಸಿ ಬಂದಿದ್ದವು

ಭವವೆಂಬ ಮಹಾರಣ್ಯದೊಳು

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ವಿಷಯದ ಮಳೆ ಸುರಿವುತ್ತಿಪ್ಪುದು

ಕೋಪವೆಂಬ ಪೆರ್ಬುಲಿ ಮೊರೆವುತ್ತಿಪ್ಪುದು ಅಷ್ಟಮದವೆಂಬ

ಮದಗಜಂಗಳು ಬೀದಿವರಿಯುತ್ತಪ್ಪವು

ಕಾಮವೆಂಬ ಕೆಂಡದ ಮಳೆ ಅಡಿಯಿಡಬಾರದು.

ಮತ್ಸರವೆಂಬ ಮಹಾ ಸರ್ಪಂಗಳು ಕಿಡಿಯನುಗುಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆಸೆಯೆಂಬ ಪಾಪಿಯ ಕೂಸು ಹಿಪಿಹಿಸಿದು ತಿನ್ನುತ್ತಿಪ್ಪುದು.

ತಾಪತ್ರಯವೆಂಬ ಮೂರಂಬಿನ ಸೋನ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು.

ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಗಿರಿಗಳು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಿಪ್ಪವು.

ಪಂಚಭೂತಂಗಳೆಂಬ ಭೂತಂಗಳ ಭಯ ದಿಟ್ಟಿಸಬಾರದು.

ಮಾಯೆಯೆಂಬ ರಕ್ಕಸಿ ಹಸಿಯ ತಿನ್ನುತ್ತಿಪ್ಪಳು

ವಿಷಯವೆಂಬ ಕೂಪವ ಬಳಸಬಾರದು.

ಮೋಹವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿ ಕಾಲ ಕುತ್ತಬಾರದು.

ಲೋಭವೆಂಬ ಮಸೆದೊಡಾಯುಧವನೊಡೆಯುಚ್ಚಬಾರದು.

ಇಂತಪ್ಪ ಕದಳಿಯ ಹೊಗಲರಿಯದೆ ದೇವ ದಾನವ

ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಮರುಳಾಗಿ ತೆರೆದೆಗೆದು ಓಡಿದರು:

ಅಂಗಾಲಕಣ್ಣವರು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣವರು ತಲೆಬಾಲಗೆಟ್ಟರು.

ನಾನೀ ಕದಳಿಯ ಹೊಕ್ಕು ಹೊಯ್ಯಾಡಿ,

ಮುಳ್ಳು ಮಸೆ ಮುಟ್ಟದೆ ಕದಳಿವರಿದು ಗೆಲಿದುತ್ತರಿಸಿ.

ಗುಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗದ ನಿಜಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು,

ಪರವಶನಾಗಿ ನಿರಾಳಕ್ಕೆ ನಿರಾಳವಾಗಿದ್ದೆನಯ್ಯಾ!

ಇಲ್ಲಿ ಕಾಯವೆಂಬ ಮಹಾಕದಳಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಮೆಗಳಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವು ಮಹಾಕದಳಿಯಾದರೆ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬುವೇ ವಿಷಯದ ಮಳೆ. ಬಾಳೆಯು ಹೇಗೆ ವಿಪರೀತ ಮಳೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೋ ಹಾಗೆ ವಿಷಯವೆಂಬ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಾನವನ ದೇಹವೂ ತಾಳಲಾರದೆ ಹೋಗುವುದು. ಕದಳಿಯ ವನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಮದಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳ ಭೀತಿ. ಅದರಂತೆ ಕುಲಮದ, ಛಲಮದ, ಧನಮದ, ರೂಪಮದ, ಯೌವನಮದ, ವಿದ್ಯಾಮದ, ರಾಜಮದ ಮತ್ತು ತಪೋಮದಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟಮದಗಳಿಂದ ಕಾಯವೆಂಬ ಕದಳಿಗೆ ಭಯ ತಪ್ಪದು. ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗತರುವ ಭಾವನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಶತ್ರುಗಳು. ಆ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳಾದ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳಿಗೆ ದೇವ ದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಬಲಿಯಾದರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲದೆ ಕಾಯವೆಂಬ ಕದಳಿಯನ್ನು ಸಲಹಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಆತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಳತೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಣರು ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದಾಗ ಅನುಭಾವ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಶರಣರ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂವೇದನೆ, ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ಶರಣರೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧ ಎಲ್ಲವೂ ಏಕರೂಪತೆಯಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಶರಣರೊಂದಿಗಿನ ಸಂವಾದಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ರೂಪತಾಳಿವೆ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅರಿವು-ಆಚಾರ-ಅನುಭಾವಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಲಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗುತ್ತದೆ. ವಚನಗಳು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ, ಅವು ಸಮಾಜದ ಸ್ಪೂರ್ತಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ, ತಾರತಮ್ಯ, ಅಸ್ಥಿತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಮೂಡನಂಭಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದು ವಚನ ಚಳುವಳಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ. ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವಗಳನ್ನು ಜನರ ಮುಂದೆ ತಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ವೃತ್ತಿ ಗೌರವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆ ತಮಗೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ದಾಸೋಹ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಂದು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಆದರ್ಶಗಳಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ವಚನಗಳಿಂದ ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ, ಮಾನವತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಭಕ್ತಿ, ಸೇವೆ ಇವುಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗೆ ಬಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಆಕರಗಳು/ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಬಸವ ಪಥ, ಮಾಸಿಕ: ಸಂಪುಟ 43. ಸಂಚಿಕೆ 5. ಆಗಸ್ಟ್-2022, ಬಸವ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ.ಎಂ.ಆರ್.(ಸಂ) ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು. 1996.
3. ಭೂಸನೂರುಮಠ.ಸಂ.ಶ್ರೀ(ಸಂ) ಗೂಳೂರ ಸಿದ್ಧವೀರಣ್ಣದೇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಭುದೇವರ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ. ಪ್ರಕಟಣೆ: ರಾವೂರ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರಮಠ ಮತ್ತು ಆದವಾನಿಯ ಕಲ್ಲುಮಠದ ಅಧಿಪತಿಗಳು, 1986.
4. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಪ್ತ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು. 1975.
5. ಕಲಬುರ್ಗಿ.ಎಂ.ಎಂ.(ಸಂ) ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ. 1999.
6. ಮಲ್ಲಾಪುರ.ಬಿ.ವಿ(ಸಂ) ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-2, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. 1993.
7. ನಾಗರಾಜ್.ಡಿ.ಆರ್. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಶೈವಪ್ರತಿಭೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಗೋಡು ಸಾಗರ ಕರ್ನಾಟಕ. 2001.
8. ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-1, ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಸಂಪುಟ,(ಸಂ) ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು-2001.
9. ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-3, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಸಂಪುಟ.(ಸಂ) ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು-2001.
10. ಸಮಗ್ರ ವಚನ ಸಂಪುಟ-2, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ವಚನಸಂಪುಟ,(ಸಂ) ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು-2001.

ಶಿವಶರಣೆಯರ ಕಾಯಕ ಮೀಮಾಂಸೆ

“ಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ ಮಾಡುವಡೆ ಹತ್ತು ಬೆರಳುಗಳುಂಟು, ಹಾಸಿ ದುಡಿದರೆ ತನಗುಂಟು ತನ್ನ ಪ್ರಮಥರಿಗುಂಟು ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದದ್ದು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ. 12ನೇ ಶತಮಾನ ಕಾಯಕ ಯುಗವೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟ. ನಡೆ ಮತ್ತು ನುಡಿಯನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ವಚನಕಾರರು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದರು, ನಡೆದಿದ್ದನ್ನೇ ನುಡಿದರು. ಜನವಿರೋಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಜನಪರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ಪಾತ್ರ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಮೂರು ಬುನಾದಿಗಳೆಂದರೆ ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಪೂಜೆ. ಕಾಯಕ ಎಂಬ ಮಾತು ಶರಣರು ವಿಚಾರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಅತಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೊಡುಗೆ. ಕಾಯಕ ಎಂದರೆ ದುಡಿಮೆ .ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದುಡಿಮೆಯೇ ಜೀವನಧಾರ. ಅಂದಿನ ಕಾಯಕವೂ ಕೇವಲ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಧನವಾಗಿರದೆ ಜೀವನ ಉದಾತೀಕರಣ ಸಾಧನವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶರಣರು ಒಂದೊಂದು ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಯಸಿದರು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಕಾಯಕವೆಂದರೆ ಹಣಗಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನರೂಪ ಗುರು, ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪ ಲಿಂಗ ,ದಾನರೂಪ ಜಂಗಮ – ಈ ಮೂರರ ಸೇವೆಯೇ ಕಾಯಕ ಇದು ಭವ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಜೀವದ್ರವ್ಯವೆಂದು ಸಾರಿದರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ವರ್ಗಗಳು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಭಿನ್ನವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ದುಡಿಮೆಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಕಾಯಕ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಶ್ರಮಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಾಚಿಸುವಂತಿದೆ.

ಶಿವಶರಣರು ಸಾರಿದ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ತತ್ವವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹಣ ಗಳಿಸಿ ಸತ್ಯ, ಶುದ್ಧ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದಿಂದ ಶಿವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಲಿಂಗ ಆಧಾರಿತ ಶ್ರಮವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮೀರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ಥಿತಾ ಹೆಚ್. ಎಸ್.

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಸ.ಪ್ರ.ದ.ಕಾಲೇಜು, ತಿಪಟೂರು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ 33 ಶರಣೆಯರಲ್ಲಿ 16 ಶಿವಶರಣೆಯರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಯಕವಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಶಿವಶರಣೆ ಯರು, ಕಾಯಕದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಥಮ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆ ಕಾಳವ್ವ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೋಳಿಗೆ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಹಾದರ, ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆ ,ಮಡಿಕೆ ಮಾಡುವ, ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ, ಕಸ ಗುಡಿಸುವ, ಹೂವು ಕಟ್ಟುವ, ಹಗ್ಗ ಹೊಸಯುವ ,ಗೃಹ ಸೇವಕಿಯರು -ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಯಕ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ .

ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ

ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದುದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ

ಆಸೆ ಎಂಬುದು ಭವದ ಬೀಜ

ನಿರಾಸೆ ಎಂಬುದು ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತಿ.

ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗೆ ಅರಸನಲ್ಲಿ ಸದರವಲ್ಲ ಕಾಣವ್ವ.

ದುಡಿಮೆಯು ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಾದಾಗ ಅದು ಕಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಥಮ ದಲಿತ ಮಹಿಳಾ ಶಿವಶರಣೆ, ಕಾಳವ್ವ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಡೆ

ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು

ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು

ಜಂಗಮ ಮುಂದಿದ್ದಡೆಯೂ ಹಂಗು ಹರಿಯಬೇಕು

ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ

ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ವಾಯಿತ್ತಾದಡೂ

ಕಾಯಕದೊಳಗು.

ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಕೂಡಿ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾರಯ್ಯ ಕಾಯಕವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಶರಣರ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬರಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಕೆ ಅನುಭವ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾದ ಹೂಡಿ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಮಾಡುವ ಮಾಟವುಳ್ಳನಕ್ಕ

ಬೇರೊಂದು ಪದವಿಯನರಸಲೇತಕೆ?

ದಾಸೋಹವೆಂಬ ಸೇವೆಯ ಬಿಟ್ಟು ನೀಸಲಾರದ

ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಆಸೆ ಬೇಡ

ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯಾ ಅಮರೇಶ್ವರ

ಲಿಂಗವಿದ್ದ ತಾವೇ ಕೈಲಾಸ.

ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡನ ಈ ಬಗೆಯ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಯಕವಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಪದವಿ ಪಟ್ಟಗಳಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವುದು ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಸಲ್ಲ. ಕಾಯಕವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಶರಣ ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾಟೆಯಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಕಯೋಗಿನಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಕದಿರೆ ರೆಮ್ಮವ್ವ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾಳೆ.

ನಾ ತಿರುಹುವ ರಾಟೆಯ ಕುಲ ಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ

ಅಡಿಯ ಹಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ತೋರಣ ವಿಷ್ಣು

ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾ ರುದ್ರ ರುದ್ರನ ಬೆಂಬಲಿಯವರಡು ಸೂತ್ರ ಕರ್ಣ
ಅರಿವೆಂಬ ಕದಿರು ಭಕ್ತಿಯೇನೆಂಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರುಹಲಾಗಿ
ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು ಕದಿರು ತುಂಬಿತ್ತು
ರಾಟೆಯ ತಿರುಹಲಾರೆ ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟಿಹ
ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮೆಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೆತ್ತರಾ ?

ತಾನು ನೂಲುವ ಕದಿರಿನ ಹಲಗೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ,ಕದಿರಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ತೋರಣವು ಸ್ಥಿತಿ ಕರ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣು ಎಂದು, ಲಯ ಕರ್ತನಾದ ರುದ್ರನು ಕದಿರ ಹೆಮ್ಮೆಳ್ಳೆ -(ಲೋಹದ ತುಂಡು)ಕದಿರು ತೆಗೆಯುವ ಸಾಧನವೆಂದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಅರಿವೇ ಕದಿರು ಭಕ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರಾಟೆ ತಿರುಗಲಾಗಿ ನೂಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು .ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ತೆಗೆದರೆ ತನ್ನ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಗಂಡ ತನ್ನನ್ನು ಕುಟ್ಟಿಹ (ಶಿಕ್ಷಿಸುವ) ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಎಚ್ಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ , ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುವ ಪರಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಯಾವ ಕಾಯಕವಾದರೂ ಸರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೀತಿ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತ ಅಂತಹವನ ಅಂಗಳ ಅವಿಮುಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ. ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಕೆರೆ, ಹೂದೋಟ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಬಾವಿ, ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಹವೆಂದು ನೇಮದಿಂದ ತಿರುಗುವ ಜನಗಳು ಯೋಗ್ಯರೇ ಎಂದು ವಚನಕಾರ್ತಿಯಾದ ಅಕ್ಕಮ್ಮ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಹಾದರದ ಕಾಯಕದ ಮಾರಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮ “ಯಾವ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿದರು ಒಂದೆ ಕಾಯಕವಯ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಉಳಿದ ಕಾಯಕಕ್ಕಿಂತ ಕೀಳಾದುದಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕೈರಿಕ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕನ್ನಡಿಯ ಕಾಯಕದ ರೇವಮ್ಮ ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ತೋರುವ ಅರಿವು ಗಮನೀಯವಾದುದು. ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷ ಹಗ್ಗದ ರಚನೆಯ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಕಾಮಮ್ಮ ಕೊರವರು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ

ಎನ್ನ ಕರಣಗಳ ಲಿಂಗದಲಿ ಕಟ್ಟುವೆ

ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರ ಕಾಲ ಕಟ್ಟುವೆ

ಎಂದು ನಿರ್ಭಿತ ನಿಜಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಯಕ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. “ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಪ್ಪುದು ಶಿವಂಗೆ ಎಂಬ ಕಾಯಕದ ವೈಖರಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯು ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಹಾಗೂ ದುಗ್ಗಲೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಕುರಿತದ್ದಾಗಿದೆ.

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ದೈವ ಶಂಭುಜಕೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಸಗುಡಿಸುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವಳು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾಳೆ.

ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳ ಪುಣ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವ “ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದ್ದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ” ಎಂದು ಕಾಯಕದ ಶುದ್ಧತೆ,ಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾಳೆ.

‘ಗುರುವಾದಡೂ, ಲಿಂಗವಾದಡೂ, ಜಂಗಮವಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ’ ಎಂಬ ವಚನಕಾರರ ಧೋರಣೆ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು ತಮಗಿದ್ದ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ತಾವು ಇರಬಹುದಾದ ಎತ್ತರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಬಗೆಗಿನ ನಿಲುವು, ಕಾಯಕದ ಗೌರವ, ತಮ್ಮ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನ ಮೂಡಿಸಿ ಜಾಗೃತಿಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹ ಕೈ ದೀವಿಗಿಯಾಗಬಲ್ಲಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾಯಕ ನಿರತ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯೇ ಸರಿ. ಸಮಾನ ದುಡಿಮೆ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳ ಕಾಯಕ ತತ್ವ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದದ್ದು ಒಟ್ಟು ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವಂತದ್ದು.

ಪರಾಮಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ- ಡಾ.ಸಿ.ವೀರಣ್ಣ- ನವಕನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ 2011,
2. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ- ಡಾ.ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ-ಚೇತನ್ ಬುಕ್ ಹೌಸ್-2001
3. ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ -ಡಾ.ಎಚ್.ಎಸ್.ಶ್ರೀಮತಿ -ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಆಂದೋಲನದ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಕಾರ. ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದ ಮನೆತನ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಆ ಕಾಲದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹತ್ತಿರ ಭಂಡಾರಿಯಾಗಿ, ಆದರೂ ಸಮಾಜದ ದಲಿತ ವರ್ಗದ ಜೊತೆ ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಅವರಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೋರಾಡಿದ ಒಂದು ಸಾಹಸದ ಕಥೆ ಬಸವಣ್ಣನದು. ಬಸವಣ್ಣ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಗೇವಾಡಿ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ. ಈ ಅಗ್ರಹಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದ ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾದರಸ ಅವನ ತಂದೆ, ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ ಅವನ ತಾಯಿ. ಅಗ್ರಹಾರದ ನಾಯಕನ ಮಗನಾಗಿ ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕರ್ಮ ನಿಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ಒಂದು ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಬಸವಣ್ಣ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು. ತಾನು ನಾಯಕನಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಜನರ ನಾಯಕನಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಸಿದವನು. ಒಂದು ಆಂದೋಲನದ ನಾಯಕನಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತನಾದ ಬಸವಣ್ಣ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯುಗ ಪ್ರವರ್ತಕನೇ ಸರಿ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಾಡು ಹಾಗೂ ಆದಶ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು.

ಕಲ್ಪನ ಪಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸ. ಪ್ರ.ದ. ಕಾಲೇಜು, ತಿಪಟೂರು

ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾನವನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದ ಗುಣಗಳು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸಗಳಿಗೆ ನಾವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಜೀವಿಯಾದವನಿಗೆ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ. ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ, ನಮ್ಮ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಡಿನ

ಮುಂದಾಳುಗಳಾದವರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮುಂದಾಳುವಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಾಡು ಆಗುವಂತೆಯೂ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯವು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಬಹುಮುಖ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯು ಸಹ ಒಂದು. ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ, ಸಮಯ ಆಚಾರಿ, ಸಮಯ ನಿಷ್ಠ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅವರು ಮಹಾಭಕ್ತರು, ಕರ್ಮಯೋಗಿಗಳು, ಸಮಾಜ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಕುಲ ಪ್ರೇಮಿಗಳು, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠರು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಯೋಜಕರು ಆಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಯೋಜಕರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪ್ರಥಮತಹ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದೇ ಮೇಲಾದದು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಂಬಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಸೇವಾ ಭಾವನೆಯೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವರ 'ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯೆಂಬ' ವಾಣಿಯು ಧರ್ಮ- ಆಚಾರ- ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಜನತೆಯ ಮನೋಭಾವ ಅರಿತು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು, ಅರ್ಥವೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಎಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ. ಅರ್ಥವೂ ಬೇಕೇ ಬೇಕೆ? ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಎಂತಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಾರಿದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಬಡತನ ದೂರಾಗಬೇಕು, ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು, ಸಹಕಾರ ತತ್ವವು ಬೆಳೆಯಬೇಕು, ಮಿತವ್ಯಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ಹಣವನ್ನು ಸದ್ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು. ಅಧಿಕ ಹಣ ಇರುವವರಲ್ಲಿ ದಯೆ ವಿನಯ ಇರಬೇಕು, ಸಂಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿ ದುರಾಸೆಗಳು ತೊಲಗಬೇಕು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದರು. ದುಡಿಮೆಯ ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಹೇಳಿ ದುಡಿಮೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು , ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು

“ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾರನಾದ; ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ

ಹಾಸನಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಿಗನಾದ ವೇದವನೋದಿ ಹಾರುವನಾದ”

ಎಂದು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸಮಾನ ಬೆಲೆಯವು; ಮನುಷ್ಯನ ಬೆಲೆಯನ್ನು, ಹಿರಿಮೆ ಕೀಳರಿಮೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಅಳೆಯಲಾಗದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಧನಮದ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಮದದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅನ್ಯರನ್ನು ಬೇಡುವ ಬಿಕ್ಕೆಯ ಜೀವನವನ್ನು, ಪರದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡುವವನ ಜೀವನವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದಾದರೆ ಬಡತನದ ಅಂಜಿಕೆ ಬೇಡ ಹರನೊಲಿದರೆ ಸಿರಿಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬರಬಲ್ಲದು.’ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ’ವೆಂಬ ಭಾವಬಲಿತು ಕರ್ಮ ಯೋಗಿ ಆಗಬೇಕು. ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲ ಪದವಿಗಳ ಆಸೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಇವನಾರವ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ತೊಲಗಿ ಇವ ನಮ್ಮವ ಎಂಬ ಭಾವ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ,ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಗಳು ಆಹಾರದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ತಮ್ಮ ಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಮಧ್ಯ ಮಾಂಸಗಳ ಸೇವನೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ ಭಾಷೆ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಶಾಸನ. ಬಡತನದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕಾಯಕ ತತ್ವ, ಮಿತವ್ಯಯ, ಶುದ್ಧ ಜೀವನ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ನಿರಾಡಂಬರ ಜೀವನಗಳು ಸಹಾಯಕ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಉದಾತ್ತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ನೇಮಗಳನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಲಿಸಿದರು.

“ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯವ ಮಾಡುವರು;

ನಾನೇನು ಮಾಡುವೆ? ಬಡವನಯ್ಯ

ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಬ ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ

ಶಿರವೇ ಹೊನ್ನ ಕಳಸವಯ್ಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಕೇಳಯ್ಯ

ಸ್ಥಾವರಕ್ಕಳಿ ಉಂಟು ಜಂಗಮಕ್ಕಳಿವಿಲ್ಲ .

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಡವರು ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನೇ ದೇಗುಲವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರು. ಬಡವರ ಬಡತನವನ್ನು

ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇನ್ನೂ ಶ್ರೀಮಂತರ ಹಣವು ಬಡವರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ದಾನ ಮಾಡೋದೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಾನವನು ದಾನ ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಈ ನಿಯಮವಿರಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯ ಭಾವವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದುದು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕೊಂಬಲ್ಲಿ ಉಡುವಲ್ಲಿ ಉಂಬಲ್ಲಿ ನಾನೆಂಬ ಭಾವ ಅಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ರಭಸದಲ್ಲಿ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಹಣ ಗಳಿಸುವುದು ಸರಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

“ ಪಾಪಿಯ ಧನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕಲ್ಲದೆ ಸತ್ತಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದಯ್ಯಾ “

ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಂದೇಶ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಣವನ್ನು ಇಂದಿಂಗೆ ನಾಳೆಗೆ ಎಂದು ಮಡಗುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಬೇಡವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅಧಿಕ ಹಣವು ಸಂಗ್ರಹವಾದಲ್ಲಿಂದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದವರೆಡೆಗೆ ಹರಿದು ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಯೋಜನೆಯಾಗಿತ್ತು. ದನಿಕರು ತಮ್ಮ ಧನದ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಣದೊಡವೆ ವಸ್ತುವನ್ನು

ಮೃಡ ಭಕ್ತರಿಗಲ್ಲದೆ

ಕಡಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡಲಾಗದು

ಬಂದರೊಂದು ಲೇಸು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಲೇಸು!

ಇದು ಕಾರಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗಲ್ಲದೆ ಕಡಬಡ್ಡಿಯ ಕೊಡಲಾಗದು.

ತನ್ನ ಅಧಿಕ ದನವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸದೆ ಆ ಹಣವನ್ನು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು

ಎಲ್ಲರ ಬಳಕೆಗೂ ಸಲ್ಲಬೇಕು

ಆಯುಷ್ಯ ಉಂಟು ಪ್ರಳಯವಿಲ್ಲ

ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಡಗುವಿರಿ

ಆಯುಷ್ಯವತೀರಿ ಪ್ರಳಯವ ಬಂದರೆ

ಅರ್ಥವನುಂಬರಿಲ್ಲ....

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಣವನ್ನು ಹೂಳಿಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧನಿಕರು ದರಿದ್ರರನ್ನು ಹೀನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು ದರಿದ್ರರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿರಿವಂತರನ್ನು ಕುರಿತು

ಹಾವು ತಿಂದವರ ನುಡಿಸಬಹುದು

ಗರ ಹೊಡೆದವರ ನುಡಿಸಲು ಬಹುದು

ಸಿರಿಗರ ಪಡೆದವರ ನುಡಿಸಲು ಬಾರದು ನೋಡಯ್ಯ

ಬಡತನವೆಂಬ ಮಂತ್ರವಾದಿ ಹೋಗಲು ಒಡನೆ ನುಡಿಸರು

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ಇಲ್ಲಿ ಸಿರಿವಂತರ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ಭೂತವೂ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಣೆಯ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೆಂಬುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಅರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಮಿತವ್ಯಯ, ಸರಳ ಶುದ್ಧ ಜೀವನ ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ದುರಾಸೆ ಬೇಡ, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಸಂಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿ,

ಖಿಡ ಕೊಡುವ ಬುದ್ಧಿ ಬೇಡ. ಬಡವರಲ್ಲಿ ದಯಬೇಕು. ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಭಾವವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಬೇಕು. ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಗೌರವ ಬರಬೇಕು. ಹಣವನ್ನು ಮಡಗಲಾಗದು, ಸಿರಿ ಎಂಬುದು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲವು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಯ ರೂಪರೇಷೆಗಳೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ ಕಾಯಕ ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ದಾಸೋಹವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾಯಕದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ದಾಸೋಹ ತತ್ವದಡಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ. ಅಂದರೆ ತಾನು ಕಾಯಕದಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ದನವನ್ನು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ದಾಸೋಹ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಹಂಚಿ ಉಣ್ಣುವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಸಂಪತ್ತಿನ ಅನಗತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಾಳೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ದ್ರೋಹ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತು ಕೇವಲ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟ ಬಯಸಿದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಇರಬೇಕು ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರು 850 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜಾತಿಭೇದ ವರ್ಗಭೇದ ಮತ್ತು ಕಾಯಕ ಬೇದಗಳಿಲ್ಲದ ಹೊಸ ಪರ್ಯಾಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಿದರು. 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುಲಿಗೆಯಿಂದ ನಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು, ಅಸ್ವಶೃತೆಯಿಂದ ಬಳಗತ್ತಿದ್ದ ದಲಿತರನ್ನು ವಿಮೋಚನೆಯ ದಾರಿಯೆಡೆಗೆ ತಂದರು. ಬಸವಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಯೋಗ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ,ಯೋಗ್ಯ ಬಳಕೆ, ಯೋಗ್ಯ ವಿತರಣೆ ಇವು ಮೂರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ . ಕಾಯಕವೆಂದರೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಸಾದವೆಂದರೆ ಯೋಗ್ಯಬಳಕೆ ದಾಸೋಹವೆಂದರೆ ಯೋಗ್ಯ ವಿತರಣೆ ಈ ಮೂರು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಹಾಳುಗಡವಿ ಭಾರತದಂತ ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ದಲಿತರು ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಕಾಯಕ ಜೀವಿಗಳ ಧರ್ಮವಾದ ಬಸವ ಧರ್ಮ, ಇಂತ ಜಾಗತಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಸ ಮಾನವೀಯ ಜಗತ್ತಿಗಾಗಿ ಬಸವ ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಕಾಲದ ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಯಕ ತತ್ವವು ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಬಸವ ಧರ್ಮ ಜಾತಿವರ್ಣಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ ವಾನರನಿಂದ ನರನಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಕದ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಅವರ ಆಪ್ತ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಂಗಲ್ಸ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಇರುವಿಕೆಗೆ ದುಡಿಮೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಆಧಾರ, ಇದು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವೆಂದರೆ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತ್ತೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಶರಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಯಕವೂ ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ನಾವು ಗಳಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮದು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೊಡೆದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ದುಂದು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ . ಇದಕ್ಕೆ ಗಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ ಇದು ಬಸವ ತತ್ವ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ಅನನ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯಿಂದಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸಿರುವಂತಹದ್ದು ಮನುಷ್ಯ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ವಚನಗಳು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ವಿಕಸನದತ್ತ ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿವೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜೀವಿ ನಡೆನಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅಂತರಂಗದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟ ಬಯಸಿದ್ದು ಸರ್ವ ಶೋಷಣೆಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆ ಸೌಹಾರ್ದಗಳ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಸರ್ವೋದಯ ನಿಷ್ಠವಾದ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜವನ್ನು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ವಾಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ ತನ್ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಅಜ್ಞಾನ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಧಾರ ಕಾಣದೆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತೊಳದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಈ ಶೋಚನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಜೀವನ ಪರಿಯಂತ ಹೆಣಗಿದರು. ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬಸವಣ್ಣನವರಿತ್ತ ಪ್ರಧಾನ್ಯತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು, ಅವರು ಕಟ್ಟಿ ಬಯಸಿದ ನೂತನ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ದಾರವೆಂದರೆ ಕಾಯಕ ತತ್ವ. ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ದೈಹಿಕವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಅದರಿಂದಲೇ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಒಂದು ಮುಖವಾದರೆ, ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಕೇಳಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವು ಪವಿತ್ರ ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ರಾಮಬಾಣವಾಗಬಲ್ಲದು ಈ ಕಾಯಕ ತತ್ವ. ಸಮಾಜದ ಅಸಮತೆ ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಏಕೈಕ ಮಂತ್ರ 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ.'

ಹಾಗೆಯೇ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಸಹಕಾರ ತತ್ವವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಗಳ ನಿದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ಸೊಗಸಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಗೆಯೊಂದು ಅಗುಳ ಕಂಡರೆ

ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಬಳಗವನ್ನು

ಕೋಳಿಯೊಂದು ಕುಟುಕ ಕಂಡರೆ

ಕೂಗಿ ಕರೆಯದೆ ತನ್ನ ಕುಲವೆಲ್ಲವನ್ನು

ಶಿವ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

ಕಾಗೆ ಕೋಳಿಗಿಂತ ಕರಕಷ್ಟ

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ.

ಹೀಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಬುದ್ಧಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಕಲ್ಯಾಣಸಿದ್ಧಿ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವೋ ಅವು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿವೆ. ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆದರ್ಶಗಳು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ದಾರಿ ದೀವಿಗೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಜಾತಿ ನಿರ್ಮೂಲನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮತಾ ಸಾಧನೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ದಲಿತೋದ್ಧಾರಣ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ ವಿಮೋಚನೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ವರ್ಜನೆ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ಇಂದಿಗೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯವು ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಸ್ವತಃ ಬದುಕಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ಅವರ ವಚನಗಳೇ ನಮಗೆ ಪ್ರಮಾಣ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಯೋಜನೆಗಳು - ಬಿ.ಸಿ.ಜವಳಿ
2. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ- ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ
3. ಬಸವ ಭಾವನೆ - ಸಿ. ಪಿ. ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರ್
4. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಡಾ. ಎಂ .ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ,ಮನೋಭಾವ, ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋ ಚಿಂತಕರು ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್, ಮಾನಸಿಕ ತೊಳಲಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರೆ, ಮ್ಯಾಸ್ಲೋ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಲ್ ರೋಜರ್ಸ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನೈಜ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ವಚನಗಳು ಮೇಲಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಜೀವನ ,ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು , ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆ ,ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ,ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 200 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಯುವ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿಂದೆಯೂ ಅಂದರೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆಗಳು, ಸಮಾಜದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿದ ಮಹಾನ್ ಶರಣರು ಈ ನಮ್ಮ ವಚನಗಾರರು. ದೇಹ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಬಂಧವು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ಈ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಡಗಿನ ವಚನಕಾರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಅವರ ವಚನಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಆಸೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವನ ನಡತೆಯ ನಡುವಿನ ತೊಳಲಾಟವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ.

ಎ. ಎಂ. ಸತೀಶ್ ಚಂದ್ರ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗ

ಪಲ್ಲಾಗಟ್ಟಿ ಅಡವಪ್ಪ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು,
ತಿಪಟೂರು.

ಅಂಗದ ಕೊನೆಯ ಮೇಲಣ ಕೋಡಗ

ಕೊಂಬಿಗೆ ಹಾರಿತ್ತು. ಅಯ್ಯಾ ಇದು ಸೋಜಿಗ ಕೈಯ

ನೀಡಲು ಮೈಯೆಲ್ಲಾವ ನುಂಗಿತ್ತು! ಒಯ್ಯನೆ ಕರೆದೆಡೆ ಮುಂದೆ

ನಿಂದಿತ್ತು. ಮುಯಾಂತಡೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಗುಹೇಶ್ವರ.

ಮನವೆಂಬ ಕೋಡಗ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಶಾಖೋಪ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಲಂಗಿಸುವುದು. ದೇಹದ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಭಾಗದ ಸಣ್ಣ ಬಯಕೆ, ಆಸೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೇಹ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬಯಕೆಗಳು ಮೀರಿ ಹೋದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ, ದೈವ, ಆತ್ಮಾನುಭವದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಮನೋಗತಿಶೀಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇದ್, ಅಹಂ ಮತ್ತು ಮಹಾದಹಂ ಎಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದ್ ಮನುಷ್ಯನ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸದೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಆವೇಗ ಪೂರಿತ ಸುಖ ಪಡಿಸುವ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವನ್ನು, ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಪಜ್ಞತನದಲ್ಲಿ ಚೇತನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅಹಂ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವೂ ಆವೇಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಹಂ ನೈಜತೆಯ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದ್ ನ ಆವೇಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ನೈತಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ವಿವೇಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಹದಹಂ ನೈತಿಕತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು, ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಇದ್ ಅನೈತಿಕ ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಅಹಂ ನೈತಿಕತೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮನವೊಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕೋಡಗ ಕೊಂಬು ಎಂಬುದು ಇಂದ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ದೇಹ ಮೋಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಯಕೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಇದ್ ನ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷಿತ ಆವೇಗ ಪೂರಿತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಅಹಂ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದ್ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ನೈಜತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ವಿವೇಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

“ಕೈಯ ನೀಡಲು ಮೈ ಎಲ್ಲವ ನುಂಗಿತ್ತು”.

ಅಹಂ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಸಮತೋಲನಗೊಳಿಸಲು ವಿಫಲವಾದಾಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಇದ್ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿ ಮನಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ ಶರೀರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

“ಬಯಲಾಯಿತು ಗುಹೇಶ್ವರ”

ಇಲ್ಲಿ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಅರಿವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹದಹಂನ ನೈತಿಕ ನಿಯಮವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸತ್ಯದತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಕಳಬೇಡ ಕೊಲಬೇಡ ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ

ಮುನಿಯಬೇಡ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ಪಡಬೇಡ

ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಡ ಇದರ ಹಳೆಯಲು ಬೇಡ

ಇದೆ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧ ಇದೆ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧ

ಇದೇ ನಮ್ಮ ಸಂಗಮದೇವ ನೊಲಿಸುವ ಪರಿ

ಅಬ್ರಹಾಂ ಮ್ಯಾಸ್ಲೋ ರವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ. ಅವರು ಮಾನವನ ಅಗತ್ಯಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ನಾವು ಮೊದಲು ದೈಹಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಅತಿ ಪ್ರಬಲವಾದವು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಂತರ ಭದ್ರತೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸದ ಅಗತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಗೌರವ ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಬಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಗತ್ಯಗಳು ಎಂದರೆ ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ(self actualization). ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ

“ಕಲಬೇಡ ಕೊಲಬೇಡ ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ”-----ಇವು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ನೈತಿಕ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಮ್ಯಾಸ್ಲೋ ಪ್ರಕಾರ ಗೌರವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು(self esteem) ಪೂರೈಸಲು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡತೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧ (self actualization) ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಾವಿತ್ರ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಶುದ್ಧತೆ. ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮ್ಯಾಸ್ಲೋ ರವರು ರವರು ಹೇಳುವ ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ(self

actualization) ಎಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತನ್ನತನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉನ್ನತ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಹ್ಯ ವರ್ತನೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಇತರರಿಗೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಇದು ಮ್ಯಾಸ್ಲೋರವರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಎಂದರೆ ಪರಮಾನುಭವ.(ಕಜಚಿಞ ಜಠರಿಜಡಿಜಟಿಞಜ). ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವ ಇದೇ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನೊಲಿಸುವ ಪರಿ. ಇದು ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧತೆಯ ಪರಮಾನುಭವಕ್ಕೆ ದಾರಿ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಆತ್ಮ ಗೌರವ ,ಸಮಾಜ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾನಸಿಕ ಪರಮಾನುಭವ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇದೆ ಮ್ಯಾಸ್ಲೋ ಹೇಳುವ ಪರಮಾನುಭವ-ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ (ರಿಜಚಿಞ ಜಠರಿಜಡಿಜಟಿಞಜ-ಜಟಿಜಿ ಚಿಞಿಣಿಣಿಚಿಟುದಜಿಜಿ) ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪಡೆಯುವ ಉನ್ನತ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಅಹಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವ ,ಸೃಜನಶೀಲತೆ ,ಮಾನವೀಯತೆ ,ಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆ ,ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ,ವಾಸ್ತವಿಕತೆ, ಸರಳತೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ, ಹಲವಾರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ,ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ನೈತಿಕತೆ ,ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಬರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವ ನಮ್ಮ ಜಾಗೃತ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಗಳು ವಚನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಬಸವ ಪಥ-ಬಸವ ಸಮಿತಿ ಜುಲೈ 2005.
2. ಅಲ್ಲಮನ ವಚನ ಚಂದ್ರಿಕೆ :ಎಲ್ ಬಸವರಾಜು, ನಳಿನೀ ಶಂಕರ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು.
3. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ
4. Robert Feldman, understanding psychology,Tata Mcgrahill .

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಭಾರತದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ 12 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. “ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂದದಿ” ಎನ್ನುವ ಕವಿವಾಣಿಯಂತೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು, ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ಬಡವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸಮಾನತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಹುಬೇಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತಾಯಿತು.

ಮಾನವನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಗೆ, ಅನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಡದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಈ ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಅಗಣನೀಯವಾಗಿದೆ. ಗಂಗಾಬಿಕೆ, ಹಡಪದ ಲಿಂಗಮ್ಮ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ನೀಲಲೋಚನೆ, ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಕಾಳವ್ವೆ, ಮೋಳಿಗೆ ಅಮ್ಮಗೆ ರಾಯಮ್ಮ, ಮಸಣಮ್ಮ, ರೆಮ್ಮವ್ವೆ, ರೇಕಮ್ಮ, ಬೊಂತಾದೇವಿ, ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ, ಮಹಾದೇವಿ, ದುಗ್ಗಲೆ, ಸತ್ಯಕ್ಕಿ ಇವರೆಲ್ಲ ಸಮಾಜದ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭೇದಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ ಶಿವಶರಣೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸೃಜನಶೀಲ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ, ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿ, ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ, ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳೇ ವಚನಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ. ಲೋಕದ ಡೊಂಕನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ, ಲೋಕದ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂತಃಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ದರ್ಶಿಸುವ, ತಮ್ಮ ತನುಮನವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಷ್ಟಿಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ

◆
ಡಾ. ನಳಿನ ಎನ್

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಗಂಗಾ ಕಲಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ

ಮಹಿಳಾ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು

ತುಮಕೂರು

nalina.bjrc@gmail.com

ಹೊಗಳಿಕೆ-ತಗಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೇ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಸತ್ಯಶೋಧನೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನೇ ಸವೆಸಿದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಮಟ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿ ಸಮವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತುಂಬಾ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದುದೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ “ವಚನಗಳು ಶರಣ ಸಮಾಜದ ಭಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರೂಪಕ ಸೂತ್ರಗಳಾಗಿ” ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ.

ಹಳೆಯ ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಹೊಸ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕಾಲವದು. ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲ ಬಯಸದೇ ನಿರ್ವಾಢ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಿ ಬೆಳೆದವರು. ಶಿವಶರಣೆಯರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರಂತೆಯೇ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡಂದಿರು ಮೈಮರೆತು ಲೌಕಿಕ ಆಸೆಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದವರು. ಅಲ್ಲದೆ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನು ಶಿವನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಆತ್ಮಾನುಭವಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆದಾಗ ತಮಗಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದವರು.

ವಚನಗಾರ್ತಿ ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ ಸಮಾಜ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ತಿರುಗುವ ವೇಷಧಾರಿ ವಿರಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತಿನ ಚಾಟಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಕಾವಿ ಕಾಷಾಂಬರವ ಹೊದ್ದು ಕಾಮವಿಕಾರಕ್ಕೆ

ತಿರುಗುವ ಕರ್ಮಿಗಳ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು

ಜಂಗಮವಾಗಿ ಜಗದಿಚ್ಛೆಯ ನುಡಿವ

ಜಂಗುಳಿಗಳ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು.

ರಾಯಮ್ಮ ಸೊನ್ನಲಾಪುರದ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಸ್ಥಾವರದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಜಂಗಮತ್ವದ ಪೂಜೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡವಳು. ಇಲ್ಲಿಯ ಆಕೆಯ ವಚನವು ಕಾಲ-ದೇಶಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತಿದೆ. ಇಂದಿನಂತೆ ಅಂದೂ ಸಹ ಕಪಟ ವೇಷಧಾರಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಯನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸೋಗಲಾಡಿಗಳ ಮುಖ ನೋಡುವುದು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಶರಣೆಯರ ತಾರಾಗಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯದು ಅಪೂರ್ವಕಾಂತಿ. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಂತೆ ಬಹಿರಂಗ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವಳು. ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಮಣಿದು, ಸಾವಕೊಡುವ ಗಂಡರ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬಂಧಿತ ಎಲ್ಲಾ ನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಇಟ್ಟವಳು. ಬುದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಾವ, ಸಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆ, ಕಟುಟೀಕೆಯೊಂದಿಗೆ ನೀತಿಬೋಧೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೇ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೈವವೆಂದೇ ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದವಳು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದ ಉನ್ನತಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಗಿದ್ದ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಶರಣರು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣೆ ಕೂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಗಾರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಶರಣೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ ಏನು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ಶಿವಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಮೋಸ, ವಂಚನೆಗಳು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ:

ಲಂಚ ವಂಚನಕ್ಕೆ ಕೈಯಾನದ ಭಾಷೆ

ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ಬಿದ್ದಿದ್ದಡೆ

ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿದನಾದಡೆ ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮಾಣೆ

ನೀವಿಕ್ಕಿದ ಭಿಕ್ಷೆಯೊಳಗಿಪ್ಪನಾಗಿ,

ಇಂತಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅಳಿಮನವ ಮಾಡಿ

ಪರದೈವಕ್ಕೆ ಅಳಿ ಮಾಡಿದನಾದಡೆ,

ನೀನಾಗಲೇ ಎನ್ನ ನರಕದಲ್ಲಿದ್ದಿ

ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗಾ ಶಂಭುಜಕೇಶ್ವರ ದೇವಯ್ಯಾ ! ನಿಮ್ಮಾಣೆ.

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಸವನ್ನು ಗೂಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕಾಯಕದೊಂದಿಗೆ ಅಂತರಂಗದ ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳ ಕಲ್ಮಲಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸುವ ನೇಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮನೆ ಮಾಲಿನ್ಯವಾದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮನ ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸತ್ಯಕ್ಕನ ಬದುಕಿನ ವಿಚಾರಗಳು ಕಲ್ಪನೆಗೂ ನಿಲುಕಲಾರದ್ದು.

‘ಹೆದರದಿರು ಮನವೆ, ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದಿರು ಮನವೆ, ಹಿಡಿದ ಛಲವ ಬಿಡದಿರು ಮನವೆ’ ಎಂದು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತ-ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣದ ಬಗೆಗೆ

ರಾಯಮ್ಮ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿಬಂದ ಶಿವಶರಣ ಶರಣೆಯರ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ ನೋಡಿ ದಣಿಯಳು, ಹಾಡಿ ದಣಿಯಳು! ಅವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧವಾಗಿ ಸವೆಸಿದಳು. ಆಗಿನ ಆಕೆಯ ಅನುಭಾವ, ವಚನಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದುವು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನ ವಚನಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ, ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವು. ದಿವಂಗತ ಫ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಇಂದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಚನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಆಕೆಯ ಅಂಕಿತ 'ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಸಂಗಯ್ಯ' ಎಂದು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಒಡಮೂಡಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ, ಏಕನಿಷ್ಠೆ, ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ ಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ತಲೆದೋರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ರೆಮ್ಮವ್ವ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಭಾಡರು ಪರದಳವಿ

ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನದಳ ವಿಭಾಡ

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಗಜವೇಂಟಿಕಾರರು

ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನವೇಂಟಿಕಾರ

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ತಂದಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬರು

ಎನ್ನ ಗಂಡ ತಾರದೆ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಬ

ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಮೂರು

ಎನ್ನ ಗಂಡಗೆ ಅದೊಂದೆ

ಅದೊಂದು ಸಂದೇಹ, ಕರಿದರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ..

ಕಲ್ಯಾಣದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಮರೆಯ ಕಾಯಾಗಿ ಬಾಳಿ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರಿಂದಲೂ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ ಬೊಂತಾದೇವಿ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧಕಳಾಗಿ, ಅರಿವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಲಿಂಗದ ಕುರುಹು ಹಿಡಿದು ತಾನೇ ಲಿಂಗವಾಗುವ ಬಯಲಾಗುವ ಶೂನ್ಯವಾಗುವ ಅತ್ಯಂತಿಕ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲರೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಶಿವಾನುಭವದ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅದರಂತೆ ನಡೆದು ತೋರಿದ ಬೊಂತಾದೇವಿ

'ಅರಿವೆ ಬಿಡಾಡಿ ಅರಿಯದೆ ಬಿಡಾಡಿ, ಮರವೆ ಬಿಡಾಡಿ,

ಮರೆಯದೆ ಬಿಡಾಡಿ, ಅರಿವರತು ಕುರುಹಿಲ್ಲದಾತ ನೀನೆ ಬಿಡಾಡಿ' ಎಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದ ನೀಲಲೋಚನೆಗೆ ಈ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇವಲ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ರಾಜಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಭಕ್ತಕಾರ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ದಾಸೋಹಕಾರ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿತ್ತು. ಅವರ ನಿಲಯ ಸದಾ ಜಂಗಮರ ಅತಿಥಿಗಳ ಸಂದಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಮನೆಯೊಡತಿಯಾಗಿ, ಬಸವೇಶ್ವರ ಮನದನ್ನೆಯಾಗಿ, ಬಂದ ಅತಿಥಿ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಅವರವರ ಮನದಿಚ್ಛೆಯರಿತು ಮಿಗೆಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀಲಲೋಚನೆ ನಿರತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಪತಿಯ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆ ಮನವರಿಕೆ ಸತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. 'ಆಪ್ಯಾಯನಕ್ಕೆ ಅನ್ನುವ ನಿಕ್ಕುವ, ಲಾಂಛನಕ್ಕೆ ಶರಣೆನ್ನವ' ವಿಶಾಲ ಮನೋಧರ್ಮದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯ ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದವಳು ನೀಲಲೋಚನೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾಮರಸ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜೀವನ ಸುಗಮ-ಸುಂದರ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು.

ಹೆದರದಿರು ಮನವೆ, ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದಿರು ಮನವೆ

ಹಿಡಿದ ಫಲವ ಬಿಡದಿರು ಮನವೆ

ಜರಿದರೆಂದು ಝಂಕಿಸಿದರೆಂದು

ಶಸ್ತ್ರ ಸಮಾಧಿ ನೀರು ನೇಣು ವಿಷ ಔಷಧದಲ್ಲಿ

ಘಟವ ಬಿಡದಿರು ಅಮುಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೆ

ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮಥರಾಣೆ

ಶರಣೆ ಬೊಂತಾದೇವಿಯು ಕಾಶ್ಮೀರ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೌದಿ (ರಜಾಯಿ) ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕ

ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದವಳು. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಹೊಲೆಯ ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಜಾತಿ ಭೇದದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲದ ಬಯಲಿನಂತೆ ಮಾನವರು ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕರ್ಮರೀತಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಪುರುಷ, ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮಾಯೆಯಾದುದು ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆ. ಆದರೆ ಭೇದಭಾವವು ಸಲ್ಲದು ಎಂದಿರುವರು ಅಲ್ಲಮ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯರು. “ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನೋಗೊಲಿದ ಶರಣಂಗೆ ಮಾಯೆಯಿಲ್ಲ. ಮರಹಿಲ್ಲ ಅಭಿಮಾನವೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಇದೆಯೆಂದು, ಭ್ರಮಿಸುವುದು ಮರುಳತನವಲ್ಲವೆ? ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ದೂರವಿಡುವುದನ್ನು ಅಕ್ಕ ಸಹಿಸಲಾರಳು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸರಿಸಮಾನರು. ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಅವಕಾಶವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು.

ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಯಂ ಸಶಕ್ತಳು, ದೈಹಿಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಯೋಗ ಬಲ ಇದಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುವುದನ್ನು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣೆಯರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಇಂದಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ, ದೀಪಸ್ತಂಭವಾಗಿ ಅವರನ್ನಾವರಿಸಿದ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯ ಶೋತ್ರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ :

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತವಾದದ್ದು. ಅಂದು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಘಟಕಗಳೆಂದರೆ, ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ, ಚಲನಶೀಲಶಕ್ತಿ, ಚಿಂತನದ ದೃಷ್ಟಿ, ಇದೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತದು. ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ತತ್ವಗಳು ಅಸ್ತವಾಯಿತು. ದಲಿತರು, ಶೋಷಿತರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಕೆಳವರ್ಗದವರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ವಚನವಾಗಿಸಿದ್ದು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಅನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಕೂತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಾವೂ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಶರಣರಂತೆ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು, ಭಕ್ತಿ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸಾರ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ನಿಲುವನ್ನು ಶರಣೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ವಿಚಾರ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯು ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿದ್ದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ತೆರೆಮರೆಯಿಂದ ಹೊರತಂದು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದೊಡನೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ನಿಲುವು ಅಮೋಘವಾದುದು.

ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ :

ಶರಣರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಕಾಳವ್ವೆ ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವೆ ರೆಮ್ಮವ್ವರಂತಹ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನಶೀಲರಿಂದ ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಯ ಅಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದ ಚಿಂತನಶೀಲರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಈ ವರ್ಗ ಶೋಷಿತರಲ್ಲಿಯೇ ಶೋಷಿತೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊರೆತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆತ ನೂತನ ಅನುಭವ.

ಹೀಗಾಗಿ ಅಂದಿನ ಶಿವಶರಣ ಶರಣೆಯರ ಬದುಕು ಗೆದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನ ಸಾಧನೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಪರಿಪಾಕದಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಅಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗ ಇತರರ ಚಿಂತನಪರ ದೃಷ್ಟಿ 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಜನಪದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ.

ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಅಂದು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯ ವೈಷಮ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲು ಮಾನವೀಯತೆ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡ ವೈಚಾರಿಕ ಮಾರ್ಗ ಕಾಯಕದ ಅನುಷ್ಠಾನ ದಾಸೋಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಆದರ್ಶ ಸರಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದು ಭದ್ರ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿರುವರು.

ಹಿರಿಯಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕನ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮರಮರ ಮಥನಿಸಿ ಅನುಭಾವ ಹುಟ್ಟಿ ಹೊದ್ದಿದ್ ತನುಗುಣಾದಿಗಳ ಸುಡಲಾಯಿತು. ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶರಣೆಯರು ನಡೆಸಿದ ಅನುಭಾವ ಸಾಧನೆ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಗೊಂಡು ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು. ಅಂದು ಶಿವಶರಣೆಯರು ಕೈಕೊಂಡ ಅನುಭವ ಸಾಧನೆ ಸಮಾಜದ ಜಂಗುಹಿಡಿದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಜ್ರಸಾಣೆ ಎನಿಸಿತು. ಶರಣೆಯರು ಅಂದು ಕೈಕೊಂಡ ಕ್ರಾಂತಿ, ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅವರು ಬೀರಿದ ಸಮತೆ, ಸದಾಕಾಲ ಅವರು ನೀಡಿದ ಪ್ರೀತಿ, ಮಾನವೀಯ ದಯೆ, ಅನುಕಂಪ, ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಿರಾಕರಣೆ, ವಿಶ್ವ ಬಾಂಧವ್ಯದಂತಹ ಉದಾತ್ತ ತತ್ವಗಳು

ಮುಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀಪವಾದವು.

ಅತ್ಯುನ್ನತ ನಿಲುವು :

ಅಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾವರ್ಗ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮೀರಿ ನಿಂತು ಮಾನವತೆಯು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ನಿಲುವನ್ನು ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಢಿ ಜಡವಾದಾಗ, ಸಂವೇದನೆ ಮೊಂಡಾದಾಗ ಸ್ಥಾಪಿತ ಮೌಲ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಿಡಿಹಾರಿದ್ದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದಿದ್ದು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ನೈತಿಕತೆಯ ಖೋಟಾತನವನ್ನು ಅವರು ಬಯಲಿಗೆಳೆದದ್ದು, ಅಂತೆಯೇ ಅಂದು ಶಿವಶರಣೆಯರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯದ "ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ" ರಚಿಸಿದ್ದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿ.

ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಅಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಿಗಿರುವಂತೆಯೇ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮಹಿಳೆ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದಳೋ ಅಥವಾ ವಂಚನೆಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಳೋ ಅದೇ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದು ಅನುಕರಣೀಯ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶರಣೆಯರು ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬ ತಾರಕ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಚನಗಳ ರಚಿಸಿ ಬೆರಗು ಮೂಡಿಸಿದರು. ಒಂದು ಸುಂದರ ಸಮಾಜ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣೀಕರ್ತರಾದ ಅಂದಿನ ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ಸಾಧಕಿಯರಾಗಿ ಮಹೋನ್ನತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿಂತನದ ದೃಷ್ಟಿ :

ನೀತಿ ನಿಯಮ ನಿಷ್ಠೆಗಳ ಬೋಧೆಯೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕಾಲ ವಚನಪೂರ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ನೈತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಬೋಧನೆ ನೀಡುವುದು ಅನಿವಾರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡ ದಿಟ್ಟ ಮಹಿಳೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿದಳು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಭಕ್ತಿ, ಪೂಜೆ, ಮಡಿ, ನಿಯಮವೆಂದು ಸಮಯ ಕಳೆಯದೇ ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ನೀತಿ-ರೀತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡಿದಳು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಂದಿನ ಪುರುಷ ಸಮಾಜವೂ ಮಹಿಳಾ ಚಿಂತನೆಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿತ್ತು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಮಾಜದ ಅರ್ಧ ಅಂಗವಾದ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದೊಂದು ಮಹತ್ ಸಾಧನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವೈದಿಕರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಠಿಣವಿದ್ದಿತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಂಬ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸರಿಸಮಾನರೆಂದು ಸಾರಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ನಡೆದದ್ದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. 'ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಸಿದ್ಧರಾಮ. ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಒದಗಿಸಿದವರು ಅಂದಿನ ವಚನಕಾರರು. 'ಮೊಲೆ ಮೂಡಿ ಬಂದೆಡೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬರು, ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆ ಬಂದೆಡೆ ಗಂಡೆಂಬರು! ನಡುವೆ ಸುಳಿವ ಆತ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಅಲ್ಲ, ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ' ಎಂದ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಗೊಗ್ಗವೆಯು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಜ್ಞಾನವು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಮೀರಿದ್ದೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೂಟಕ್ಕೆ ಸತಿ ಪತಿಯೆಂಬ ನಾಮವಲ್ಲದೆ ಅರಿವಿಗೆ ಬೇರೊಂದೊಡಲುಂಟೆ? ಎಂದು ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ.

12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು ಅಕ್ಷರ ಜ್ಯೋತಿಗಳು. ಅವರ ಬರಹಗಳು ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಉಪದೇಶವಲ್ಲ. ಆತ್ಮಮುಖಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆಯೇ ಲೋಕಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ ಚಿಂತನೆಗೈದಿರುವುದು ಅವರ ಅನೇಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ "ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲ" ಎಂಬ ಧೈಯವನ್ನಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿ ಶಿವಶರಣೆಯರೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹೀಗೆ ಮೊದಲಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಛಾಪನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾ ವಚನಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಅವರ ನಿಲುವುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ವಚನಾವಲೋಕನ - ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಜಮದಂಡಿ
2. ಅನುಭವಾಮೃತ - ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ
3. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಹೀ.ಜಿ. ಶಾಂತವೀರಯ್ಯ
4. ಶರಣ ಜೀವನ ದರ್ಶನ - ಹಣಮಂತಪ್ಪ ವಲ್ಲೇಪುರೆ

The **Kalpataru Vidya Samsthe** was established in the year 1961 by A.C. Pallagatti and a few other like-minded philanthropists with the singular intention of providing quality education at affordable fee for the rural masses. Since then the institution has been growing steadily from strength to strength. Today, it has 8 institutions from Kindergarten to Post Graduation level. Our Institution responds to contemporary trends by fostering fresh imaginations, adopting innovative methodologies and embracing a revitalized ethical framework to shape the next generation of citizens and stake holders.

The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism

In a time when the world is increasingly fragmented by boundaries—both visible and invisible—the need to revisit spiritual and literary traditions that transcend such divisions becomes ever more urgent. This special edition of Prathispanda is born out of that very impulse: to explore the profound resonances between Kannada Vachana literature, Sufi mysticism, and Zen Buddhist philosophy.

The National Seminar titled “The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism”, jointly organized by the Department of Languages of Kalpataru First Grade Science College and Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade College, Tiptur, in collaboration with Book Brahma, is a celebration of these timeless traditions. Scheduled for Friday, 12th September 2025, this unique day-long event is envisioned as a space for academics and the wider community to engage with the profound spiritual and literary traditions of Vachana literature in Kannada. More than a scholarly gathering, it is a celebration of the soul’s language—one that transcends boundaries of caste, creed, class, and gender.

Vachana Sahitya, born out of the twelfth-century movement led by Basavanna and a host of vachanakaras such as Allama Prabhu, Akka Mahadevi, and Devara Dasimayya, marked a radical shift in the cultural politics of Southern India. These voices challenged the hierarchical, hide-bound, and exploitative social systems of their time, ushering in a magnificent revolution rooted in spiritual equality and social justice. It spoke directly to the soul, in language stripped of ornamentation but rich in insight. In parallel, Sufi poetry and Zen teachings offered similar pathways to transcendence—emphasizing inner awakening, simplicity, and the dissolution of ego.

Date: Friday, 12 September 2025

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಪತ್ರಿಕೆ
LITERATURE, CULTURE - RESEARCH QUARTERLY
PEER - REVIEWED JOURNAL
ISSN: 2320-9941

